

Stratégia miestneho rozvoja vedeného komunitou pre územie MAS MAGURA STRÁŽOV

programové obdobie 2014 – 2020

Miestna akčná skupina MAGURA STRÁŽOV

Aktualizácia 6/2022

Dodatok č.3

Obsah

Zoznam tabuliek - povinné a vlastné (V)	4
1. Základné informácie o MAS.....	7
1.1. Identifikačné údaje MAS.....	7
1.2. Vymedzenie oblasti a obyvateľstva, na ktoré sa stratégia CLLD vzťahuje	7
2. Vznik, história a tvorba partnerstva a stratégie CLLD	8
2.1. Vznik a história partnerstva	8
2.2. Tvorba partnerstva a stratégie CLLD	10
3. Analytický rámec.....	12
3.1. Analýza zdrojov územia	12
Všeobecná charakteristika územia.....	12
Demografická situácia	14
Infraštruktúra a miestne služby	22
Prírodné, historické a kultúrne zdroje.....	27
Záujmové organizácie.....	37
Aktivita samosprávy, dostupnosť finančných zdrojov obcí	40
Ekonomické zdroje	46
Zariadenia cestovného ruchu	52
Potenciál územia pre rozvoj cestovného ruchu	57
3.2. SWOT analýza.....	59
3.3. Identifikácia potrieb.....	66
4. Strategický rámec.....	68
4.1. Definovanie vízie a strategického cieľa.....	69
4.2. Stanovenie priorít, špecifických cieľov a opatrení.....	69
Priorita č. 1: Zatraktívnenie ponuky produktov a služieb cestovného ruchu	72
Priorita č. 2: Zvýšenie kvality života v obciach.....	75
Priorita č. 3: Vytvorenie predpokladov pre zvýšenie ekonomického rozvoja regiónu.....	77

Priorita č. 4: Efektívna činnosť MAS MAGURA STRÁŽOV	79
Príspevok stratégie CLLD pre územie MAS MAGURA STRÁŽOV k iným strategickým dokumentom	80
4.3. Súhrn strategického rámca	82
4.4. Integrované znaky stratégie CLLD	85
4.5. Inovatívne znaky stratégie CLLD	87
5. Implementačný rámec.....	89
5.1. Popis riadiaceho a implementačného procesu	89
5.1.1 Riadiaci proces – organizačná štruktúra MAS	89
Štruktúra orgánov MAS	90
Kompetencie orgánov MAS	91
Spôsob voľby a odvolania, výber členov výberovej komisie MAS a vykonávané činnosti členov výberovej komisie	93
Kancelária MAS MAGURA STRÁŽOV	95
5.1.2 Implementačný proces.....	95
CLLD pre PRV 2014 - 2020	95
CLLD v rámci IROP 2014 - 2020	99
CLLD pre Grantový program MAS MAGURA STRÁŽOV	101
5.2. Akčný plán	101
• Časť A.) Akčný plán implementácie stratégie CLLD.....	101
• B.) Akčný plán pre Chod MAS a animácie	117
5.3 Monitorovanie a hodnotenie stratégie CLLD	123
6. Finančný rámec.....	135
6.1. Financovanie stratégie CLLD	135
7. Zhodnotenie prínosov stratégie CLLD, jej synergie a doplnkovosť.....	137
7.1. Prínosy k zlepšovaniu ekonomického rozvoja územia.....	137
7.2. Prínosy k napĺňaniu cieľov PRV	138
7.3. Prínosy k napĺňaniu cieľov IROP	139

7.4.	Prínosy k začleňovaniu zraniteľných skupín obyvateľstva	140
7.5.	Prínosy k životnému prostrediu	141
7.6.	Synergie a doplnkovosť stratégie CLLD.....	142
7.6.1.	Popis iných stratégií, ktoré sa na danom území realizujú, resp. plánujú realizovať	142
7.6.2.	Synergie a komplementarity	144
	Zoznam povinných príloh stratégie CLLD	145

Zoznam tabuliek - povinné a vlastné (V)

Tabuľka č. 1:	Identifikačné údaje MAS.....	7
Tabuľka č. V/1:	Prehľad stavu a pohybu obyvateľstva k 31.12 za jednotlivé roky	15
Tabuľka č. V/2:	Obyvateľstvo trvalo bývajúce podľa národností – SODB 2011.....	19
Tabuľka č. V/3:	Obyvateľstvo trvalo bývajúce podľa vierovyznania - SODB 2011.....	19
Tabuľka č. V/4:	Obyvateľstvo podľa pohlavia a stupňa najvyššieho dosiahnutého vzdelania–SODB 2011	20
Tabuľka č. V/5:	Evidovaní uchádzači o zamestnanie k 31.12 za jednotlivé roky	21
Tabuľka č. V/6:	Stav technickej infraštruktúry	22
Tabuľka č. V/7:	Vývoj počtu žiakov – materské školy	25
Tabuľka č. V/8:	Vývoj počtu žiakov – základné školy	25
Tabuľka č. V/9:	Výmera územia, využitie pôdy k 31.12.2014.....	29
Tabuľka č. V/10:	Separovanie odpadu	30
Tabuľka č. V/11:	Prehľad záujmových organizácií na území regiónu.....	37
Tabuľka č. V/12:	Finančná podpora z národných zdrojov.....	40
Tabuľka č. V/13:	Finančná podpora zo štrukturálnych fondov EÚ	42
Tabuľka č. V/14:	Významné investičné aktivity financované z vlastných zdrojov samospráv	43
Tabuľka č. V/15:	Prehľad finančného zdravia obcí (2010 – 2014)	45
Tabuľka č. V/16:	Prehľad FO – podnikatelia, SZČO, slobodné povolania a SHR, PO - ziskové a neziskové k 31.12.2014	46

Tabuľka č. V/17: Obyvateľstvo MAS ekonomicky aktívne podľa pohlavia, dochádzky do zamestnania a odvetvia ekonomickej činnosti – SODB 2011	50
Tabuľka č. V/18: Ubytovacie zariadenia.....	52
Tabuľka č. V/19: Stravovacie zariadenia	54
Tabuľka č. V/20: Cykloturistické trasy v regióne horná Nitra.....	56
Tabuľka č. 2: SWOT analýza.....	59
Tabuľka č. 3: Súhrnný prehľad strategického rámca	82
Tabuľka č. 8: Celkové zdroje pre MAS z PRV a IROP	135
Tabuľka č. 13: Zameranie stratégie podľa sektorov.....	136

Abstrakt

Dodatok č. 3 sa vypracoval v nadväznosti na pridelenú dodatočnú alokáciu v zmysle kapitoly 6.4 Systému riadenia CLLD (LEADER a komunitný rozvoj) pre programové obdobie 2014-2020.

Dodatok č. 3 bol schválený najvyšším orgánom MAS dňa 05.10.2022.

Stratégia miestneho rozvoja vedeného komunitou (ďalej len „stratégia CLLD“) pre územie Miestnej akčnej skupiny MAGURA STRÁŽOV je uceleným súborom operácií, účelom ktorého je plniť miestne ciele a uspokojovať miestne potreby. Zároveň prispieva k plneniu stratégie Únie na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, a je navrhnutá a bude realizovaná miestnou akčnou skupinou (ďalej len „MAS“).

Stratégia CLLD pre územie MAS MAGURA STRÁŽOV je strednodobým strategickým dokumentom, ktorého cieľom je prispieť k rozvoju daného územia. Jedná sa o územie 19 obcí a 1 mesto v Trenčianskom samosprávnom kraji.

Stratégia CLLD je multifundovou, financovanie jednotlivých opatrení bude zabezpečené prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka a Integrovaného regionálneho operačného programu 2014-2020.

Prvá časť dokumentu je venovaná základným informáciám o regióne. História a vzniku MAS MAGURA STRÁŽOV sa venuje druhá časť. Tretia časť sa zameriava na analýzu zdrojov územia, nasleduje SWOT analýza a nakoniec identifikácia potrieb. Štvrtá časť je venovaná strategickému rámcu, t. j. stanoveniu vízie, strategického cieľa, priorít a špecifických cieľov stratégie CLLD a nadväznosť na vybrané opatrenia, ktoré prispievajú k naplneniu stratégie. V piatej časti dokumentu je bližšie popísaná implementácia, nadväznosť na akčný plán a tiež spôsob monitorovania a hodnotenia stratégie CLLD. Šiesta časť pozostáva z finančného plánu a financovania stratégie CLLD. Záverečná, siedma časť zhodnocuje prínosy k napĺňaniu ekonomického rozvoja, k cieľom PRV a IROP a tiež prínosy pre začlenenie zraniteľných skupín obyvateľstva. Neoddeliteľnou súčasťou stratégie CLLD sú jej prílohy.

**Beda, kto v mori vidí iba vodu,
kto nepočuje nemú prírodu,
kto v skalách vidí iba skaly.**

Andrej Sládkovič

1. Základné informácie o MAS

1.1. Identifikačné údaje MAS

Tabuľka č. 1: Identifikačné údaje MAS

Údaje o MAS	Názov MAS	Miestna akčná skupina MAGURA STRÁŽOV
	Dátum registrácie v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov	11.10.2007
	Sídlo	Šútovce 39, 972 01 Šútovce
	IČO	42025052
	DIČ (ak relevantné)	2022470604
Údaje o banke	Názov banky	Slovenská sporiteľňa, a.s.
	Číslo účtu	5168096619/0900
	IBAN	SK94 0900 0000 0051 6809 6619
	SWIFT	GIBASKBX
Údaje o štatutárovi	Meno a priezvisko	Bc. Miroslav Rajčo
	E-mail	obec@sutovce.sk
	Telefón	0905 550 741
Údaje o kontaktnej osobe	Meno a priezvisko	Bc. Miroslav Rajčo
	E-mail	obec@sutovce.sk
	Telefón	0905 550 741

1.2. Vymedzenie oblasti a obyvateľstva, na ktoré sa stratégia CLLD vzťahuje

Z geografického hľadiska patrí územie do oblasti Západných Karpát a pokrýva súvislú oblasť na okraji pohorí Strážovské vrchy a Malá Magura. Rozprestiera sa v Hornonitrianskej kotline na južnom výbežku Strážovskej hornatiny.

Územie spadá pod Trenčiansky samosprávny kraj. Obce sa nachádzajú na území okresov Ilava a Prievidza, pričom tvoria súvislé územie. Celé územie je dobre navzájom prepojené komunikáciami, čo uľahčuje vzájomný kontakt jednotlivých obcí.

Miestna akčná skupina MAGURA STRÁŽOV zahŕňa územie mesta Bojnice a 19-tich obcí: Lazany, Kanianka, Opatovce nad Nitrou, Kocurany, Šútovce, Džín, Kostolná Ves, Seč, Nitrianske Rudno, Rudnianska Lehota, Liešťany, Nevidzany, Temeš, Čavoj, Valaská Belá, Horná Poruba, Zliechov, Košecké Podhradie a Košeca. Rozloha územia je 29 724 ha.

Počet obyvateľov k 31.12.2014 bol 26 642, čo predstavuje 89,63 obyvateľov na km². Hustota obyvateľov v jednotlivých obciach nie je rovnomerná a so zväčšovaním vzdialenosti od okresného mesta klesá.

Väčšina obcí má vidiecky charakter, v 12 obciach je hustota obyvateľov na km² nižšia ako 100. Najnižšia je v Zliechove, kde na 1 km² pripadá len 16 ľudí. Najvyššia hustota obyvateľstva je v Kanianke. Nad 150 obyvateľov na km² majú Bojnice, Lazany a Opatovce nad Nitrou.

Povinné prílohy:

- Príloha č. 1 Metodického pokynu – Vymedzenie územia a obyvateľstva MAS
- Príloha č. 2 Metodického pokynu – Doklad o súhlase všetkých obcí so zaradením do územia pôsobnosti MAS
- Príloha č. 3 - Mapa územia MAS

2. Vznik, história a tvorba partnerstva a stratégie CLLD

2.1. Vznik a história partnerstva

Základy súčasného partnerstva boli položené už v roku 2003 vznikom združenia obcí Mikroregión Magura – Strážov s 13-timi členskými obcami. Neskôr, v roku 2007 sa k pôvodným trinástim odľahlejším podhorským obciam tvoriacim Mikroregión Magura-Strážov pripojilo 6 väčších „prímestských“ obcí a 1 mesto, aby tak vytvorili súvislejší a vyváženejší celok. V októbri 2007 vznikla Miestna akčná skupina MAGURA STRÁŽOV, zaregistrovaná na MV SR pod číslom VVS/1-900/90-30772 so sídlom v obci Kanianka. Vytvorila sa tak možnosť lepšej spolupráce, pestrejšia mozaika východiskových situácií, v jednotlivých obciach možnosť navzájom spojiť svoje príležitosti a nedostatky. Celé územie je dobre prepojené komunikáciami, čo uľahčuje vzájomný kontakt jednotlivých obcí.

Partnerstvo je sektorovo vyvážené, pričom 48,78% tvorí verejný sektor zastúpený starostami jednotlivých obcí, 31,71% pokrýva súkromný sektor prezentovaný podnikateľskými subjektmi a 19,51 % zastupuje občiansky sektor tvorený neziskovými a mimovládnyimi organizáciami a jednotlivými občanmi. Pomerne rovnomerné je aj územné rozmiestnenie jednotlivých členov partnerstva. Medzi významných členov patrí OOCR REGION HORNÁ

NITRA BOJNICE, zapojené sú aj relatívne silné podnikateľské subjekty, o spoluprácu prejavili záujem aj ďalší podnikatelia, ktorí zatiaľ oficiálne nevstúpili do MAS, podporili ju však pri konkrétnych aktivitách a perspektívne sa počíta s ich spoluprácou. Z neziskového sektora sa do partnerstva pripojili organizácie, ktoré v jednotlivých obciach prispievajú k ich rozvoju vo viacerých oblastiach alebo poskytujú služby komunitného charakteru. Neoddeliteľnou súčasťou sú aktívni obyvatelia, občania, ktorí majú záujem podieľať sa na charaktere a smerovaní mikroregiónu.

Počas osemročného pôsobenia MAS MAGURA STRÁŽOV sa uskutočnili rôzne školenia/tréningy, vypracovali sa projekty (napr. pre cyklotrasy), uzatvorili sa partnerské dohody s inými akčnými skupinami a vykonalo sa mnoho ďalších činností pre posilnenie regiónu.

MAS umožňuje vzájomnú spoluprácu a poradenstvo, čím sa vytvárajú a upevňujú dobré interné a externé vzťahy. Záujem združenia vedie k zvyšovaniu pridanej hodnoty regiónu a využitiu potenciálu malých obcí. Uplatňovaním metódy LEADER dochádza na území k využívaniu lokálneho potenciálu. Avšak na to, aby sa stalo územie MAS MAGURA STRÁŽOV zaujímavejším je nevyhnutné neustále inovovať, podporovať projekty s komplexnými riešeniami, spolupracovať medzi aktérmi z rôznych odvetví, šíriť poznatky a pod.

Projekt mapovania cyklotrás v spolupráci s MAS Žiar

V máji 2008 zahájila činnosť pracovná skupina „cyklotrasy“, ktorej členovia nadviazali postupne spoluprácu so zainteresovanými subjektami v celom regióne. Cieľom bolo pripraviť a následne zrealizovať v rámci regiónu ucelenú sieť cyklotrás vrátane sprievodných služieb vo forme predajní, požičovní, servisov, stravovacích a ubytovacích služieb prispôbených potrebám cyklistov, s prehľadným značením a podrobnými mapami vrátane súradníc GPS. Skupina spolupracovala s MAS Žiar. V roku 2008 sa podával projekt na podporu z Ekopolisu (nebol úspešný) a v roku 2009 projekt so žiadosťou o podporu z Trenčianskeho samosprávneho kraja, ktorý bol podporený a v rámci neho sa podarilo zrealizovať dôkladné zmapovanie existujúcich aj potenciálnych cyklotrás v regióne.

Projekt auditu reštauračných zariadení v regióne v spolupráci so SOŠ Kalinčiaka a Hotelovou akadémiou v Prievidzi

V rámci skvalitnenia služieb v cestovnom ruchu bola nadviazaná spolupráca so Strednou odbornou školou a Hotelovou akadémiou v Prievidzi – projekt auditu stravovacích zariadení

v regióne. V rámci projektu v spolupráci so študentmi bolo cieľom zmapovať množstvo a úroveň stravovacích zariadení a následne podniknúť kroky na zvýšenie kvality stravovacích služieb v regióne prostredníctvom cyklu školení, zavedením regionálnej značky kvality a podobne. Súčasne projekt umožnil študentom v rámci učebného procesu riešiť problémy z praxe, čo môže zvýšiť ich šance zamestnať sa po ukončení štúdia.

Povinné prílohy:

- Príloha č. 4 Metodického pokynu - Zoznam členov MAS podľa sektorov (okrem obcí)

2.2. Tvorba partnerstva a stratégie CLLD

Základy súčasného partnerstva boli položené už v roku 2003 vznikom združenia obcí Mikroregión Magura – Strážov s 13-timi členskými obcami, ktoré v roku 2004 – 2005 získalo podporu od TP SAPARD na budovanie kapacít pre program LEADER. V tomto období prebiehala aktivácia miestnych obyvateľov a neziskového aj podnikateľského sektora formou informačných stretnutí, dotazníkovým prieskumom, organizovaním seminárov pre širokú aj odbornú verejnosť. Z uvedených aktivít vzišiel podklad pre rozvojovú stratégiu územia. V roku 2007 boli do partnerstva prizvané ďalšie obce a v októbri 2007 bola zaregistrovaná Miestna akčná skupina MAGURA STRÁŽOV. V roku 2008 sa rozbehli aktivity smerujúce k príprave integrovanej stratégie rozvoja územia, dohodol sa spôsob fungovania MAS, formy práce s verejnosťou, zapojenie aktérov a podobne. V programovom období 2007 – 2013 žiaľ MAS MAGURA STRÁŽOV nezískala štatút MAS. Počas tohto obdobia boli na území MAS realizované aj prostredníctvom MAS mákké projekty, ktorých predmetom bolo organizovanie kultúrno-spoločenských aktivít a menšie projekty, zamerané na budovanie cyklotrás a turistických trás.

Po ukončení programového obdobia 2007 - 2013 sa zmobilizovali aktéri územia, aby sa opätovne mohla Miestna akčná skupina uchádzať o udelenie štatútu MAS. Aktivácia miestnych obyvateľov, neziskového a podnikateľského sektora prebiehala rôznymi formami. Na kultúrno-spoločenských podujatiach sa uskutočnili neformálne stretnutia, ktorých výsledkom je zapojenie nielen obyvateľov, ale aj podnikateľského a neziskového sektora do procesu tvorby stratégie. Na webovej stránke <http://magurastrazov-sk.webnode.sk> sa postupne sústreďovali informácie o aktivizácii územia, o napredovaní pri príprave stratégie CLLD. Webové sídla jednotlivých obcí majú na svojich stránkach samostatný link s informáciami o

MAS tak, aby sa k informáciám dostal každý, kto má záujem participovať nielen na príprave stratégie CLLD, ale následne aj na jej implementácii.

Od augusta 2015 sa stretával prípravný výbor, ktorého aktivity vyústili v októbri 2015 do návrhu úpravy stanov MAS, úpravy interných smerníc a ich zosúladienie s požiadavkami Systému riadenia CLLD pre programové obdobie 2014 – 2020. Uskutočnil sa dotazníkový prieskum medzi obyvateľmi územia, zapojilo sa 197 obyvateľov. Pri určovaní silných, slabých stránok príležitostí a hrozieb sa vychádzalo aj z dotazníkov, ktoré vyplnili obyvatelia dotknutého územia. Vyhodnotenie slúžilo ako odrazový mostík pri zostavení SWOT analýzy. Ďalším dotazníkom, ktorý bol určený pre predstaviteľov obcí, sa získali dôležité východiskové informácie. Na ich základe bolo možné čiastočne zdefinovať aj hlavné potreby a možnosti rozvoja mikroregiónu. Na určenie strategického cieľa, vízie, priorít, špecifických cieľov a požadovaných výsledkov bola vytvorená pracovná skupina, ktorú tvorili členovia správnej rady združenia a zástupcovia poradenskej organizácie. Výstupy z pracovnej skupiny boli prezentované všetkým účastníkom pracovných stretnutí. V rámci pracovných stretnutí, ktoré sa konali v októbri a novembri 2015 sa zorganizovali 4 semináre, dva z nich boli venované súkromnému a neziskovému sektoru a dva boli zorganizované pre verejný sektor, otvorené aj pre nečlenov zaujímajúcich sa o rozvoj regiónu. Na uvedených stretnutiach získali členovia a účastníci informácie o novom programovom období, oboznámili sa s princípom LEADER, činnosťou MAS a jej úlohou v regióne. Vo workshopových skupinách sa zaoberali otázkami ďalšieho smerovania mikroregiónu. Na stretnutiach sa prediskutovali konkrétne podklady zo strategického rámca (ako výstupu činnosti pracovnej skupiny), naplánovali sa opatrenia, ktorými bude možné dosiahnuť stanovené priority a ciele, rozdiskutoval sa implementačný rámec a navrhol sa finančný rámec. Všetky spomenuté aktivity vyústili do schválenia Stratégie CLLD pre územie MAS MAGURA STRÁŽOV pre programové obdobie 2014 – 2020 valným zhromaždením združenia, konaného dňa 30.11.2015 v Šútovciach.

Povinné prílohy:

- Príloha č. 5 – Fotodokumentácia so stručným popisom
- Príloha č. 6 – Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu

3. Analytický rámec

3.1. Analýza zdrojov územia

Všeobecná charakteristika územia

Mikroregión MAGURA STRÁŽOV (MAS) sa vďaka svojej geografickej polohe (Horná Nitra), históriou a kultúrnymi zvykmi vyznačuje diverzifikáciou z hľadiska činností a orientáciou na jednotlivé odvetvia. Rozsiahlu časť územia pokrývajú lesy (61%).

Územie mikroregiónu zasahuje do Chránenej krajinskej oblasti Strážovské vrchy, nachádzajú sa v ňom dve národné prírodné rezervácie: NPR Strážov a NPR Vapeč, Štátna prírodná rezervácia Temešská skala, dve prírodné pamiatky PP Jánošíkova jaskyňa a PP Prielom Nitrice, a dve prírodné rezervácie PR Pod Homôlka a súkromná PR Rysia.

V minulosti tu bolo vo väčšej miere rozvinuté poľnohospodárstvo ako je tomu dnes. V súčasnej dobe predstavuje poľnohospodárska pôda 31% územia mikroregiónu. Klimatické podmienky sú predpokladom pre pestovanie vybraných plodín: zemiaky, rôzne druhy obilnín a krmovín. Okrem toho tu malo významné miesto aj ovocinárstvo, najmä pestovanie čerešní, jabloní, hrušiek a podobne. Zo živočíšnej produkcie bol v popredí chov hovädzieho dobytku. Zachoval sa tu hlavne chov oviec na rozsiahlych pasienkoch lemujúcich obce Dĺžin a Šútovce. Poľnohospodárstvo v tomto regióne nemožno označovať za zdroj príjmov, resp. zamestnanosti obyvateľstva, ale skôr ho obyvateľstvo vykonáva pre uspokojovanie vlastných potrieb.

Najväčšiu časť územia – 56 % celkovej rozlohy – tvoria typické podhorské obce s nízkou hustotou osídlenia s minimálnym podielom poľnohospodárskej pôdy a s prevahou lesa a trávnatých porastov. Patria sem obce Zliechov, Košecké Podhradie, Horná Poruba, Valašská Belá, Temeš a Čavojs.

Lesníctvu je prikladaný veľký význam. Vyplýva to z viacerých dôvodov. Niektoré obce nemajú prívod plynu, a preto sú odkázané na využitie pevného paliva ako zdroja energie, ktoré obyvatelia získavajú z okolitých lesov. K ďalším dôvodom patrí spracovanie dreva na výrobu paliet a peletiek. Je preto nevyhnutná neustála starostlivosť o obhospodarovanie lesného hospodárstva, tak aby bola zachovaná prirodzená biodiverzita v lesoch daného regiónu.

Výraznou výhodou územia je existencia prírodných rezervácií a celkovo nádherná relatívne nenarušená príroda predovšetkým v oblasti od Bojníc smerom k Rudnianskej priehrade a ďalej až po Hornú Porubu a Košecké Podhradie. Vyskytujú sa tu turisticky veľmi atraktívne a

navštevované vrchy ako Temešská skala, Vápeč, Rokoš, Strážov a Magura. Dostatok značených turistických chodníkov a existencia pravidelných organizovaných turistických akcií na území MAS MAGURA STRÁŽOV ako napríklad výstup na Rokoš alebo tradičný spoločný výstup 8 obcí na Maguru vytvára priestor na spoločnú propagáciu tejto časti územia ako turistickej oblasti v rámci uceleného produktu cestovného ruchu.

Mikroregión poskytuje možnosti pre letné aj zimné športy a aktivity. K najviac navštevovaným lokalitám patrí Nitrianske Rudno (camping, rybolov), Zliechov (SKI Zliechov), Valaská Belá (lyžiarske stredisko Homôlka), Čavoj (chatárske oblasti - lazy) a Temeš (Temešská skala). Vyhľadávaným turistickým miestom, aj keď nie v takom rozsahu, ako v minulosti, je aj Rudnianska priehrada s možnosťami vodných športov a rybolovu. Podhorské obce so zachovaným folklórom a tradíciami zas môžu formou agroturistiky priblížiť turistom život našich predkov a poskytnúť relax v lone prírody. Okolité lesy vytvárajú množstvo príležitostí na turistiku, cykloturistiku a beh na lyžiach či vychádzky s trasami pre všetky vekové aj výkonnostné skupiny, na Homôlke a v Kanianke je možnosť zjazdového lyžovania, kopec nad Šútovcami, ale aj Vápeč nad Hornou Porubou využívajú paraglidisti.

Vysoký potenciál územia v oblasti rozvoja cestovného ruchu spočíva v pestrosti jeho ponuky. Mesto Bojnice vďaka zámku, ZOO a termálnym kúpeľom patrí dnes medzi najnavštevovanejšie mestá na Slovensku. Bojnický zámok každoročne organizuje množstvo turisticky atraktívnych podujatí, ako napríklad Medzinárodný festival duchov a strašidiel, Rozprávky na zámku, Vianoce na zámku, Valentínsky víkend a podobne. Priamo pod Bojnickým zámkom v roku 2014 vyrástla nová turistická atrakcia. V areáli, kde sa nachádza malý amfiteáter, v ktorom už 20 rokov vystupujú bojnickí sokoliari a šermiari v dobových kostýmoch, pribudla dedinka so štýlovými drevenými domčekmi pokrytými trstinou. Počas letnej turistickej sezóny sa do nich sťahujú umeleckí remeselníci z okolia, kováči, drotári, hrnčiari, rezbári, spracovatelia kože a iných prírodných materiálov. V domčekoch môžu pred zrakmi návštevníkov tvoriť a ponúkať svoje výrobky. Návštevníkom umožnia vyskúšať si niektoré remeslá.

Atraktivitu Bojníc ešte zvýši pripravovaný zábavno-náučný park s pracovným názvom „Krajina legiend“, ktorého výstavba by sa mala začať v roku 2016.

Kúpeľní hostia Kúpeľov Bojnice taktiež predstavujú potenciálnych návštevníkov regionálnych zaujímavostí, nakoľko trávajú v regióne relatívne dlhý čas, pričom predovšetkým zahraniční hostia sa snažia spestriť si liečebný pobyt poznávaním okolia. Celoslovensky známym lákadlom je aj Zoo Bojnice, a postupne si získava pozornosť (aj vďaka podpore

MAS) Múzeum praveku pri Prepoštskej jaskyni v Bojniciach.

Okrem toho nemožno zabudnúť na krásnu prírodu a pohoria (napr. Magura, Strážov, Rokoš, Vtáčnik), ktoré lákajú na turistiku. Populárne sú aj cyklotrasy pre podporu zdravého životného štýlu.

V jednotlivých obciach sú každoročne organizované kultúrne podujatia, ktoré si už vytvorili alebo pomaly vytvárajú svoju tradíciu (napr. Rudnianske slávnosti, Čerešňové slávnosti – Šútovce, Kanianske dni atď.), kde sa naskytá možnosť prezentovať danú obec a jej zvyky. Je to jedna z foriem zblížovania a spájania obcí a ich obyvateľov. Zachovávanie ľudových tradícií a zvykov, pôvodná architektúra a tiež uchovanie pôvodných remesiel je vhodným predpokladom pre vytváranie produktov cestovného ruchu a propagáciu mikroregiónu. V regióne aktívne pôsobí 12 folklórnych súborov, z toho 3 detské, ktoré vystupujú pri rôznych príležitostiach v rámci regiónu aj mimo neho.

V regióne sa nachádzajú 2 stále expozície ľudových krojov: Gazdovský dvor s ukázkou tradičného bývania na vidieku a pôvodných poľnohospodárskych strojov a nástrojov a vo Valaskej Belej funguje unikátny sklársky skanzen s predvádzaním ručného fúkania skla. Väčšina obcí zachováva tradície ako Fašiangový sprievod a pochovávanie basy, stávanie Mája, Vianočné koledy a podobne. V regióne žijú obyvatelia ovládajúci tradičné remeslá ako košíkárstvo a rezbárstvo, riasenie krojov a vyšívanie, maľovanie kraslíc, tkanie kobercov, výrobu ozdôb zo šúpolia a ďalšie. Túto skutočnosť je tiež možné využiť pri vytváraní produktov cestovného ruchu a organizovaní rôznych podujatí a festivalov ľudovej kultúry.

Nevýhodu, hlavne z pohľadu zahraničného CR, môže predstavovať horšie napojenie na letisko a hlavné diaľničné ťahy, jej význam sa ale pri dlhodobých pobytoch znižuje a môže predstavovať naopak výhodu tichého prostredia nezaťaženého frekventovanou premávkou, predovšetkým v odľahlejších podhorských obciach.

Demografická situácia

Menej ako 1000 obyvateľov má 10 obcí, z toho 7 obcí má počet obyvateľov nižší ako 500, 1000-2000 obyvateľov má 6 obcí, nad 2000 majú 4 obce. Obce v tesnej blízkosti okresného mesta Prievidza sa vyznačujú vyšším počtom obyvateľov, pričom najväčšie je mesto Bojnice s takmer 5 000 obyvateľmi, nasleduje Kanianka s viac ako 4 000 obyvateľmi. Je to spôsobené dobrou dopravnou dostupnosťou okresného mesta, ktoré poskytuje pracovné aj nákupné príležitosti, služby a tiež kultúrne vyžitie. Podobná situácia je v Košeci s 2 500 obyvateľmi, kde využívajú blízkosť Ilavy. Nad 2 000 obyvateľov má ešte Valaská Belá a Nitrianske Rudno sa k tomuto počtu približuje. Najmenej obyvateľov (176) má Dlžín.

Tabuľka č. V/1: Prehľad stavu a pohybu obyvateľstva k 31.12 za jednotlivé roky

Územie	Ukazovateľ	2011			2012			2013			2014		
		spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy
Horná Poruba	Stav trvale bývajúceho obyv.	1 069	552	517	1 062	549	513	1 078	559	519	1 073	561	512
	Živonarodení	16	7	9	8	7	1	15	8	7	5	5	0
	Zomretí	11	3	8	6	4	2	12	5	7	10	3	7
	Prírodný prírastok obyv.	5	4	1	2	3	-1	3	3	0	-5	2	-7
	Priťahovaní na trvalý pobyt	9	4	5	9	3	6	23	12	11	16	8	8
	Vystaňovaní z trval. pobytu	6	3	3	18	9	9	10	5	5	16	8	8
	Migračné saldo	3	1	2	-9	-6	-3	13	7	6	0	0	0
	Celkový prírastok obyv.	8	5	3	-7	-3	-4	16	10	6	-5	2	-7
Košeca	Stav trvale bývajúceho obyv.	2 519	1 236	1 283	2 512	1 227	1 285	2 524	1 239	1 285	2 564	1 257	1 307
	Živonarodení	32	16	16	19	9	10	26	14	12	24	14	10
	Zomretí	38	12	26	36	24	12	28	11	17	33	16	17
	Prírodný prírastok obyv.	-6	4	-10	-17	-15	-2	-2	3	-5	-9	-2	-7
	Priťahovaní na trvalý pobyt	32	16	16	52	25	27	49	22	27	79	38	41
	Vystaňovaní z trval. pobytu	23	8	15	42	19	23	35	13	22	30	18	12
	Migračné saldo	9	8	1	10	6	4	14	9	5	49	20	29
	Celkový prírastok obyv.	3	12	-9	-7	-9	2	12	12	0	40	18	22
Košecké Podhradie	Stav trvale bývajúceho obyv.	1 042	499	543	1 051	503	548	1 043	496	547	1 050	502	548
	Živonarodení	10	3	7	9	4	5	11	7	4	13	5	8
	Zomretí	15	6	9	10	4	6	15	12	3	20	8	12
	Prírodný prírastok obyv.	-5	-3	-2	-1	0	-1	-4	-5	1	-7	-3	-4
	Priťahovaní na trvalý pobyt	17	9	8	22	12	10	16	7	9	31	15	16
	Vystaňovaní z trval. pobytu	12	4	8	12	8	4	20	9	11	17	6	11
	Migračné saldo	5	5	0	10	4	6	-4	-2	-2	14	9	5
	Celkový prírastok obyv.	0	2	-2	9	4	5	-8	-7	-1	7	6	1
Zliechov	Stav trvale bývajúceho obyv.	582	288	294	599	293	306	605	302	303	610	302	308
	Živonarodení	10	6	4	7	4	3	10	6	4	9	2	7
	Zomretí	10	4	6	4	3	1	7	2	5	5	4	1
	Prírodný prírastok obyv.	0	2	-2	3	1	2	3	4	-1	4	-2	6
	Priťahovaní na trvalý pobyt	16	8	8	22	7	15	8	7	1	5	3	2
	Vystaňovaní z trval. pobytu	6	3	3	8	3	5	5	2	3	4	1	3
	Migračné saldo	10	5	5	14	4	10	3	5	-2	1	2	-1
	Celkový prírastok obyv.	10	7	3	17	5	12	6	9	-3	5	0	5
Bojnice	Stav trvale bývajúceho obyv.	4 939	2 367	2 572	4 925	2 367	2 558	4 921	2 364	2 557	4 900	2 350	2 550
	Živonarodení	39	21	18	30	17	13	37	24	13	30	12	18
	Zomretí	51	27	24	44	24	20	54	32	22	65	35	30
	Prírodný prírastok obyv.	-12	-6	-6	-14	-7	-7	-17	-8	-9	-35	-23	-12
	Priťahovaní na trvalý pobyt	131	60	71	102	54	48	115	53	62	122	57	65
	Vystaňovaní z trval. pobytu	75	36	39	102	47	55	102	48	54	108	48	60
	Migračné saldo	56	24	32	0	7	-7	13	5	8	14	9	5
	Celkový prírastok obyv.	44	18	26	-14	0	-14	-4	-3	-1	-21	-14	-7
Čavoj	Stav trvale bývajúceho obyv.	528	278	250	521	272	249	520	274	246	506	264	242
	Živonarodení	5	3	2	7	2	5	6	5	1	3	2	1
	Zomretí	5	4	1	8	6	2	7	1	6	5	3	2
	Prírodný prírastok obyv.	0	-1	1	-1	-4	3	-1	4	-5	-2	-1	-1
	Priťahovaní na trvalý pobyt	7	4	3	3	3	0	7	2	5	2	0	2
	Vystaňovaní z trval. pobytu	10	7	3	9	5	4	7	4	3	14	9	5
	Migračné saldo	-3	-3	0	-6	-2	-4	0	-2	2	-12	-9	-3
	Celkový prírastok obyv.	-3	-4	1	-7	-6	-1	-1	2	-3	-14	-10	-4
Dlžín	Stav trvale bývajúceho obyv.	185	82	103	187	85	102	174	81	93	176	82	94

	Živonarodení	2	0	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0
	Zomretí	2	2	0	3	1	2	6	1	5	1	0	1
	Prirodzený prírastok obyv.	0	-2	2	-1	1	-2	-6	-1	-5	-1	0	-1
	Prišťahovaní na trvalý pobyt	11	6	5	7	4	3	2	1	1	5	3	2
	Vystáňovaní z trval. pobytu	2	2	0	4	2	2	9	4	5	2	2	0
	Migračné saldo	9	4	5	3	2	1	-7	-3	-4	3	1	2
	Celkový prírastok obyv.	9	2	7	2	3	-1	-13	-4	-9	2	1	1
Kanianka	Stav trvale bývajúceho obyv.	4 126	2 034	2 092	4 125	2 038	2 087	4 136	2 043	2 093	4 132	2 040	2 092
	Živonarodení	28	18	10	28	14	14	35	19	16	36	14	22
	Zomretí	37	17	20	28	15	13	31	15	16	25	14	11
	Prirodzený prírastok obyv.	-9	1	-10	0	-1	1	4	4	0	11	0	11
	Prišťahovaní na trvalý pobyt	74	39	35	65	35	30	93	43	50	87	44	43
	Vystáňovaní z trval. pobytu	45	22	23	66	30	36	86	42	44	102	47	55
	Migračné saldo	29	17	12	-1	5	-6	7	1	6	-15	-3	-12
	Celkový prírastok obyv.	20	18	2	-1	4	-5	11	5	6	-4	-3	-1
Kocurany	Stav trvale bývajúceho obyv.	459	222	237	501	249	252	504	252	252	512	258	254
	Živonarodení	7	4	3	4	2	2	7	6	1	4	3	1
	Zomretí	4	2	2	0	0	0	6	3	3	3	1	2
	Prirodzený prírastok obyv.	3	2	1	4	2	2	1	3	-2	1	2	-1
	Prišťahovaní na trvalý pobyt	10	7	3	50	31	19	19	11	8	22	10	12
	Vystáňovaní z trval. pobytu	7	4	3	12	6	6	17	11	6	15	6	9
	Migračné saldo	3	3	0	38	25	13	2	0	2	7	4	3
	Celkový prírastok obyv.	6	5	1	42	27	15	3	3	0	8	6	2
Kostolná Ves	Stav trvale bývajúceho obyv.	458	218	240	466	222	244	450	218	232	445	217	228
	Živonarodení	4	2	2	5	4	1	5	3	2	4	2	2
	Zomretí	3	3	0	3	2	1	11	9	2	3	1	2
	Prirodzený prírastok obyv.	1	-1	2	2	2	0	-6	-6	0	1	1	0
	Prišťahovaní na trvalý pobyt	11	6	5	13	4	9	10	9	1	7	2	5
	Vystáňovaní z trval. pobytu	16	6	10	7	2	5	20	7	13	13	4	9
	Migračné saldo	-5	0	-5	6	2	4	-10	2	-12	-6	-2	-4
	Celkový prírastok obyv.	-4	-1	-3	8	4	4	-16	-4	-12	-5	-1	-4
Lazany	Stav trvale bývajúceho obyv.	1 618	792	826	1 600	779	821	1 611	786	825	1 654	808	846
	Živonarodení	8	5	3	17	9	8	12	7	5	16	8	8
	Zomretí	17	6	11	17	10	7	9	5	4	15	9	6
	Prirodzený prírastok obyv.	-9	-1	-8	0	-1	1	3	2	1	1	-1	2
	Prišťahovaní na trvalý pobyt	23	14	9	20	7	13	37	15	22	66	34	32
	Vystáňovaní z trval. pobytu	13	4	9	38	19	19	29	10	19	24	11	13
	Migračné saldo	10	10	0	-18	-12	-6	8	5	3	42	23	19
	Celkový prírastok obyv.	1	9	-8	-18	-13	-5	11	7	4	43	22	21
Liešťany	Stav trvale bývajúceho obyv.	1 244	615	629	1 236	613	623	1 237	613	624	1 238	615	623
	Živonarodení	8	4	4	13	9	4	11	5	6	9	3	6
	Zomretí	9	6	3	17	11	6	7	5	2	9	4	5
	Prirodzený prírastok obyv.	-1	-2	1	-4	-2	-2	4	0	4	0	-1	1
	Prišťahovaní na trvalý pobyt	19	8	11	17	11	6	12	6	6	10	5	5
	Vystáňovaní z trval. pobytu	15	7	8	21	11	10	15	6	9	9	2	7
	Migračné saldo	4	1	3	-4	0	-4	-3	0	-3	1	3	-2
	Celkový prírastok obyv.	3	-1	4	-8	-2	-6	1	0	1	1	2	-1
Nevidzany	Stav trvale bývajúceho obyv.	305	145	160	302	141	161	302	140	162	305	138	167
	Živonarodení	3	1	2	1	0	1	4	3	1	5	2	3
	Zomretí	3	2	1	2	2	0	5	4	1	5	3	2
	Prirodzený prírastok obyv.	0	-1	1	-1	-2	1	-1	-1	0	0	-1	1
	Prišťahovaní na trvalý pobyt	11	4	7	1	1	0	2	1	1	9	2	7

	Vystřahování z trval. pobytu	6	1	5	3	3	0	1	1	0	6	3	3
	Migračné saldo	5	3	2	-2	-2	0	1	0	1	3	-1	4
	Celkový přírastok obyv.	5	2	3	-3	-4	1	0	-1	1	3	-2	5
Nitrianske Rudno	Stav trvale bývajícího obyv.	1 937	981	956	1 924	974	950	1 917	971	946	1 939	978	961
	Živonarodení	18	12	6	9	2	7	14	8	6	17	6	11
	Zomretí	19	9	10	11	6	5	20	10	10	17	10	7
	Prirodzený přírastok obyv.	-1	3	-4	-2	-4	2	-6	-2	-4	0	-4	4
	Pristřahování na trvalý pobyt	21	12	9	20	9	11	29	14	15	43	20	23
	Vystřahování z trval. pobytu	42	18	24	31	12	19	30	15	15	21	9	12
	Migračné saldo	-21	-6	-15	-11	-3	-8	-1	-1	0	22	11	11
	Celkový přírastok obyv.	-22	-3	-19	-13	-7	-6	-7	-3	-4	22	7	15
Opatovce nad Nitrou	Stav trvale bývajícího obyv.	1 466	721	745	1 507	736	771	1 555	757	798	1 568	755	813
	Živonarodení	12	9	3	13	3	10	13	8	5	8	1	7
	Zomretí	19	11	8	15	6	9	13	5	8	13	6	7
	Prirodzený přírastok obyv.	-7	-2	-5	-2	-3	1	0	3	-3	-5	-5	0
	Pristřahování na trvalý pobyt	24	12	12	70	33	37	83	36	47	49	15	34
	Vystřahování z trval. pobytu	24	12	12	27	15	12	35	18	17	31	12	19
	Migračné saldo	0	0	0	43	18	25	48	18	30	18	3	15
	Celkový přírastok obyv.	-7	-2	-5	41	15	26	48	21	27	13	-2	15
Rudnianska Lehota	Stav trvale bývajícího obyv.	738	374	364	732	370	362	741	372	369	741	373	368
	Živonarodení	6	3	3	3	1	2	11	6	5	6	3	3
	Zomretí	2	1	1	6	3	3	5	4	1	7	3	4
	Prirodzený přírastok obyv.	4	2	2	-3	-2	-1	6	2	4	-1	0	-1
	Pristřahování na trvalý pobyt	10	4	6	17	8	9	7	2	5	7	3	4
	Vystřahování z trval. pobytu	7	4	3	20	10	10	4	2	2	6	2	4
	Migračné saldo	3	0	3	-3	-2	-1	3	0	3	1	1	0
	Celkový přírastok obyv.	7	2	5	-6	-4	-2	9	2	7	0	1	-1
Seč	Stav trvale bývajícího obyv.	390	180	210	386	178	208	391	180	211	392	181	211
	Živonarodení	2	1	1	3	1	2	4	2	2	2	1	1
	Zomretí	5	0	5	6	3	3	3	3	0	3	2	1
	Prirodzený přírastok obyv.	-3	1	-4	-3	-2	-1	1	-1	2	-1	-1	0
	Pristřahování na trvalý pobyt	11	5	6	5	1	4	7	4	3	9	5	4
	Vystřahování z trval. pobytu	4	2	2	6	1	5	3	1	2	7	3	4
	Migračné saldo	7	3	4	-1	0	-1	4	3	1	2	2	0
	Celkový přírastok obyv.	4	4	0	-4	-2	-2	5	2	3	1	1	0
Šútovce	Stav trvale bývajícího obyv.	414	202	212	408	201	207	432	214	218	432	215	217
	Živonarodení	5	3	2	1	1	0	4	1	3	5	1	4
	Zomretí	5	2	3	10	4	6	4	2	2	2	0	2
	Prirodzený přírastok obyv.	0	1	-1	-9	-3	-6	0	-1	1	3	1	2
	Pristřahování na trvalý pobyt	1	1	0	9	4	5	28	16	12	5	3	2
	Vystřahování z trval. pobytu	3	1	2	6	2	4	4	2	2	8	3	5
	Migračné saldo	-2	0	-2	3	2	1	24	14	10	-3	0	-3
	Celkový přírastok obyv.	-2	1	-3	-6	-1	-5	24	13	11	0	1	-1
Temeš	Stav trvale bývajícího obyv.	251	128	123	237	118	119	232	117	115	234	116	118
	Živonarodení	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Zomretí	2	0	2	5	5	0	2	2	0	3	1	2
	Prirodzený přírastok obyv.	-2	0	-2	-5	-5	0	-2	-2	0	-3	-1	-2
	Pristřahování na trvalý pobyt	1	1	0	0	0	0	1	1	0	8	2	6
	Vystřahování z trval. pobytu	6	2	4	9	5	4	4	0	4	3	2	1
	Migračné saldo	-5	-1	-4	-9	-5	-4	-3	1	-4	5	0	5
	Celkový přírastok obyv.	-7	-1	-6	-14	-10	-4	-5	-1	-4	2	-1	3
Valaská	Stav trvale bývajícího obyv.	2 226	1 118	1 108	2 210	1 112	1 098	2 190	1 102	1 088	2 171	1 090	1 081

Belá	Živonarodení	25	10	15	22	11	11	21	12	9	14	9	5
	Zomretí	25	15	10	21	12	9	21	12	9	24	16	8
	Prírodný prírastok obyv.	0	-5	5	1	-1	2	0	0	0	-10	-7	-3
	Príšťahovaní na trvalý pobyt	13	6	7	20	10	10	27	9	18	16	6	10
	Vyst'ahovaní z trval. pobytu	24	11	13	37	15	22	47	19	28	25	11	14
	Migračné saldo	-11	-5	-6	-17	-5	-12	-20	-10	-10	-9	-5	-4
	Celkový prírastok obyv.	-11	-10	-1	-16	-6	-10	-20	-10	-10	-19	-12	-7

Zdroj: ŠÚ SR

Na konci sledovaného obdobia malo vyšší počet obyvateľov ako na jeho začiatku 12 obcí, 7 obcí zaznamenalo pokles počtu obyvateľov a v obci Nevidzany sa počet obyvateľov nezmenil. Počas sledovaného obdobia sa počty obyvateľov jednotlivých obcí vyvíjali nerovnomerne v závislosti od lokality. Najvyšší počet obyvateľov pribudol v obci Opatovce nad Nitrou. Najväčší nárast počtu obyvateľov zaznamenali obce v blízkosti okresného mesta Prievidza - Kanianka, Lazany, Kocurany a Šútovce. Dôvodom je dobrá dopravná dostupnosť a teda aj viac pracovných a nákupných príležitostí. Napriek zdanlivo ešte výhodnejšej polohe pokles obyvateľov zaznamenali mesto Bojnice, v tomto prípade ale ich atraktívna poloha spôsobila zvýšenie cien nehnuteľností a tým sa znížila dostupnosť vhodného bývania pre potenciálnych prisťahovalcov.

Pokles obyvateľov zaznamenali obce Temeš, Valaská Belá, Čavoj a Dlžín. Je to spôsobené hlavne ich sťaženou dopravnou dostupnosťou a nedostatkom pracovných príležitostí v mieste bydliska, naproti tomu ale toto ich umiestnenie uprostred lesov a neporušenej prírody v nich vytvára ideálne podmienky pre vidiecku turistiku a agroturistiku. V oblasti v okolí Rudnianskej priehrady počet obyvateľov skôr stagnuje s minimálnym prírastkom alebo úbytkom obyvateľov v sledovanom období v obciach Nitrianske Rudno, Rudnianska Lehota, Nevidzany, Seč, Liešťany a Kostolná Ves.

Vývoj jednotlivých vekových kategórií v regióne kopíruje celoslovenský trend znižovania pôrodnosti a zvyšovania priemerného veku obyvateľstva. Vývoj reprodukčného procesu bude odrazom vekového zloženia a predpokladaného vývoja prirodzených prírastkov a migračných prírastkov. Súčasný stav bude možné zmeniť len za predpokladu zvýšenia počtu obyvateľov migráciou s vekovo priaznivou štruktúrou, čím sa vytvoria predpoklady pre následné zvýšenie prirodzených prírastkov.

Národnostné a etnické zloženie obyvateľstva je homogénne, 98,5% obyvateľov je slovenskej národnosti. Väčšia skupina príslušníkov inej národnosti nemá zastúpenie v žiadnej obci, obyvatelia inej národnosti sa vyskytujú len jednotlivo. Z príslušníkov inej národnosti je v regióne najviac Čechov – 0,46%.

Tabuľka č. V/2: Obyvateľstvo trvalo bývajúce podľa národností – SODB 2011

Územie	Trvalo bývajúce obyvateľstvo spolu	Národnosť															
		slovenská	maďarská	rómska	rusínska	ukrajinská	česká	nemecká	poľská	chorvátska	srbská	ruská	židovská	moravská	bulharská	ostatné	nezistená
Horná Poruba	1 061	1 034	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	23
Košeca	2 518	2 484	0	0	0	0	6	0	0	0	1	1	0	0	0	1	25
Košecké Podhradie	1 045	960	2	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	81
Zliechov	571	522	1	1	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	43
Bojnice	4 923	4 515	14	0	1	1	27	8	1	0	0	4	0	4	0	20	328
Čavoj	528	507	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20
Dlžín	175	166	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	7
Kanianka	4 112	3 979	4	0	0	2	15	0	2	0	0	0	0	2	0	4	104
Kocurany	459	436	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	21
Kostolná Ves	455	449	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	4
Lazany	1 616	1 599	0	0	0	0	4	3	0	0	0	0	0	0	0	0	10
Liešťany	1 253	1 193	0	0	1	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	56
Nevidzany	306	300	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6
Nitrianske Rudno	1 952	1 885	0	0	0	0	8	2	1	0	0	1	0	2	0	0	53
Opatovce nad Nitrou	1 472	1 401	0	0	0	0	4	1	0	0	0	0	0	1	0	2	63
Rudnianska Lehota	729	686	2	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	38
Seč	391	362	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	27
Šútovce	416	412	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Temeš	254	250	0	0	0	2	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
Valaská Belá	2 225	2 082	1	0	1	0	13	1	0	0	0	1	0	0	0	0	126

Zdroj: ŠÚ SR

Z hľadiska vierovyznania môžeme tiež hovoriť o homogénnosti, keď 78,53% obyvateľstva je rímsko-katolíckeho vierovyznania. Z ostatných náboženských skupín je najpočetnejšia evanjelická cirkev, ktorej príslušníci tvoria 1,15%.

Tabuľka č. V/3: Obyvateľstvo trvalo bývajúce podľa vierovyznania - SODB 2011

Náboženské vyznanie	Počet obyvateľov	Percentuálne vyjadrenie
Rímskokatolícka cirkev	20 780	78,53%
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	305	1,15%
Gréckokatolícka cirkev	52	0,20%
Reformovaná kresťanská cirkev	12	0,05%
Pravoslávna cirkev	15	0,06%
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	34	0,13%
Evanjelická cirkev metodistická	9	0,03%
Kresťanské zbory	20	0,08%

Apoštolská cirkev	6	0,02%
Bratská jednota baptistov	0	0,00%
Cirkev adventistov siedmeho dňa	11	0,04%
Cirkev bratská	0	0,00%
Ústredný zväz židovských náboženských obcí	1	0,00%
Starokatolícka cirkev	5	0,02%
Cirkev československá husitská	10	0,04%
Novoapoštolská cirkev	1	0,00%
Bahájske spoločenstvo	3	0,01%
Cirkev Ježiša Krista svätých neskorších dní	2	0,01%
iné	132	0,50%
bez vyznania	3 174	12,00%
nezistené	1 889	7,14%

Zdroj: ŠÚ SR

Vzdelanostná úroveň

Čo sa týka vzdelanostnej úrovne obyvateľstva, najvyšší počet obyvateľov má ukončené základné, učňovské a stredoškolské vzdelanie bez maturity – až 49%, stredoškolské vzdelanie s maturitou má 24% obyvateľstva. Vysokoškolské vzdelanie má menej ako 6% obyvateľstva.

Tabuľka č. V/4: Obyvateľstvo podľa pohlavia a stupňa najvyššieho dosiahnutého vzdelania – SODB 2011

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	Pohlavie		Spolu
	muži	ženy	
Základné	1200	2392	3592
Učňovské (bez maturity)	2563	1572	4135
Stredné odborné (bez maturity)	1955	1490	3445
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	663	431	1094
Úplné stredné odborné (s maturitou)	2585	2902	5487
Úplné stredné všeobecné	342	702	1044
Vyššie odborné vzdelanie	150	234	384
Vysokoškolské bakalárske	243	386	629
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	1217	1273	2490
Vysokoškolské doktorantské	44	39	83
Vysokoškolské spolu	1504	1698	3202
Bez školského vzdelania (vrátane detí, ktoré nemajú ukončené zákl.vzdelanie)	1891	1887	3778
Nezistené	134	166	300
Úhrn	14491	15172	29663

Zdroj: ŠÚ SR

Nezamestnanosť

V rámci regiónu je nezamestnanosť v jednotlivých oblastiach rozdelená nerovnomerne. K septembru 2015 bola najnižšia v obciach ilavského okresu, v Hornej Porube, Košeckom Podhradí, Košeci a v Zliechove, čo korešponduje s priemernou nezamestnanosťou v rámci

Ilavského okresu - 6,52%. Najvyššia nezamestnanosť je v oblasti Rudnianskej doliny v dôsledku zániku poľnohospodárskeho družstva a celkovo úpadku poľnohospodárstva, ktorému sa tu v minulosti venovalo najviac obyvateľov. Súčasná miera nezamestnanosti v rámci okresu Prievidza je 10,83%.

Tabuľka č. V/5: Evidovaní uchádzači o zamestnanie k 31.12 za jednotlivé roky

Územie	Ukazovateľ	2010	2011	2012	2013	2014
Horná Poruba	Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie spolu	59	55	62	53	50
	Počet evidovaných uchádzačiek o zamestnanie	28	22	27	32	23
Košeca	Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie spolu	91	81	124	122	107
	Počet evidovaných uchádzačiek o zamestnanie	45	38	70	58	54
Košecké Podhradie	Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie spolu	54	55	77	56	46
	Počet evidovaných uchádzačiek o zamestnanie	31	30	43	31	23
Zliechov	Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie spolu	18	41	43	41	31
	Počet evidovaných uchádzačiek o zamestnanie	11	23	20	21	13
Bojnice	Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie spolu	196	233	260	259	236
	Počet evidovaných uchádzačiek o zamestnanie	105	133	129	127	131
Čavoj	Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie spolu	46	46	51	56	46
	Počet evidovaných uchádzačiek o zamestnanie	26	21	22	32	23
Dlžín	Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie spolu	12	8	13	11	7
	Počet evidovaných uchádzačiek o zamestnanie	2	5	6	5	4
Kanianka	Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie spolu	232	279	271	293	302
	Počet evidovaných uchádzačiek o zamestnanie	130	143	144	158	151
Kocurany	Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie spolu	26	37	36	41	47
	Počet evidovaných uchádzačiek o zamestnanie	16	18	16	17	24
Kostolná Ves	Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie spolu	23	28	32	26	17
	Počet evidovaných uchádzačiek o zamestnanie	13	12	12	9	7
Lazany	Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie spolu	105	89	84	106	94
	Počet evidovaných uchádzačiek o zamestnanie	62	41	48	57	55
Liešťany	Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie spolu	84	80	81	78	77
	Počet evidovaných uchádzačiek o zamestnanie	46	45	43	42	44
Nevidzany	Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie spolu	18	19	18	9	6
	Počet evidovaných uchádzačiek o zamestnanie	10	14	9	4	4
Nitrianske Rudno	Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie spolu	116	143	139	153	138
	Počet evidovaných uchádzačiek o zamestnanie	55	61	58	68	53
Opatovce nad Nitrou	Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie spolu	86	100	88	101	95
	Počet evidovaných uchádzačiek o zamestnanie	41	50	36	46	44
Rudnianska Lehota	Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie spolu	73	53	48	34	23
	Počet evidovaných uchádzačiek o zamestnanie	35	28	25	15	11
Seč	Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie spolu	22	20	18	20	16
	Počet evidovaných uchádzačiek o zamestnanie	11	12	10	13	10
Šútovce	Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie spolu	34	32	32	34	22
	Počet evidovaných uchádzačiek o zamestnanie	21	14	17	17	14
Temeš	Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie spolu	18	14	16	10	9
	Počet evidovaných uchádzačiek o zamestnanie	11	8	8	5	4
Valaská Belá	Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie spolu	104	119	135	134	117
	Počet evidovaných uchádzačiek o zamestnanie	47	48	61	69	59

Zdroj: ŠÚ SR

Z hľadiska ukončeného vzdelania najpočetnejšou skupinou nezamestnaných v regióne je skupina vyučených bez maturity, nasleduje skupina vyučených s maturitou a s ukončeným základným vzdelaním. Uchádzači so základným vzdelaním sa ťažšie umiestňujú na trhu práce pre nedostatok vzdelania a často aj pre menší záujem nájsť si prácu. Môžu sa ale uplatniť ako brigádnici v turistickej sezóne.

Znevýhodnení na trhu práce sú absolventi škôl, ich nevýhodou je absencia praxe. Znevýhodnenou skupinou sú aj zdravotne postihnutí, a tiež dlhodobo nezamestnaní, ktorí po čase strácajú pracovné návyky a prípadne aj záujem pracovať.

Čo sa týka nezamestnanosti v prepojení na vek, dlhodobo najpočetnejšou skupinou sú obyvatelia nad 50 rokov. Súvisí to s ich nižšou flexibilitou a menšou ochotou rekvalifikovať sa, častejšie ako iné skupiny sú postihovaní zdravotnými problémami, preto sa napriek dostatočnej praxi ťažšie umiestňujú na trhu práce. Hneď po nich v početnosti nasleduje skupina 40-49 ročných z tých istých príčin, aj keď v menšej miere. V poslednom roku zaznamenala prudký nárast v počte nezamestnaných veková skupina 20 – 29 rokov, súvisí to s návratom mladých ľudí zamestnaných predtým v zahraničí, ktorí stratili zamestnanie v dôsledku ekonomickej krízy. Sú to spravidla flexibilní ľudia so všeobecným rozhľadom a znalosťou jazykov, ktorí sa preto môžu veľmi dobre uplatniť v cestovnom ruchu.

Infraštruktúra a miestne služby

Technická infraštruktúra

V súčasnosti nie je plynofikácia v 8 obciach: Čavoj, Temeš, Valaská Belá, Zliechov, Horná Poruba, Seč, Košecké Podhradie a Šútovce. V Hornej Porube, Košeckom Podhradí a Zliechove využívajú alternatívne zdroje energie – spaľovanie biomasy v školských budovách.

Tabuľka č. V/6: Stav technickej infraštruktúry

Názov obce	Cestná sieť v km	Počet zastávok BUS	Železničná sieť	Cyklotrasy	Plynofikácia	Kanalizácia	Verejný vodovod	Vodný zdroj	Vykurovanie (prevládajúci spôsob)	Rozhlas	Verejné osvetlenie (stav)
Bojnice	46,2	17	nie	nie	áno	áno	áno	nie	plyn	áno	obnovené

Čavoj	5,4	1	nie	áno	nie	nie	áno	áno	uhlie, drevo	áno	zlý stav
Dlžín	6	1	nie	nie	áno	nie	áno	áno	pevné palivo	áno	zachovalý stav
Horná Poruba	35	7	nie	nie	nie	nie	áno	áno	pevné palivo, pelety	áno	obnovené
Kanianka	10	4	nie	áno	áno	áno	áno	nie	plyn	áno	vyhovujúci stav
Kocurany	3	5	nie	nie	áno	áno	áno	nie	plyn	áno	vyhovujúci stav
Kostolná Ves	12	6	nie	nie	áno	nie	áno	nie	plyn, pevné palivo	áno	zlý stav
Košeca	15	11	áno	nie	áno	nie	áno	nie	plyn	áno	obnovené
Košecké Podhradie	12,6	6	nie	nie	nie	nie	áno	áno	pevné palivo	áno	obnovené
Lazany	14	6	nie	áno	áno	nie	áno	áno	plyn	áno	obnovené
Liešťany	13	5	nie	áno	áno	nie	áno	áno	plyn, drevo	áno	obnovené
Nevidzany	7	2	nie	áno	áno	nie	áno	áno	plyn, drevo	áno	potrebná rekonštrukcia
Nitrianske Rudno	14	4	nie	nie	áno	nie	áno	áno	plyn, uhlie	áno	pred rekonštrukciou
Opatovce nad Nitrou	8	6	nie	nie	áno	áno	áno	nie	plyn	áno	vyhovujúci stav
Rudnianska Lehota	8	5	nie	nie	áno	nie	áno	nie	plyn	áno	obnovené
Seč	1	3	nie	nie	áno	nie	áno	áno	plyn, drevo	áno	vyhovujúci stav
Šútovce	3,75	2	nie	áno	nie	nie	áno	áno	pevné palivo	áno	obnovené
Temeš	5	1	nie	áno	nie	nie	áno	áno	pevné palivo	áno	obnovené
Valaská Belá	22,4	12	nie	áno	nie	nie	áno	áno	pevné palivo	áno	pred rekonštrukciou
Zliechov	24	6	nie	nie	nie	nie	áno	áno	pevné palivo	áno	obnovené

Zdroj: údaje z OcÚ

V regióne je 95% domácností napojených na vodovod. Zdrojom vody sú rezervoáre plnené z horských prameňov veľmi dobrých parametrov. Pramenitá voda Šivarinav Košeckom Podhradí je plnená aj do fliaš a časť nivy Nitrice je jedným z území Hornej Nitry, ktoré nie je poznačené negatívnym vplyvom priemyselnej činnosti. Niektoré časti kopaničiarskych obcí Čavoj a Valaská Belá (časť Stanák, Klin), nie sú napojené na verejný vodný zdroj, ale na lokálne pramene a studne. Vzhľadom na blízkosť zástavby, žumpa septikov voda z týchto zdrojov nie vždy zodpovedá hygienickým normám. V období sucha a minimálnych prietokov zaznamenávajú nedostatok a výkyvy v prietoku pitnej vody v obciach Dlžín a Šútovce. V súčasnosti sa rieši nedostatok pitnej vody zásobovaním cisternami. V týchto obciach je

potrebné posilniť vodovod.

V súčasnom období je odkanalizovaných 10% (Bojnice) z existujúceho počtu bytových jednotiek, 70% obývaných bytov a domov využíva zatiaľ septik, prípadne ČOV, 20% domácností odvádza splašky trativodom alebo do prítokov rieky Nitrice. Tento stav negatívne ovplyvňuje najmä kvalitu vôd v mikroregióne, preto je prioritou odkanalizovanie čo najväčšej časti územia. Do konca roka 2015 budú na kanalizáciu pripojené Kocurany, Opatovce nad Nitrou a Kanianka. Lazany majú zatiaľ vybudovanú kanalizáciu len v časti obce avšak nie je skolaudovaná a napojená. Pre aglomeráciu Nitrianske Rudno sa momentálne spracováva dokumentácia a riešia sa potrebné stavebné povolenia. Do spomenutej aglomerácie spadajú obce Nevidzany, Liešťany, Rudnianska Lehota, Kostolná Ves, Seč a Nitrianske Rudno.

Miestny rozhlas a verejné osvetlenie je vo všetkých obciach regiónu, technológia je vo väčšine obcí už zastaralá a poruchová. Telefónny rozvod je v každej z obcí, káblová televízia je zavedená v Bojniciach, Lazanoch a Kanianke, TV vykryvače sa nachádzajú v Čavoji, v Seči a v Hornej Porube.

V roku 2015 prebehla v Lazanoch, Šútovciach, Temeši, Liešťanoch, Zliechove, Košeckom Podhradí a v Hornej Porube rekonštrukcia verejného osvetlenia, čím sa zvýšila bezpečnosť na pozemných komunikáciách a zároveň sa predpokladá aj pozitívny vplyv na životné prostredie úsporou elektrickej energie. Obce Košecké Podhradie a Šútovce realizovali projekt na zavedenie kamerového systému v obci. Vzhľadom na členité územie je pokrytie TV signálom a signálom telefónnych mobilných sietí problematické. Značné rozdiely v kvalite signálu zaznamenávajú na rôznych miestach jednej obce.

Cestnú sieť regiónu tvoria cesty I., II. a III. kategórie. Polohové riešenie cestnej trasy určuje rozmiestnenie obcí a konfigurácia terénu. Vzhľadom na potrebu prepojenosti jednotlivých sídel je cestná sieť dostatočná, je však nevyhovujúca po kvalitatívnej stránke, osobitne miestne komunikácie. Územie regiónu leží mimo hlavných dopravných ťahov. Najbližšie napojenie na diaľnicu má Košeca, zastávka expresných autobusov aj železničná stanica s priamym napojením na Bratislavu je v Prievidzi a v Ilave.

Školstvo

V mikroregióne funguje vzdelávanie detí v 15 materských školách a v 12 základných školách, z toho 5 len stupeň 1 – 4. Mimo regiónu deti využívajú ešte školy v okresných mestách v Prievidzi a v Ilave. Najväčší počet žiakov – viac ako 300 – majú školy v Nitrianskom Rudne, Bojniciach a v Kanianke, nad 200 žiakov majú školy v Košeci. Viac ako

100 žiakov majú školy v Lazanoch a Valaskej Belej. Ostatné školy majú do 50 žiakov.

Tabuľka č. V/7: Vývoj počtu žiakov – materské školy

Obec	Ukazovateľ	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Horná Poruba	Materská škola - počet detí	24	22	21	23	24	36
Košeca	Materská škola - počet detí	67	64	75	74	93	107
Košecké Podhradie	Materská škola - počet detí	33	27	24	15	17	25
Zliechov	Materská škola - počet detí	16	13	16	15	16	16
Bojnice	Materská škola - počet detí	89	87	88	89	109	108
Čavoj	Materská škola - počet detí	10	10	11	10	10	10
Dlžín	obec nemá materskú školu	0	0	0	0	0	0
Kanianka	Materská škola - počet detí	95	95	115	113	114	118
Kocurany	obec nemá materskú školu	0	0	0	0	0	0
Kostolná Ves	Materská škola - počet detí	8	10	13	10	9	12
Lazany	Materská škola - počet detí	34	40	40	40	41	38
Liešťany	Materská škola - počet detí	30	28	38	46	44	40
Nevidzany	obec nemá materskú školu	0	0	0	0	0	0
Nitrianske Rudno	Materská škola - počet detí	56	78	76	80	82	83
Opatovce nad Nitrou	Materská škola - počet detí	35	50	54	61	60	67
Rudnianska Lehota	Materská škola - počet detí	14	14	17	21	16	16
Seč	Materská škola - počet detí	8	8	5	5	9	8
Šútovce	obec nemá materskú školu	0	0	0	0	0	0
Temeš	obec nemá materskú školu	0	0	0	0	0	0
Valaská Belá	Materská škola - počet detí	40	42	44	44	44	62

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka č. V/8: Vývoj počtu žiakov – základné školy

Obec	Ukazovateľ	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Horná Poruba	1 ZŠ - (1. - 4. roč.) spolu - žiaci	34	36	32	33	39	34
Košeca	1 ZŠ - (1. - 9. roč.) spolu - žiaci	245	248	244	246	229	244
Košecké Podhradie	1 ZŠ - (1. - 4. roč.) spolu - žiaci	23	27	27	31	28	23
Zliechov	1 ZŠ - (1. - 4. roč.) spolu - žiaci	17	13	16	19	22	24
Bojnice	1 ZŠ - (1. - 9. roč.) spolu - žiaci	333	330	338	344	342	329
Čavoj	1 ZŠ - (1. - 9. roč.) spolu - žiaci	50	48	50	47	47	40
Dlžín	obec nemá základnú školu	0	0	0	0	0	0
Kanianka	1 ZŠ - (1. - 9. roč.) spolu - žiaci	365	365	343	327	332	319
Kocurany	obec nemá základnú školu	0	0	0	0	0	0
Kostolná Ves	obec nemá základnú školu	0	0	0	0	0	0
Lazany	1 ZŠ - (1. - 9. roč.) spolu - žiaci	166	167	157	181	192	194
Liešťany	1 ZŠ - (1. - 4. roč.) spolu - žiaci	59	54	50	35	35	20

Nevidzany	obec nemá základnú školu	0	0	0	0	0	0
Nitrianske Rudno	1 ZŠ - (1. - 9. roč.) spolu - žiaci	452	415	400	384	364	361
Opatovce nad Nitrou	1 ZŠ - (1. - 4. roč.) spolu - žiaci	36	38	39	39	40	47
Rudnianska Lehota	obec nemá základnú školu	0	0	0	0	0	0
Seč	obec nemá základnú školu	0	0	0	0	0	0
Šútovce	obec nemá základnú školu	0	0	0	0	0	0
Temeš	obec nemá základnú školu	0	0	0	0	0	0
Valaská Belá	1 ZŠ - (1. - 9. roč.) spolu - žiaci	173	157	154	148	143	154

Zdroj: ŠÚ SR

Väčšina budov materských škôl je v zlom technickom stave a bude nevyhnutné zabezpečiť ich rekonštrukciu. Taktiež viaceré obce postupne pristupujú k rozširovaniu kapacít MŠ a to z dôvodu nárastu počtu detí. Ide najmä o obce Košeca, Horná Poruba, Valašská Belá, Kanianka, Nitrianske Rudno, Bojnice a Opatovce nad Nitrou. V obci Šútovce sa pripravuje otvorenie materskej školy v školskom roku 2016/2017.

Zdravotnícke služby

Bojnice:

- Nemocnica s poliklinikou,
- 3 lekárne,
- 2 súkromné zdravotné strediská
- 4 stomatologické ambulancie
- Rýchla zdravotnícka pomoc,
- Prírodné liečebné kúpele

Nitrianske Rudno:

- Zdravotné stredisko– 3 praktickí lekári, 2 detskí lekári, 2 stomatológovia, 1 zubná technika

Kanianka:

- Zdravotné stredisko - lekár pre deti a dorast, lekár pre dospelých, stomatológ,
- Lekáreň Kanianka

Valaská Belá:

- Zdravotné stredisko– 1 praktický lekár, 1 detský lekár (3 x týždenne)
- Lekáreň Valaská Belá

Sociálne služby

- Centrum sociálnych služieb Bojnice
- Centrum sociálnych služieb Valaská Belá
- Stredisko sociálnych služieb Kanianka

Verejné inštitúcie

- Mestský úrad Bojnice
- Obecné úrady: Čavoj, Dlžín, Horná Poruba, Kanianka, Kocurany, Kostolná Ves, Košeca, Košecké Podhradie, Lazany, Liešťany, Nevidzany, Nitrianske Rudno, Opatovce nad Nitrou, Rudnianska Lehota, Seč, Šútovce, Temeš, Valaská Belá, Zliechov
- SNM - Múzeum BOJNICE
- Štátny archív v Nitre pobočka Bojnice

Prírodné, historické a kultúrne zdroje

Prírodné zdroje

V katastroch obcí mikroregiónu Magura-Strážov sa nachádzajú nasledujúce chránené územia a územia NATURA 2000:

- ÚEV – územia európskeho významu: Baske, Rokoš, Temešská Skala, Kňazí stôl
- CHVÚ – chránené vtáacie územia: Strážovské vrchy
- CHKO – chránená krajinná oblasť: Strážovské vrchy
- NPR – národná prírodná rezervácia: Strážov, Vápeč
- ŠPR – štátna prírodná rezervácia: Temešská skala, PR Pod Homôlkou, súkromná PR Rysia NPP – národná prírodná pamiatka: Prepoštská jaskyňa
- PP – prírodná pamiatka: Jánošíkova jaskyňa, Prielom Nitrice, Zliechovský močiar
- Chránené stromy: Lipa kráľa Mateja, bojnické ginká, jaseň v Zliechove

Chránené stromy

V obci Zliechov sa nachádzajú chránené stromy, zapísané v zoznamoch chránených stromov v roku 1975 a to dve vrbí a jaseň:

Jaseň v Zliechove – viac ako 400 rokov starý, 27m vysoký jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior* L.) s obvodom kmeňa 780 cm, je to najstarší jaseň v okrese Ilava, vyniká vekom, estetickým vzhľadom a biologickými hodnotami (Obr.č.28).

Vrby v Zliechove– dve vyše 250 ročné vrby biele (*Salix alba* L.), 15m vysoké s obvodom kmeňov 600cm a 550cm, majú estetický a krajinársky význam.

V meste Bojnice sa nachádzajú chránené stromy, zapísané v zoznamoch chránených stromov v roku 1975 a to jedna lipa a tri ginká:

Bojnická lipa- najstaršia a najmohutnejšia lipa v kraji, nachádza sa v bezprostrednej blízkosti Bojnického zámku, má veľkú historickú a kultúrnu hodnotu, ide o druh lipa veľkolistá (*Tiliaplathyphyllos* Scop.) s obvodom kmeňa vyše 11m a vekom vyše 700 rokov.

Bojnické ginká– ide o 3 stromy druhu ginko dvojlaločné (*Ginkgo biloba* L.), ktoré sa nachádzajú v parku neďaleko Bojnického zámku, majú ekologický, estetický a krajinársky význam, ich vek je viac ako 150 rokov.

Lesy

V lesoch regiónu prevládajú listnaté dreviny nad ihličnatými. Najväčšie zastúpenie tvorí buk a po ňom dub. Najväčšiu časť lesov vlastní spoločnosť vlastníkov – bývalé urbáriáty. Medzi súkromnými vlastníkmi sú zahrnutí aj majitelia, ktorí si nevyžiadali lesy do užívania a hospodária v nich v prevažnej miere štátne lesy. Obce vlastní iba 1% lesných pozemkov, v niektorých prípadoch sú ale obce členmi Spoločnosti vlastníkov.

Voda

Vodné zdroje územia spadajú do povodia Nitry, presnejšie povodia hornej Nitry, časti Nitrice (Belanky), rozprestierajúce sa v západnej časti Slovenska. Povodie Nitry patrí do riečnej sústavy povodia Váhu.

Kostru povodia tvoria prítoky: Handlovka, Nitrica, Bebrava, Radošinka, Žitava a Dlhý kanál. Krasové územie sa nachádza v povodí hornej Nitry, v Strážovských vrchoch. Povodne sa vyskytujú prevažne na jar (február – apríl), povodňové vlny sa vytvárajú z topenia snehu alebo dažďov.

V celom povodí prevláda vysoké využívanie vodných zdrojov najmä na zásobovanie obyvateľstva a priemyslu.

Medzi najvýznamnejšie vodné zdroje patria termálne liečivé pramene v Bojniciach, ktoré sú využívané na liečbu predovšetkým pohybového ústrojenstva v rámci Kúpeľov Bojnice. V katastri obce Košecké Podhradie sa nachádza zdroj kvalitnej pitnej vody, medzi spotrebiteľmi známej pod názvom Šivarina.

V regióne sa nachádzajú 3 vodné nádrže. V cestovnom ruchu sa využíva najviac priehrada Nitrianske Rudno, a to na kúpanie, vodné športy a športový rybolov. Novinkou pre

nasledujúcu sezónu bude lanovka na vodné lyžovanie. Na jej brehu sa nachádza autokemp vo vlastníctve obce Nitrianske Rudno o rozlohe viac ako 7 ha. Priehradu v Kanianke využívajú na kúpanie miestni obyvatelia a tiež obyvatelia Bojníc a Prievidze. Intenzívnejšiemu využívaniu bránia nevysporiadané vlastnícke vzťahy a rozkúskované vlastníctvo pozemkov v jej okolí. Najmenej je využívaná priehrada v Lazanoch.

Využitie pôdneho fondu

Poľnohospodárska pôda v regióne tvorí 33% z celkovej výmery pôdy, pričom v prevažnej miere ju tvoria trvalé trávnaté porasty - 22% z celkovej výmery pôdy. Orná pôda je zastúpená 10% z celkovej výmery pôdy. Nepoľnohospodárska pôda tvorí prevažnú časť výmery pôdy vo väčšine obcí a tvoria ju prevažne lesné pozemky – 61% územia mikroregiónu. Viac poľnohospodárskej ako nepoľnohospodárskej pôdy sa nachádza len v obciach Kostolná Ves, Kocurany, Opatovce nad Nitrou, Lazany a Šútovce.

Tabuľka č. V/9: Výmera územia, využitie pôdy k 31.12.2014

Názov obce	Celková výmera územia v m ²	v tom	
		poľnohospodárska pôda	nepoľnohospodárska pôda
Horná Poruba	13 691 180	5 482 979	8 208 201
Košeca	18 943 689	7 742 016	11 201 673
Košecké Podhradie	36 914 249	9 945 061	26 969 188
Zliechov	54 380 299	12 677 264	41 703 035
Bojnice	19 923 198	7 972 815	11 950 383
Čavoj	15 245 393	4 860 351	10 385 042
Dlžín	6 653 158	2 548 336	4 104 822
Kanianka	7 936 714	1 748 752	6 187 962
Kocurany	4 174 173	2 447 977	1 726 196
Kostolná Ves	3 748 712	2 136 992	1 611 720
Lazany	9 884 320	7 503 200	2 381 120
Liešťany	16 414 362	4 894 914	11 519 448
Nevidzany	11 784 998	2 221 935	9 563 063
Nitrianske Rudno	14 500 857	4 173 811	10 327 046
Opatovce nad Nitrou	9 170 170	5 318 863	3 851 307
Rudnianska Lehota	12 232 309	1 734 423	10 497 886
Seč	7 665 935	2 218 719	5 447 216
Šútovce	7 084 468	4 166 160	2 918 308
Temeš	4 273 937	1 380 005	2 893 932
Valaská Belá	64 774 183	20 288 019	44 486 164

Zdroj: ŠÚ SR

Nerastné bohatstvo

Nerastné bohatstvo predstavovali na začiatku osídľovania územia ojedinelé náleziská zlata, striebra a olova, pre nezrelosť ložísk ale ich ťažba netrvala dlho. Dnes sú nerastné suroviny zastúpené iba minimálne nerudnými surovinami ako stavebný a dekoračný kameň.

Environmentálne zaťaženie

Územie regiónu sa začleňuje okrajovou južnou a juhovýchodnou oblasťou regiónu do Hornonitrianskej zaťaženej oblasti. Región sa dotýka území, ktoré sú zaťažené v dôsledku negatívnych priemyselných vplyvov chemických závodov a energetických závodov. Časť územia vykazuje znaky environmentálne narušeného územia.

Stredná a severná časť regiónu je charakterizovaná vysokou environmentálnou kvalitou. Tieto paradoxy nesú v sebe príležitosti pre územie v smere rozvoja neagresívneho odvetvia cestovného ruchu. Ukazovateľom kvality prostredia je zachovaná kvalita podzemných vôd, povrchových vôd - povodie rieky Nitrice (Belanky). Nezanedbateľným faktorom ovplyvňujúcim kvalitu prostredia je existencia veľkých lesných plôch.

Separovaný zber odpadu zabezpečujú všetky obce čiastočne vo vybraných komoditách. Druhovo, najväčšie množstvo separovaných komodít, zabezpečujú obce Kocurany, Košeca, Lazany a mesto Bojnice.

Tabuľka č. V/10: Separovanie odpadu

Názov obce	Separovaný odpad
Bojnice	papier, sklo, plasty, textil, kovy, elektroodpad, nebezpečný odpad, batérie a akumulátory, pneumatiky
Čavoj	papier, sklo, plasty
Dlžín	papier, sklo, plasty
Horná Poruba	papier, sklo, plasty, kovy, elektroodpad
Kanianka	papier, sklo, plasty, kovy, elektroodpad
Kocurany	papier, sklo, plasty, textil, kovy, elektroodpad, nebezpečný odpad, jedlé oleje a tuky, drobný stav.odpad
Kostolná Ves	papier, sklo, plasty
Košeca	papier, sklo, plasty, textil, kovy, elektroodpad, nebezpečný odpad, jedlé oleje a tuky, drobný stav.odpad, pneumatiky, objemný odpad
Košecké Podhradie	papier, sklo, plasty, textil, kovy, elektroodpad, pneumatiky
Lazany	papier, sklo, plasty, textil, kovy, elektroodpad, nebezpečný odpad, batérie a akumulátory
Liešťany	papier, sklo, plasty, textil, kovy, elektroodpad, batérie a akumulátory
Nevidzany	papier, sklo, plasty, textil, elektroodpad, drobný stavebný odpad
Nitrianske Rudno	papier, sklo, plasty, textil, kovy, elektroodpad, nebezpečný odpad, objemný odpad
Opatovce nad	papier, sklo, plasty, textil, kovy, nebezpečný odpad

Nitrou	
Rudnianska Lehota	papier, sklo, plasty, textil, kovy, elektroodpad
Seč	papier, sklo, plasty
Šútovce	papier, sklo, plasty, textil, kovy, elektroodpad, nebezpečný odpad
Temeš	papier, sklo, plasty, textil, elektroodpad
Valaská Belá	papier, sklo, plasty, textil, elektroodpad, nebezpečný odpad, objemný odpad
Zliechov	papier, sklo, plasty, textil, kovy, elektroodpad, pneumatiky

Zdroj: obecné úrady

Historické zdroje

Z členských obcí MAS MAGURA STRÁŽOV má najbohatšiu históriu mesto Bojnice, patriace medzi vzácne kúpeľno – historické mestá na Slovensku, s množstvom archeologických nálezísk, niektoré z nich sú stále v štádiu skúmania. Nálezmi fosílií, starých 66 miliónov rokov sa Bojnice radia ku klasickým paleontologickým lokalitám Slovenska, dobre známym aj za hranicami našej vlasti. Bolo tu objavené sídlisko z obdobia mousterien v Prepoštskej jaskyni, neolitické sídlisko lengyelskej kultúry, eneolitické s kanelovanou keramikou z doby bronzovej a hallštattskej, na úpäti zámku sídlisko púchovskej kultúry. V oblasti Ovocnej škôlky sa nachádza sídlisko s najstaršími známymi dechtárskymi jamami na území Slovanov. V súčasnosti na území Bojníc je evidovaných niekoľko archeologických nálezísk:

- Prepoštská jaskyňa, kde bolo objavené neolitické sídlisko, nálezisko neandertáľca,
- Hradná priekopa,
- Dubnica - Hradište náučný ekochoďník,
- Ovocná škôľka - dechtárske jamy najstaršie nájdené zo Slovanského osídľovania, hradisko nad Bojnickými kúpeľmi je ešte nepreskúmané.
- Samotný Bojnický zámok je stále predmetom archeologického a architektonického prieskumu.

Ostatné územie bolo osídľované na prelome 12. a 13. storočia. Medzi najstaršie obce patrí Zliechov – prvá písomná zmienka v r.1272, Košecké Podhradie - prvá písomná zmienka v r.1272 a Seč - prvá písomná zmienka v r.1275. Toto osídlenie, nie však trvalého rázu tu mohlo byť ešte skôr o čom svedčia objavené archeologické nálezy v okolí. V priebehu 2. polovice 14. stor. a začiatkom 15.stor. sa v dôsledku objavenia nerastných surovín, ich ťažby a spracovania dokončilo osídľovanie oblasti hornej Nitrice v takej podobe, v akej zotrvalo až do konca feudalizmu.

Na rozdiel od starších osídľovacích akcií prebiehalo toto na základe nemeckého - zákupného

práva, ktorého realizáciu mal pod dohľadom spravidla schopný a zámožný škulťet oslobodený od poddanských povinností. Priviedol sem poddaných, ktorí na istý čas (lehotu) nemuseli odvádzať vrchnosti poddanské poplatky. Výraz “ lehotu“ sa ujal v niektorých prípadoch aj ako miestny názov: Lehotu Temesvocata – dnešný Temeš, Lehotkaalio nomine Bisrienka - dnešná Rudnianska Lehotu.

Po celý čas feudalizmu mal v údolí Nitrice dominantné postavenie rod Diviackovcov, Horná Poruba a Košecké Podhradie sa spomínajú ako obce patriace ku Košeckému hradu.

Ako samostatné vznikli v tomto období i obce Valaská Belá (Belafelde), či Rudnianska Lehotu. Pôvodným povoláním obyvateľov bolo baníctvo, drevorubačstvo, neskôr sa ich tradičným zdrojom obživy stalo poľnohospodárstvo, privyrábali si tkaním kobercov a plátu a košíkárstvom.

V roku 1747, keď v osade Gápel patriacej vtedy obci Zliechov založili trenčianski jezuiti sklársku hutu sa obyvatelia okolitých obcí: Čavoj, Temeš, Valaská Belá, Zliechov živili podomovým obchodom so sklom, či ako pomocní robotníci priamo v sklárni. V Zliechove sa nachádzal pivovar, ktorý varil pivo pre Gápelských sklárov. V roku 1929 skláreň zanikla.

Počas druhej svetovej vojny sa obyvatelia väčšiny obcí zapojili do SNP a to prevažne zásobovateľskou činnosťou. Civilizačné výdobytky ako autobusová doprava, elektrina, vodovod, telefón sa do obcí postupne dostávali koncom 50. a začiatkom 60. rokov 20. storočia.

Archeologické náleziská

Bojnice: jedno z najvýznamnejších paleolitických nálezísk Európy. Na rôznych lokalitách, kde žil neandertálsky pračlovek, sa našlo niekoľko tisíc artefaktov, svedčiacich o jeho živote na území dnešného mesta.

Bojnice – Prepoštská jaskyňa: prví ľudia sa tu usadili v období štvrtohôr (stredná fáza doby kamennej, 120 000 – 90 000 rokov pred n. l.). Mladšie osídlenie, ktoré sa viaže k jaskyni je z obdobia približne 60 000 rokov pred n.l. Našlo sa tu jedenásť vrstiev pravekého osídlenia a jedny z najbohatších nálezov existencie neandertálskeho človeka moustierskeho typu (nálezisko LeMoustier vo Francúzsku) v Európe. Dnes je v areáli Prepoštskej jaskyne zriadené Múzeum praveku.

Dlžín – v lokalite Pod strážami: v diele Záhumenské sa na pozemku S. Štrbáka našlo popolnicové pohrebisko ľudu lužickej kultúry z doby bronzovej. Okrem črepov tu našli bronzovú ihlicu a modrú sklenenú perlu.

Dlžín - poloha Hrádok: zemné opevnenie – malý kamenný hrad na ploche 20 x 10 m,

obohnaná valom. Vznikol najskôr v 12. stor., zánik sa datuje niekedy v 13. stor. Za kultúrnu pamiatku bol vyhlásený v 30. decembra 1967.

Dlžín – pohrebisko: v polohe Homôlka pochádza z 10. – 12. storočia.

Kostolná Ves - nález malého pravekého hradiska: neďaleko od neho sa našlo mohylové pole s popolnicami ľudu lužickej kultúry z doby bronzovej. Pole zničili tunajší roľníci.

Košecké Podhradie – hradisko: jeho vznik v r. 1272. Nálezy dokazujú, že na mieste hradu bolo staré slovanské osídlenie. Z hradu sa zachovali len zvyšky múrov.

Kostolná Ves: lokalita kostola Narodenia Panny Márie je považovaná za stredoveký Hrádok.

Lazany: hromadný nález bronzových predmetov z mladšej doby bronzovej.

Liešťany: ojedinelý je nález bronzovej sekery so špicatým schodíkom a osadeným ostrím pochádzajúci zo 14. stor., v časti Lomnica. V tom období sa tu ťažilo.

Nevidzany: nález 98 ks troj a šesť grajciarov z doby Leopolda I.. Maďarské národné múzeum získalo 2 kusy. Poklad bol ukrytý po roku 1705.

Opatovce nad Nitrou: pri úprave brehu rieky Nitry v polohe Široké, objavené popolnicové pohrebisko ľudu lužickej kultúry, viac ako 60 hrobov.

Opatovce nad Nitrou - v areáli poľnohospodárskeho družstva: sídlisko z neskorej doby bronzovej.

Opatovce nad Nitrou - lokalita bývalý Dobrotkov mlyn: sídlisko z 9. stor.

Seč: z chotára pochádzajú slovanské nálezy svedčiace o prvých osídľovacích akciách

Šútovce: eneolitické sídlisko ľudu s kanelovanou keramikou.

Kultúrne pamiatky

Najvýznamnejšou kultúrnou pamiatkou regiónu je Bojnický zámok, ktorý patrí k najnavštevovanejším kultúrnym pamiatkam v strednej Európe. Nachádza sa v ňom veľa umelecko-historických exponátov, ktoré najviac nazhromaždil jeho posledný majiteľ Ján Pálffy. Za zmienku stojí Bojnický oltár, ktorý Ján Pálffy kúpil koncom minulého storočia, a ktorý je dielom florenstského majstra Narda di Cione zo 14. storočia. Tvorí ho 10 gotických tabúl polyptychu Panny Márie s dieťaťom a svätcami. V roku 1970 bol zámok vyhlásený za Národnú kultúrnu pamiatku. Dnešné múzeum je súčasťou Slovenského národného múzea. Každoročne sa tu konajú akcie známe nielen na území Slovenska – Medzinárodný festival duchov a strašidiel, Rytierske dni, Šľachtické Vianoce, Valentínsky víkend. Na území Zámockého parku sa nachádzajú štyri chránené stromy, najznámejšia je Lipa kráľa Mateja, ktorú podľa povesti zasadil Matúš Čák Trenčiansky v roku, keď zomrel posledný kráľ z rodu

Arpádovcov Ondrej III., teda roku 1301. V bezprostrednej blízkosti Zámockého parku je zoologická záhrada, ktorá je najstaršia a najväčšia na území Slovenska.

Významnými kultúrnymi pamiatkami regiónu sú aj kostoly. Je ich celkom desať. Najstarší z nich je pôvodne gotický katolícky kostol Narodenia Panny Márie v Kostolnej Vsi zo 14. stor. Na území regiónu sa nachádza 17 kaplniek postavených prevažne v 1. polovici 20. stor. a 6 sôch s náboženskou tematikou.

Z ostatných významných stavieb možno spomenúť:

Kaštieľ v Nevidzanoch v klasicistickom slohu pochádzajúci z 18. – 19. stor.

Valcový mlyn v centre obce Valaská Belá je ľudová kamenná stavba z 19. stor.. Stavba je vyhlásená za technickú pamiatku.

Zrubová zvonica v osade Gápel z 19. stor., novodobo upravená v 20. stor.

Bývalý chudobinec v Lazanoch, postavený pred rokom 1718, upravený 1738. Jednopodlažná stavba obdĺžnikového pôdorysu. Do konca 19. stor. sa z neho vyvinula dobre zariadená malá nemocnica a starobinec.

Nemenej významnou je **Ľudová architektúra**. Pôvodné drevené domy sa v najväčšom množstve zachovali v kopaničiarskych obciach Čavoj, Valašská Belá a v obci Zliechov.

Čavoj patrí do oblasti ľudovej kultúry čičmianskeho typu. Zachovali sa zrubové omazané a obielené domy so šindľovou strechou a podlomenicou. V roku 1991 bolo územie vyhlásené za vidiecku pamiatkovú zónu, ktorú tvorí pôvodná vidiecka zástavba, zložená zo samostatných celkov: Pod Šluchtou, Pod žiarou a Biela Voda.

Seč- zrubové trojpriestorové domy č. 68 a č. 52 pod slamenou valbovou strechou. Typický dom z 1. polovice 19. storočia, ktorý bol charakteristický pre celý kraj a najmä pre belianske kopanice. Starší dom č. 52 je dnes už zbúraný.

Zliechov - v obci sa nachádza niekoľko tradičných drevených domov omazaných hlinou a bielených vápnom s použitím modrej farby. Majer je najstaršia zachovaná budova v obci.

Valaská Belá - drevený dom v centre obce (pri dome č.s. 59), ľudová drevená stavba, podstavaná murovanou pivnicou, omietnutá, obielená. Ukážka pôvodnej zástavby.

Významné miesto medzi kultúrnymi a historickými pamiatkami zastáva ľudový odev, ktorý je dodnes zásluhou folklórnych skupín, ktoré sú súčasťou kultúrneho života v regióne.

Sakrálne pamiatky

Kostol sv. Doroty v Čavoji(kat.), pôvodne renesančný postavený v roku 1611, prestavaný v roku 1789 a rozšírený priečne postaveným novým kostolom v 20. stor.. Z pôvodného zariadenia sa zachovala malá baroková monštrancia a z 18. stor. a dva drevené vyrezávané svietniky z 18. stor.

Kostol Božského srdca Ježišovho v Kanianke (kat.). Základný kameň posvätil pápež Ján Pavol II. 22. apríla 1990. Moderný sieňový kostol vysvätený 7. novembra 1993

Kostol sv. Benedikta a Svorada v Nitrianskom Rudne(kat.)pôvodne zasvätený Sv. Štefanovi. Klasicistický, postavený v roku 1801 na mieste staršieho dreveného. Jednolod'ová stavba so vstavanou vežou. Z pôvodného zariadenia sochy cherubínov z 2. polovice 18. stor., obraz sv. Štefana na oltári z roku 1880, kazateľnica a krstiteľnica klasicistické z roku 1801, dva klasicistické svietniky zo začiatku 19. stor. Za kultúrnu pamiatku vyhlásený 31. októbra 1963.

Kostol Panny Márie Snežnej v Lazanoch(kat.) postavený na mieste pôvodného gotického kostola v rokoch 1872 – 75. Gotický kostol s drevenou vežou v roku 1820 vyhorel, bol reštaurovaný ale v roku 1861 sa za silného vetra zrútil. Nový kostol – jednolod'ová stavba so vstavanou vežou. Z pôvodného zariadenia – kamenná gotická krstiteľnica zo 14. stor., baroková kópia Madony z 18. stor. Drevené plastiky sv. Juraja a sv. Ladislava z 1. polovice 16. stor., šesť barokových svietnikov. Kultúrna pamiatka.

Farský kostol sv. Martina - Gotický kostol bol dostavaný v rokoch 1370 - 1380. Stojí na mieste staršieho kostola spomínaného už v roku 1244.

Kostol sv. Michala v Opatovciach nad Nitrou(kat.), moderná sieňová stavba z roku 1998.

Kostol zasvätený sv. Kataríne Alexandrijskej v Hornej Porube (kat. do roku 1681 protestantský), prvá zmienka o jeho existencii je z roku 1566.

Kostol Narodenia Panny Márie v Kostolnej Vsi - zo 14. stor. Pôvodne bol gotický, dnes je to jednolod'ová stavba s predstavanou vežou. Pod barokovou omietkou boli sondami zistené fragmenty stredovekej nástennej gotickej maľby zo 14. stor. V interiéri kostola sa nachádza obraz sv. Jána Nepomuckého, neskorobarokový z poslednej štvrtiny 18. stor. a barokové cibórium, z roku 1720.Kostol bol za kultúrnu pamiatku vyhlásený 31. októbra 1963.

Kostol sv. Michala archanjela vo Valaskej Belej(kat.) je klasicistický, postavený okolo roku 1800 na mieste staršieho renesančného kostola, spomínaného v roku 1572, z ktorého do novostavby pojali vežu. Pôvodne to bola jednolod'ová stavba bola rozšírená prístavbou bočných lodí v roku 1945. Vnútorne zariadenie pochádza z konca 19. stor. Kazateľnica je klasicistická z 1. tretiny 19. stor.,upravená v 20. stor. Kostol bol vyhlásený za kultúrnu pamiatku 31. októbra 1963.

Kostol sv. Vavrinca v Zliechove(kat.) - postavený v roku 1480 v gotickom slohu, reštaurovaný v roku 1787. Vnútorne zariadenie pochádza z 18. stor.. V 19. stor. došlo k úprave interiéru kostola.

Kaplnky postavené prevažne v 1. polovici 20. stor. sa zachovali v obciach: Čavoj, Dlžín, Horná Poruba, Kanianka, Kocurany, Opatovce nad Nitrou, Liešťany, Liešťany – Dobročná, Liešťany – Lomnica, Nevidzany, Horné Šútovce, Dolné Šútovce, Temeš, Košecké Podhradie, Valaská Belá a Zliechov. Zvyčajne ide o jednodňové stavby s obdĺžnikovým pôdorysom a predstavanou vežou.

Najstaršia je kaplnka v Zliechove, pochádza z 19. stor. V interiéri sa nachádzajú ľudové plastiky z 18. a 19. storočia.

Sochy

- Socha Božieho srdca Ježišovho, Horná Poruba
- Prícestná socha sv. Jána Nepomuckého v obci Kostolná Ves, pochádza z polovice 19. stor., podstavec je z roku 1775.
- Socha Madony s Ježiškom (1490 – 1500) - drevená polychrómovaná a pozlátená soška. Vlastivednému múzeu v Bojniciach ju poskytol správca farského úradu Kostolnej Vsi asi v rokoch 1955-1956.
- Kamenná socha Panny Márie pred kaplnkou z roku 1885 Kanianka
- Baroková socha Šaštínskej Panny Márie v osade Gápel vo Valaskej Belej - ľudová drevorezba, polychrómovaná.
- Neskorogotická socha Madony z čias okolo roku 1500, mierne zbarokizovaná, pochádza z Valaskej Belej, bola prenesená do kostola v Zliechove, kde však bola spolu so štyrmi sochami evanjelistov umiestnenými vo výklenkoch drevenej kazateľnice v roku 1980 odcudzená.

Kultúrne zariadenia

Štruktúra kultúrnych zariadení v regióne pozostáva z 22 kultúrnych domov a 1 pamätnej izby v Zliechove. Kultúrne domy sa nachádzajú v každej z 20 obcí, obec Košecké Podhradie má až 3 kultúrne domy. V každej obci s výnimkou Čavoja, Dlžína, Kostolnej Vsi sa nachádza knižnica, veľkým nedostatkom knižníc je však zastaraný knižničný fond, krátke výpožičné doby a nedostatočná internetizácia. Vo Valaskej Belej prevádzkuje OZ Sklený sen múzeum tradičnej sklárskej výroby so živou ukážkou fúkania skla. V obci Valaská Belá a Zliechov sa

nachádzajú stále expozície ľudových krojov čičmianskeho typu, ktoré sú charakteristické pre túto oblasť.

Záujmové organizácie

Na území pôsobí relatívne veľké množstvo záujmových organizácií. Členovia Cyklistického klubu Bike Team Bojnice, KST Otlak Nitrianske Rudno aj KST Hrádok Dlžín spolupracovali v rámci pracovnej skupiny pri mapovaní cyklotrás v regióne. Folklórne súbory sa zapájajú organizačne aj účinkovaním pri aktivitách na podporu zachovania tradičnej ľudovej kultúry v regióne. Pri príprave a realizácii anketovej akcie, ktorej podklady boli použité pri tvorbe stratégie CLLD boli zapojené viaceré občianske združenia.

Tabuľka č. V/11: Prehľad záujmových organizácií na území regiónu

Názov obce:	Kultúrne organizácie	Športové organizácie	Verejno-prospešné organizácie	Cirkevné organizácie
Bojnice	Tanečná skupina scénického tanca MIMIKRY Spevácky zbor sv. Martina, o.z. Dychová hudba Bojnická kapela o.z. Centrum voľného času Junior Bojnice	Hádzanársky klub Kúpele Bojnice Futbalový klub Tenisový klub TENIS CENTRUM Tenisový klub IDEÁL Strelecký klub Bojnice Cyklistický klub Bike team Bojnice	Dobrovoľné hasičské zbory - 2	
Čavoj	Folklórny súbor Vrchárka	FO TJ Slovan MNV Čavoj		Chrámový spevácky zbor sv. Doroty
Dlžín		Klub slovenských turistov Hrádok	Jednota dôchodcov Slovenska Dlžín	
Horná Poruba	Divadelný súbor Folklórny spevácky súbor	FK Vápeč Horná Poruba Klub slovenských turistov		
Kanianka	Folklórny súbor Košovan DFS Kolovrátok Dychová hudba Maguranka	FK Junior Kanianka ŠK Priehrada	Stredisko sociálnych služieb, n.o.	
Kocurany	Ženská spevácka skupina Hrabovka	Futbalový klub JUVEKO	Jednota dôchodcov Slovenska	
Kostolná Ves	v obci nepôsobia žiadne záujmové a kultúrne organizácie			
Košeca		Športový klub Nozdrovice Futbalový klub Košeca Odbor klubu ST Košeca	ZO Únie žien v Košeci Združenie záhradkárov Košeca Klub dôchodcov Košeca Dobrovoľný hasičský zbor	Evanjelický cirkevný zbor

Košecké Podhradie	Kultúrna komisia pri OZ	TJ Slovan Košecké Podhradie	Zväz invalidov Košecké Podhradie Únia žien Košecké Podhradie Dobrovoľný hasičský zbor	
Lazany	SIELNICA združenie pre uchovávanie tradičnej ľudovej kultúry	Športový klub Lazany n. o. Obecný stolnotenisový klub UNIMAT Lazany ESEL TENIS s. r. o. Agility klub Miestny kynologický klub Lazany	NAŠE LAZANY, o.z.	Rímsko-katolícka cirkev, Farnosť Lazany
Liešťany		Telovýchovná jednota Športklub-futbalový klub Klub slovenských turistov Liešťany	Jednota klub dôchodcov Slovenský červený kríž	
Nevidzany	Folklórna skupina Nevidzianka			
Nitrianske Rudno	Folklórny súbor Rokôška Detská ľudová hudba spod Rokoša	TJ Priebrada Športový klub Crossteam Klub stolných tenistov		Deti našej nádeje, o.z.
Opatovce nad Nitrou	Opatovský prameň - o.z. na podporu vzdelávania, kultúry a športu	TJ Družstevník	Dobrovoľný hasičský zbor	
Rudnianska Lehota	Združenie pre občianske záležitosti	TJ " Dúbrava " Rudnianska Lehota		
Seč	Zbor pre občianske záležitosti		Poľovnícke združenie Podháj Seč	
Šútovce	Klub Jednota dôchodcov			
Temeš	Folklórna skupina Košarinka	TJ Slovan Temeš	Urbár- pozemkové spoločenstvo, poľovníci	
Valaská Belá	Folklórna skupina Belanka Detský folklórny súbor	TJ Štart Krištál Valaská Belá Miestna únia malého futbalu	Dobrovoľný hasičský zbor Slov.zväz zdravotne postihnutých Centrum sociálnych služieb Valaská Belá Slovenský zväz protifašistických bojovníkov	Spoločenstvo kresťanskej mládeže Cirkevný zbor sv. Michala Detský cirkevný zbor Valaská Belá
Zliechov	Folklórny súbor Strážovanka	Stolnotenisový oddiel	Dobrovoľný hasičský zbor	

Zdroj: obecné úrady

Podujatia

V jednotlivých obciach MAS MAGURA STRÁŽOV sa uskutočňuje množstvo kultúrno-spoločenských podujatí. Môžeme ich rozdeliť do niekoľkých skupín. V prvom rade sú to tradičné podujatia, ktoré sú organizované pravidelne vo väčšine obcí a nadväzujú na zvyky a tradície. Medzi ne patria napr. Fašiangy, Pochovávanie basy, Stavanie mája, Hodové slávnosti, Mikuláš.

V modernej histórii si svoje miesto našli ďalšie pravidelné podujatia a to Deň učiteľov, Oslava dňa detí, Oslavy výročia SNP, Úcta k starším, Jubilanti a iné. I tieto podujatia sú spravidla organizované takmer vo všetkých obciach.

Ďalším typom podujatí sú tie, ktoré sú typické len pre jednu obec, ale spravidla majú nadobecný charakter. Medzi ne môžeme určite zaradiť Rekonštrukciu bojov o Temeš v Slovenskom národnom povstaní (Temeš), Deň ľudových tradícií (Temeš), Čerešňové slávnosti (Šútovce), Noc pretkaná povestami (Lazany), Rozprávkový les (Košeca) a hudobný festival Pustohlav (Zliechov). V Kanianke sa takýchto podujatí počas roka uskutočňuje niekoľko, z tých najzaujímavejších je to napr. Fotosút'áž o najkrajšiu fotku z obce, Kaniansky jarmok, Kaniansky „bicigel“ (preteky na horských bicykloch), Hornonitrianske dobroty (varenie a koštovanie starovekých jedál na Hornej Nitre), Festival Stanislava Chrena (celoslovenská prehliadka seniorských divadiel).

Osobitné miesto je potrebné venovať podujatiam v Bojniciach. Vzhľadom na kúpeľný, historický charakter mestečka organizuje sa tu množstvo podujatí, pričom ich význam častokrát prevyšuje hranice nielen mesta, ale aj regiónu. Mnohé sú vyhľadávanou turistickou atrakciou. Sem určite patrí Medzinárodný festival duchov a strašidiel, Rozprávky na zámku, Vianoce na zámku a mnohé iné. Pravidelne sa tu konajú aj koncerty rôznych žánrov a divadelné predstavenia.

Ďalšiu skupinu podujatí tvoria turistické aktivity, ktoré sú v regióne mimoriadne obľúbené. Veľkú zásluhu na tom majú, okrem krásnej prírody, aj miestne turistické organizácie. Medzi pravidelné akcie môžeme zaradiť najmä Výstup na Maguru a Výstup na Rokoš, ktorých sa zúčastňujú obyvatelia viacerých obcí z okolia, pričom môžeme hovoriť o regionálnom charaktere oboch podujatí.

Veľkú obľubu medzi obyvateľmi majú aj športové podujatia, predovšetkým futbalové zápasy, stolný tenis, v poslednom období aj florbal, futsal a iné.

Aktivita samosprávy, dostupnosť finančných zdrojov obcí

Tabuľka č. V/12: Finančná podpora z národných zdrojov

Názov obce	Finančná podpora z národných zdrojov SR (dotácie zo ŠR, dotácie z ministerstiev, dotácie z Úradu vlády)			
	Obdobie	Výška podpory	Názov projektu	Kto poskytol pomoc
Bojnice	2015	214 400,00 €	Dotácia na obstaranie 24 nájomných bytov	MDVaRR
	2015	8 413,00 €	Dotácia na výstavbu technickej vybavenosti pre 24 nájomných bytov	MDVaRR
	2014	10 000,00 €	Výmena okien a vstupných dverí v KC Bojnice	Úrad vlády
	2013	80 000,00 €	Modernizácia mestského parkoviska	MF SR
	2011	13 106,20 €	Monitorovací kamerový systém mesta Bojnice	OÚ Trenčín
	2007	177 687,00 €	Dotácia na obstaranie 16 nájomných bytov	MDVaRR
	2007	186 417,00 €	Dotácia na výstavbu kompostoviska	Envirofond
	2007	23 235,00 €	Dotácia na dažďovú a splaškovú kanalizáciu - zástavba RD	Envirofond
	2007	28 015,00 €	Dotácia na prekládku vodovodu - zástavba RD	Envirofond
Čavoj	2013	10 000,00 €	Dotácia na rekonštrukcia budovy obecného úradu	Úrad vlády
	2007	4 979,00 €	Dotácia na opravu cesty	Úrad vlády
Dlžín	2013	5 000,00 €	Rekonštrukcia obecného úradu	Úrad vlády
Horná Poruba	2011	12 000,00 €	Dotácia na nákup osobného motorového vozidla	MPSVaR
	2012	20 000,00 €	Dotácia na rekonštrukciu a vybavenie denného centra	MPSVaR
Kanianska	2011	92 700,00 €	Fin.príspevok na vybudovanie vodozádržných opatrení pre obec Kanianska	Úrad vlády
Kocurany	2015	4 180,00 €	Dotácia na projekt „Náučný chodník obce Kocurany“	SAŽP
	2011	321 880,00 €	Dotácia na obstaranie 24 nájomných bytov	MDVaRR
	2011	49 440,00 €	Dotácia na výstavbu technickej vybavenosti pre 24 nájomných bytov	MDVaRR
Košeca	2010	9 769,00 €	Podpora športu v obci 2010	Úrad vlády
	2009	8 687,00 €	Podpora športu v obci 2009	Úrad vlády
Košecké Podhradie	2015	9 000,00 €	Nákup osobného motorového vozidla	MPSVaR
	2014	13 000,00 €	Vybudovanie toaliet v KD Malé Košecké Podhradie	MF SR
	2014-2015	166 000,00 €	Dotácia na vodovod	Envirofond
	2011	102 390,00 €	Dotácia na obstaranie 8 nájomných bytov	MDVaRR
	2011	11 700,00 €	Dotácia na výstavbu technickej vybavenosti pre 8 nájomných bytov	MDVaRR
Lazany	2013	20 000,00 €	Dotácia na nákup špeciálneho motorového vozidla	MPSVaR
	2013	218 000,00 €	Dotácia na obstaranie 21 nájomných bytov	MDVaRR
	2013	43 920,00 €	Dotácia na výstavbu technickej vybavenosti pre 21 nájomných bytov	MDVaRR
	2013	6 000,00 €	Kamerami k zvýšeniu bezpečnosti a istoty občanov	MVSR
2001-2015	537 908,78 €	Dotácia na kanalizáciu Lazany	Envirofond, MPaRV	
Liešťany	2015	33 967,00 €	Odstránenie čiernych skládok v obci Liešťany	Envirofond

	2014	10 000,00 €	Obnova fasády ZŠ, výmena rín ZŠ	Úrad vlády
Nevidzany	2015	4 500,00 €	Údržba strechy na kultúrnom stredisku	MF SR
	2014	5 000,00 €	Obnova fasády na kultúrnom stredisku	MF SR
	2013	5 000,00 €	Oprava kultúrneho strediska - výmena okien	Úrad vlády
Nitrianske Rudno	2012	319 000,00 €	Dotácia na obstaranie 24 nájomných bytov	MDVaRR
	2012	49 800,00 €	Dotácia na výstavbu technickej vybavenosti pre 24 nájomných bytov	MDVaRR
Opatovce nad Nitrou	2012	321 880,00 €	Dotácia na obstaranie 24 nájomných bytov	MDVaRR
	2012	50 190,00 €	Dotácia na výstavbu technickej vybavenosti pre 24 nájomných bytov	MDVaRR
	2011	321 880,00 €	Dotácia na obstaranie 24 nájomných bytov	MDVaRR
	2011	49 440,00 €	Dotácia na výstavbu technickej vybavenosti pre 24 nájomných bytov	MDVaRR
	2010	39 832,70 €	Podpora rozvoja športu - multifunkčné ihrisko	Úrad vlády
Rudnianska Lehota	2015	40 000,00 €	Podpora rozvoja športu - multifunkčné ihrisko	Úrad vlády
	2015	242 850,00 €	Dotácia na obstaranie 16 nájomných bytov	MDVaRR
	2015	54 350,00 €	Dotácia na výstavbu technickej vybavenosti pre 16 nájomných bytov	MDVaRR
Šútovce	2015	30 000,00 €	Dotácia na výstavbu materskej školy v obci Šútovce	Min.školstva
	2015	40 000,00 €	Dotácia na výstavbu multifunkčného ihriska	Úrad vlády
	2013	185 090,00 €	Kúpa 14 nájomných bytov	MDVaRR
	2013	29 270,00 €	Dotácia na výstavbu technickej vybavenosti pre 14 nájomných bytov	MDVaRR
Valaská Belá	2015	80 000,00 €	Dotácia na rekonštrukcia strechy na budove základnej školy	Min.školstva
	2014	86 000,00 €	Dotácia na rekonštrukcia kotolne základnej školy	Min.školstva
	2014	64 931,86 €	Dotácia na opravu sociálnych zariadení základnej školy	Min.školstva
Zliechov	2015	182 415,28 €	Dotácia na úpravu obvodového a strešného plášťa ZŠ a MŠ	Envirofond

Zdroj: údaje z obcí, www.crz.gov.sk, www.crp.gov.sk

Dotácie z národných zdrojov použili obce v najväčšej miere na obstaranie nájomných bytov (Bojnice, Kocurany, Košecké Podhradie, Lazany, Nitrianske Rudno, Opatovce nad Nitrou, Rudnianska Lehota a Šútovce). Celkovo pribudlo v obciach mikroregiónu od roku 2007 vďaka dotáciám 169 nájomných obecných bytov.

Tabuľka č. V/13: Finančná podpora zo štrukturálnych fondov EÚ

Názov obce	Finančná podpora zo štrukturálnych fondov EÚ			
	Obdobie	Výška podpory	Názov projektu	Kto poskytol pomoc
Bojnice	2010	275 384,15 €	Ochrana ovzdušia v meste - nákup multifunkčnej čistiacej techniky	MŽP
	2010	357 048,27 €	Rekonštrukcia a rozšírenie zariadenia pre seniorov - domov dôchodcov Bojnice	MVaRR
	2010	247 246,05 €	Modernizácia verejného osvetlenia	MHSR
	2010	929 251,58 €	Rekonštrukcia centrálnej časti mesta	MVaRR
	2008	1 155 136,19 €	Rekonštrukcia a modernizácia vybavenia ZŠ a MŠ	MVaRR
Horná Poruba	2015	125 031,39 €	Obnova verejného osvetlenia v obci Horná Poruba	MHSR
	2009	352 321,04 €	Rekonštrukcia budovy Obecného úradu	PPA
Kanianka	2011	845 351,35 €	Revitalizácia centrálnej zóny v obci Kanianka	MPaRV
	2009	977 770,43 €	ZŠ Kanianka zateplenie, výmena výplní otvorov a nadstavba východného pavilónu	MPaRV
	2010	325 636,23 €	Rekonštrukcia materskej školy v Kianianke	MPaRV
Kocurany	2009	131 490,65 €	Rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci Kocurany	PPA
Košeca	2011	484 434,74 €	Zberný dvor Košeca	MŽP
	2009	81 172,16 €	Modernizácia verejného osvetlenia v obci Košeca	SIEA
	2008	557 277,46 €	Rekonštrukcia a regenerácia areálu ZŠ v Košeci	MVaRR
Košecké Podhradie	2015	21 668,00 €	Kamerový systém	PPA
	2015	131 000,00 €	Modernizácia verejného osvetlenia	MHSR
	2009	314 368,07 €	Rekonštrukcia obecných ciest v Košeckom Podhradí	PPA
Lazany	2015	151 039,24 €	Rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia	MHSR
	2010	454 604,64 €	Rekonštrukcia objektu základnej a materskej školy	MPaRV
Nitrianske Rudno	2011	771 980,11 €	Základná škola Nitrianske Rudno - komplexná obnova a modernizácia	MPaRV
Opatovce nad Nitrou	2010	310 299,67 €	Revitalizácia verejného priestranstva obce Opatovce nad Nitrou	PPA
Šútovce	2015	63 117,00 €	Modernizácia verejného osvetlenia v obci Šútovce	MHSR
	2015	21 602,50 €	Kamerový systém obce Šútovce	PPA
	2010	132 297,39 €	Oprava miestnych komunikácií v obci Šútovce	PPA
Temeš	2009	106 469,79 €	Rekonštrukcia obecný úrad Temeš	PPA
	2015	49 549,82 €	Obnova verejného osvetlenia v obci Temeš	MHSR
Zliechov	2010	424 906,48 €	Regenerácia centrálnej zóny obce Zliechov	MPaRV

Zdroj: údaje z obcí, www.crz.gov.sk, www.crp.gov.sk

Mnohé obce MAS MAGURA STRÁŽOV využili v minulosti možnosť čerpať finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov EÚ. Čerpanie finančnej podpory zo štrukturálnych fondov bolo závislé predovšetkým od schopnosti štatutárov jednotlivých obcí vypracovať projekty na uvedené investície a úspešne ich zrealizovať.

Tabuľka č. V/14: Významné investičné aktivity financované z vlastných zdrojov samospráv

Názov obce	Významné investičné aktivity financované z vlastných zdrojov samospráv		
	Obdobie	Výška investície	Názov investičnej aktivity
Bojnice	2013	25 785,74 €	Spolufinancovanie "Modernizácia mestského parkoviska"
	2011	3 426,56 €	Spolufinancovanie "Monitorovací kamerový systém"
	2010	2 587,85 €	Spolufinancovanie projektu "Ochrana ovzdušia v meste Bojnice - nákup multifunkčnej čistiacej techniky"
	2010	48 907,98 €	Spolufinancovanie projektu "Rekonštrukcia centrálnej časti mesta"
	2008	60 796,64 €	Spolufinancovanie projektu "Rekonštrukcia a modernizácia vybavenia ZŠ a MŠ"
Dlžín	2013	1 820,00 €	Spolufinancovanie "Rekonštrukcia obecného úradu Dlžín"
Horná Poruba	2015	6 580,60 €	Spolufinancovanie projektu "Modernizácia verejného osvetlenia"
	2012	2 283,30 €	Spolufinancovanie "Rekonštrukcia a vybavenie denného centra"
	2011	7 569,00 €	Spolufinancovanie "Nákup osobného motorového vozidla"
Kanianka	2011	44 492,18 €	Spolufinancovanie projektu "Revitalizácia centrálnej zóny v obci Kanianka"
	2010	17 140,17 €	Spolufinancovanie projektu "Rekonštrukcia MŽ v Kianianke"
	2009	51 461,60 €	Spolufinancovanie projektu "ZŠ Kanianka zateplenie, výmena výplní otvorov a nadstavba východného pavilónu"
Kocurany	2013	56 000,00 €	Výstavba námestia obce
Košeca	2009	9 019,14 €	Spolufinancovanie projektu "Modernizácia verejného osvetlenia"
	2008	29 342,56 €	Spolufinancovanie projektu "Rekonštrukcia a regenerácia ZŠ"
	2011	25 496,57 €	Spolufinancovanie projektu "Zberný dvor"
Košecké Podhradie	2015	6 895,00 €	Spolufinancovanie projektu "Modernizácia verejného osvetlenia"
	2015	4 332,00 €	Spolufinancovanie projektu "Kamerový systém"
	2015	8 000,00 €	Spolufinancovanie "Nákup osobného motorového vozidla"
	2009	59 730,00 €	Spolufinancovanie projektu "Rekonštrukcia obecných ciest"
	2010-2015	21 324,00 €	Spolufinancovanie "Výstavba vodovodu"
Lazany	2015	124 074,94 €	Bezbariérový vstup a zateplenie budovy OU a KKS Lazany
Liešťany	2014	10 673,00 €	Multifunkčné ihrisko
	2014	11 728,89 €	Rekonštrukcia nádvoria obecného úradu
	2013	3 133,98 €	Oprava chodníka pred kultúrnym domom
	2013	35 545,05 €	Chodník povedľa štátnej cesty II/574
	2013	10 921,79 €	Chodník
	2011	4 466,73 €	Oprava elektroinštalácie základnej školy
	2011	36 735,25 €	Rekonštrukcia strechy materskej školy
Nevidzany	2015	10 000,00 €	Rozšírenie domu smútku
	2014	3 000,00 €	Odvodnenie cintorína
	2013	3 200,00 €	Oplotenie detského ihriska + herné prvky
	2012	9 500,00 €	Rekonštrukcia miestnej komunikácie
	2011	8 000,00 €	Rekonštrukcia cesty domu smútku

Nitrianske Rudno	2014	34 849,78 €	Kanalizácia a asfaltovanie hlbkej cesty
Opatovce nad Nitrou	2010-2011	53 223,33 €	Spolufinancovanie projektu "Revitalizácia verejného priestranstva obce Opatovce nad Nitrou"
	2011-2013	146 557,00 €	Spolufinancovanie výstavby nájomných bytov a technickej vybavenosti
	2010	50 460,00 €	Spolufinancovanie - výstavba viacúčelového ihriska
Seč	2014	13 633,00 €	Chodník k multifunkčnej budove
	2013	12 367,00 €	Prekrytie potoka
Šútovce	2015	3 322,30 €	Spolufinancovanie projektu "Modernizácia verejného osvetlenia"
	2013	22 593,31 €	Spolufinancovanie výstavby nájomných bytov a technickej vybavenosti
	2010	4 230,01 €	Spolufinancovanie projektu "Oprava miestnych komunikácií"
	2009	11 350,00 €	Vybudovanie chodníka v obci
Temeš	2015	2 607,88 €	Spolufinancovanie „Obnova verejného osvetlenia v obci Temeš“
	2013	3 000,00 €	Spolufinancovanie "Rekonštrukcia cesty na cintorín"
	2010	21 074,75 €	Spolufinancovanie "Rekonštrukcia obecný úrad Temeš"
Valaská Belá	2015	9 896,80 €	Spolufinancovanie "Rekonštrukcia strechy základnej školy"
	2010	8 000,00 €	Výstavba tržnice
	2010	59 000,00 €	Rekonštrukcia miestnych komunikácií
	2010	2 000,00 €	Rekonštrukcia sociálnych zariadení materskej školy
	2010	6 000,00 €	Rekonštrukcia budovy smútku
Zliechov	2010	22 363,50 €	Spolufinancovanie projektu "Regenerácia centrálnej zóny obce"
	2015	9 600,81 €	Spolufinancovanie "Úprava obvodového a strešného plášťa ZŠ a MŠ"

Zdroj: údaje z obcí, www.crz.gov.sk, www.crp.gov.sk

Vlastné zdroje použili jednotlivé obce prevažne na rekonštrukcie miestnych komunikácií, rekonštrukcie a opravy obecných budov, povinné spolufinancovanie projektov realizovaných zo štrukturálnych fondov EÚ.

Z uvedených tabuliek vyplýva, že jednotlivé samosprávy sú veľmi aktívne pri zabezpečovaní finančných prostriedkov, prostredníctvom ktorých prispievajú k skvalitňovaniu života miestneho obyvateľstva. Zároveň môžeme konštatovať, že v obciach mikroregiónu dochádza k realizovaniu viacerých rozvojových aktivít a k zlepšovaniu poskytovaných základných služieb pre obyvateľstvo.

Tabuľka č. V/15: Prehľad finančného zdravia obcí (2010 – 2014)

Názov obce	Celkové finančné zdravie				
	2010	2011	2012	2013	2014
priemer obcí SR	4,3 / 6	4,3 / 6	4,45 / 6	4,62 / 6	4,75 / 6
Bojnice	4,9	4,3	4,4	4,5	4,5
Čavoj	3,4	3,1	2,8	3,2	4,5
Dlžín	5,2	5,6	5,5	5,4	5,4
Horná Poruba	2,3	3,3	3,8	4,6	5,3
Kanianska	4,8	4,5	4,9	5,1	5,1
Kocurany	3,9	3,8	3,7	3,9	4,1
Kostolná Ves	5,2	5,4	5,6	5,8	5,9
Košeca	3,9	4,8	5	5,3	5,4
Košecké Podhradie	3,4	3,6	4,1	4,1	4
Lazany	4,7	4,9	5,3	4,6	4,7
Liešťany	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5
Nevidzany	5,6	5,4	5,4	5,9	5,7
Nitrianske Rudno	4,8	4,1	4	4,3	4,8
Opatovce nad Nitrou	3,4	2,6	3,8	4	4,1
Rudnianska Lehota	4,8	5,1	5,4	5,6	5,8
Seč	5,6	5,6	5,7	5,3	4,8
Šútovce	5	5	5	4	4,3
Temeš	2	3,9	4,4	4,5	4,9
Valaská Belá	5,1	5,2	5,4	5,4	5,3
Zliechov	3,8	1,1	2,6	3,2	4,4

Zdroj: www.obce.ineko.sk

Finančné zdravie mesta alebo obce vypovedá o tom, do akej miery je hospodárenie udržateľné a či príslušnému mestu alebo obci hospodárenie spôsobuje, alebo nespôsobuje problémy. Finančné zdravie je jedno číslo v intervale 0 (najhoršie) až 6 (najlepšie) a počíta sa kombináciou piatich vybraných indikátorov finančnej stability: Celkového dlhu, Dlhovej služby, Závazkov neuhradených 60 a viac dní po lehote splatnosti, Okamžitej likvidity a základnej bilancie.

Partnerstvá obcí

Obec Kocurany je partnerskou obcou pre Lukoveček v ČR. V roku 2011 na základe projektu cezhraničnej spolupráce spoločne zrealizovali aktivitu s názvom „Priateľstvo upevňované športom a kultúrou nepozná hranice“, kde celková výška podpory bola 8780 eur.

Obec Lazany má vytvorené partnerstvo s obcou Úsov v ČR. Spoločne pravidelne pripravujú a organizujú partnerské stretnutia zamerané na výmenu skúseností v rôznych oblastiach, zúčastňujú sa vzájomne na svojich podujatiach.

Aj obec Šútovce sa rozhodla nadviazať spoluprácu s obcou z ČR, konkrétne s obcou Držková. Momentálne prebiehajú prípravné stretnutia oboch obcí.

Kúpeľné mesto Bojnice je partnerom pre 3 partnerské mesta: Jeseník (ČR), BadKrozingen (D), Zator (PL). Rovnako tu prebiehajú pravidelné stretnutia a výmena skúseností.

Oblasťná organizácia cestovného ruchu Región Horná Nitra Bojnice je aktívnym členom združenia a jej členmi sú aj niektoré obce MAS MAGURA STRÁŽOV. Okrem Bojníc sú to obce Opatovce nad Nitrou, Nitrianske Rudno a Šútovce. OOCR má vypracovanú a schválenú koncepciu rozvoja cestovného ruchu pre obdobie 2014 – 2020.

MAS MAGURA STRÁŽOV plánuje, na základe predprípravných stretnutí, nadviazať aktívnu spoluprácu s MAS Moštenka v Zlínskom kraji a spoločne sa podieľať na rozvoji oboch regiónov.

Ekonomické zdroje

Z hľadiska geografického rozloženia podnikateľských subjektov, čo sa týka početnosti, ich najväčšia časť je sústredená v meste Bojnice, čo predstavuje viac ako 52% všetkých podnikateľských subjektov v regióne. V ostatných obciach regiónu je ich počet podstatne nižší.

Tabuľka č. V/16: Prehľad FO – podnikatelia, SZČO, slobodné povolania a SHR, PO - ziskové a neziskové k 31.12.2014

Názov obce	fyzické osoby - podnikatelia (osoby)	živnostníci	slobodné povolania	samostatne hospodáriaci roľníci	právnické osoby ziskové	právnické osoby neziskové
Horná Poruba	61	60	1	0	13	6
Košeca	152	147	5	0	47	27
Košecké Podhradie	64	63	1	0	12	7
Zliechov	38	36	2	0	9	5
Bojnice	356	332	21	3	280	92
Čavoj	48	47	1	0	10	11
Dlžín	9	9	0	0	1	4
Kanianka	251	239	11	1	51	32
Kocurany	31	29	2	0	8	2
Kostolná Ves	27	27	0	0	9	5
Lazany	99	99	0	0	14	12
Liešťany	61	58	2	1	14	7
Nevidzany	18	17	0	1	5	2
Nitrianske Rudno	148	139	7	2	45	22
Opatovce nad Nitrou	108	105	2	1	22	7

Rudnianska Lehota	46	46	0	0	8	3
Seč	16	14	1	1	6	2
Šútovce	22	19	0	3	2	2
Temeš	14	14	0	0	1	4
Valaská Belá	128	118	8	2	17	15

Zdroj: ŠÚ SR

V Bojniciach aj v ostatných obciach v blízkosti okresného mesta Prievidza (Kanianka, Opatovce nad Nitrou, Kocurany, Lazany) u podnikateľských subjektov výrazne prevažuje terciárny sektor. Zastúpenie podnikateľských subjektov v primárnom sektore je tu minimálne – od 2% v meste Bojnice sa mierne zvyšuje priamo úmerne so zvyšovaním vzdialenosti od okresného mesta Prievidze, po 14% v Lazanoch. Sekundárny sektor má v tejto oblasti zastúpenie od 6% v Opatovciach nad Nitrou po 27% v Lazanoch.

V menších obciach v oblasti Rudnianskej doliny a tiež v podhorských odľahlejších obciach je zastúpenie podnikateľských subjektov v sektoroch úplne odlišné. Zastúpenie primárneho sektora je výrazne vyššie – spravidla okolo 30%, sekundárny sektor nie je podnikateľskými subjektmi zastúpený vôbec alebo veľmi málo – do 4%, terciárny sektor má zastúpenie okolo 60 – 80%.

Najviac obyvateľov regiónu je zamestnaných v priemyselnej výrobe. Najväčšie priemyselné podniky v rámci prievidzského okresu sú Novácke chemické závody a.s., Elektráreň Nováky, Contitech Dolné Vestenice, Hornonitrianske bane Prievidza, Gewis – Slovakia v Prievidzi, Slovaktual Pravenec, Saargummi Dolné Vestenice, Schoeuch s.r.o. Prievidza, Pórobotón a.s. a Xella Zemianske Kostol'any, Vojenský opravárenský podnik Nováky a iné.

V okrese Ilava je to LEONI Autokabel Slovakia spol. s r.o. prevádzka Ilava, ostatné podniky sú sústredené v Dubnici nad Váhom: Delta Electronics, HANIL E-HWA Automotive Slovakia s.r.o. Považská Bystrica, KOAM, s.r.o., Matador Automotive, PowerOne s.r.o., Sauer - Danfoss a.s. a ZVS holding, a.s. v Dubnici nad Váhom.

Primárny sektor

V primárnom sektore je zastúpených 11% z celkového počtu podnikateľských subjektov v regióne. Najsilnejšie je zastúpená oblasť poľnohospodárstva a lesníctva. Vyplýva to z geografickej polohy a prírodných daností územia, vysokého podielu lesných pozemkova poľnohospodárskej pôdy. Čo sa týka fyzických osôb, ide prevažne SZČO zaoberajúcich sa pilčickými prácami, sťahovaním drevnej hmoty. Samostatne hospodáriacich roľníkov je na území mikroregiónu 15. Právnické osoby zastupujú prevažne súkromné spoločnosti, v menšej

miere družstvá a akciové spoločnosti. V rámci regiónu primárny sektor vytvára 8% pracovných miest. Najviac pracovných miest je vytvorených v:

- PD Košeca s prevádzkou v Košeckom Podhradí, ktoré sa zaoberá najmä produkciou krmovín pre živočíšnu výrobu a obnoviteľné zdroje a chovom hovädzieho dobytku na s mäsovou úžitkovosťou a oviec.
- Čierna Hora, a. s. vo Valaskej Belej, kde je predmetom činnosti predovšetkým chov oviec, kôz, hovädzieho dobytku a spracovanie mlieka, tiež chov kureniec.
- Roľnícke družstvo podielnikov Koš, ktoré má certifikovanú EKO farmu a produkuje BIO výrobky rastlinnej výroby, taktiež sa tu uskutočňuje predaj z dvora produktov klasickej živočíšnej výroby.
- Lesné hospodárstvo Čierny vrch, s. r. o. v Košeckom Podhradí.

Sekundárny sektor

Sekundárny sektor tvorí zhruba 10 % zastúpenie podnikateľských subjektov v regióne a vytvára 22% pracovných príležitostí v rámci regiónu. Najväčší podiel subjektov podnikajúcich v sekundárnom sektore je v Bojniciach, i keď tu tvoria len 11% podnikateľských subjektov z celkového počtu. Sekundárny sektor má najväčšie zastúpenie v Lazanoch a Kocuranoch. Jedná sa o malé prevádzky bez výraznejšieho vplyvu na zamestnanosť. Vo Valaskej Belej sa z pôvodných podnikov spadajúcich pod sekundárny sektor zachovala len jedna významnejšia spoločnosť Krystal K.A.M. s.r.o., kde sa zaoberajú výrobou tradične brúseného krištáľu.

Najvýznamnejší podiel na zamestnanosti v rámci sekundárneho sektora má spotrebný priemysel, ktorý je sústredený spravidla vo väčších obciach. Zastupujú ho viaceré prevádzky stolárskej výroby, výroba obuvi a šitie odevov v Nitrianskom Rudne, výroba hračiek Dandy toys v Opatovciach nad Nitrou, kovoobrábacia dielňa v Kocuranoch a Bojniciach, výroba plastov v Lazanoch. Významnou oblasťou sekundárneho sektora je drevospracujúci priemysel, nadväzujúci na oblasť lesníctva v primárnom sektore. Väčšina píl a podnikov spracujúcich drevo je vo Valaskej Belej a v Kostolnej Vsi. Potravinárskym priemyslom sa v regióne zaoberajú 2 pekárenské podniky vo Valaskej Belej a po jednom v Liešťanoch, Lazanoch a v Nitrianskom Rudne, výroba šalátov je v Rudnianskej Lehote, cukrárenská výroba v Kocuranoch, Kanianke a Lazanoch. V Košeckom Podhradí sa jeden podnikateľ zaoberá plnením pramenitej vody Šivarina.

Terciárny sektor

V terciárnom sektore je zastúpených najviac podnikateľských subjektov – 79% a tento sektor súčasne vytvára aj najvyššiu zamestnanosť v rámci regiónu, ktorá predstavuje až 70%. Najväčší počet podnikateľských subjektov v tomto sektore je sústredených v meste Bojnice, kde podniká až 57% zo všetkých subjektov podnikajúcich v terciárnom sektore v rámci regiónu. Dôvodom je záujem o Bojnice ako centra cestovného ruchu, väčšina subjektov podniká v oblasti súvisiacej s cestovným ruchom.

V Bojniciach sú sústredení aj najväčší zamestnávateľia v rámci terciárneho sektora, a to Unipharma, 1. slovenská lekárnická a.s., Nemocnica s poliklinikou Prievidza so sídlom v Bojniciach a Kúpele Bojnice a. s..

V ostatných obciach regiónu najviac pracovných miest poskytuje obchod predovšetkým s potravinárskym sortimentom.

V oblasti služieb sú z hľadiska zamestnanosti najvýznamnejšie reštauračné a pohostinské služby, dopravné služby.

Najvýznamnejším poskytovateľom peňažných a bankových služieb je Pošta a.s. Najviac podnikateľských subjektov podniká v oblasti služieb v stavebníctve. Ide prevažne o FO - SZČO bez stálej prevádzky, ktorí služby poskytujú v rámci územia regiónu, okresu, alebo celej SR.

V Bojniciach a okolí medzi samozamestnávateľov sa často radia aj podnikateľské subjekty poskytujúce ubytovanie na súkromí. Tu je aj priestor pre expanziu, je však závislá od celkového rozvoja cestovného ruchu v regióne. V ostatných častiach regiónu je v tejto oblasti priestor pre vytvorenie pracovných miest samozamestnaním, poprípade aj vytvorením nových ďalších pracovných miest v mieste bydliska.

V rámci územia mikroregiónu najväčší zamestnávateľia sú sústredení v meste Bojnice. Najväčší zamestnávateľ v rámci regiónu je Unipharma, 1. slovenská lekárnická a.s., ktorá zamestnáva spolu viac ako 1000 ľudí, z toho v Bojniciach okolo 300.

Nemocnica s poliklinikou zamestnáva okolo 200 ľudí, je pod správou TSK. Potrebuje rekonštrukciu, na ktorú nie je dostatok finančných prostriedkov. Niektoré odborné vyšetrenia predtým vykonávané v nemocnici sa preto presunuli do novopostavenej budovy Unikliniky v Prievidzi (investor je Unipharma). Expanzia a vytvorenie nových pracovných miest je závislé od investícií z TSK.

Kúpele Bojnice zamestnávajú viac ako 100 ľudí, v roku 2008 dokončili výstavbu nového liečebného domu, ktorý výrazne zvýšil kapacitu kúpeľov. Rozvoj cestovného ruchu podporuje

aj ZOO Bojnice, ktorá momentálne realizuje výstavbu nového administratívneho pavilónu a postupne rekonštruje viaceré výbehy pre zvieratá, čím chce prilákať stále viac návštevníkov. ZOO Bojnice zamestnáva 80 zamestnancov. Podpora rozvoja cestovného ruchu, koordinovaný marketing a propagácia územia realizovaná prostredníctvom OOCR Región Horná Nitra Bojnice môže pomôcť zvýšiť záujem o pobyt v Bojniciach a tým umožniť zvýšenie zamestnanosti v službách. Vo Valaskej Belej pôsobí firma Leoni Slovakia, ktorá sa zaoberá výrobou káblových zväzkov. Od roku 2016 bude pôsobiť v obci nový investor, s ktorých prebiehajú momentálne rokovania.

Tabuľka č. V/17: Obyvateľstvo MAS ekonomicky aktívne podľa pohlavia, dochádzky do zamestnania a odvetvia ekonomickej činnosti – SODB 2011

Odvetvie ekonomickej činnosti	Ekonomicky aktívne osoby			
	muži	ženy	spolu	z toho dochádza do zamestnania
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	204	99	303	218
Lesníctvo a ťažba dreva	145	19	164	127
Rybolov a akvakultúra	1	0	1	0
Ťažba uhlia a lignitu	396	42	438	406
Iná ťažba a dobývanie	18	3	21	15
Výroba potravín	110	172	282	240
Výroba nápojov	12	7	19	17
Výroba textilu	8	20	28	17
Výroba odevov	28	74	102	72
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	107	31	138	117
Výroba kože a kožených výrobkov	27	178	205	175
Výroba papiera a papierových výrobkov	5	4	9	6
Tlača reprodukcia záznamových médií	22	20	42	35
Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov	5	1	6	5
Výroba chemikálií a chemických produktov	213	77	290	267
Výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov	2	4	6	5
Výroba výrobkov z gumy a plastu	227	187	414	355
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	132	59	191	154
Výroba a spracovanie kovov	37	16	53	35
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	343	79	422	356
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	37	58	95	74
Výroba elektrických zariadení	114	185	299	239
Výroba strojov a zariadení i. n.	199	43	242	201
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívosov	136	223	359	294
Výroba ostatných dopravných prostriedkov	21	6	27	24
Výroba nábytku	46	36	82	60
Iná výroba	15	15	30	24
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	68	13	81	64
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	132	21	153	132

Zber, úprava a dodávka vody	22	9	31	28
Čistenie a odvod odpadových vôd	0	1	1	1
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	37	8	45	39
Výstavba budov	361	60	421	363
Inžinierske stavby	150	21	171	151
Špecializované stavebné práce	459	81	540	442
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	108	23	131	110
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	290	217	507	428
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	450	652	1 102	925
Pozemná doprava a doprava potrubím	323	52	375	328
Vodná doprava	3	1	4	3
Letecká doprava	6	8	14	11
Skladové a pomocné činnosti v doprave	52	24	76	63
Poštové služby a služby kuriérov	11	63	74	58
Ubytovanie	35	57	92	79
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	107	179	286	252
Nakladateľské činnosti	6	8	14	11
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	5	2	7	7
Činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie	2	1	3	3
Telekomunikácie	23	17	40	35
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	61	33	94	83
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	32	68	100	69
Činnosti v oblasti nehnuteľností	62	43	105	87
Právne a účtovnícke činnosti	45	75	120	102
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	23	22	45	37
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	69	27	96	85
Vedecký výskum a vývoj	8	7	15	11
Reklama a prieskum trhu	21	10	31	26
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	20	12	32	28
Veterinárne činnosti	5	2	7	6
Prenájom a lízing	7	3	10	9
Sprostredkovanie práce	26	24	50	41
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií a súvisiace činnosti	12	7	19	16
Bezpečnostné a pátracie služby	61	32	93	82
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinnou úpravou	27	33	60	58
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	26	20	46	41
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	427	427	854	749
Vzdelávanie	175	560	735	664
Zdravotníctvo	159	447	606	565
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	35	82	117	104
Sociálna práca bez ubytovania	4	48	52	41
Činnosti herní a stávkových kancelárií	4	11	15	13
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	11	6	17	13
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	20	40	60	58
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	31	13	44	34
Činnosti členských organizácií	25	21	46	41

Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	23	11	34	30
Ostatné osobné služby	20	87	107	89
Činnosti extrateritoriálnych organizácií a združení	1	0	1	1
Činnosti domácností ako zamestnávateľov domáceho personálu	1	1	2	1
Zamestnávateľ v zahraničí	12	5	17	16
Nezistené	340	263	603	414
Spolu	7 053	5 616	12 669	10 685

Zdroj: ŠÚ SR

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo jednotlivých obcí mikroregiónu sa uplatňuje v najväčšej miere v oblasti maloobchodu, kde bolo zamestnaných k SODB 2011 až 1 102 osôb. Ďalším najpočetnejším odvetvím je stavebníctvo, inžinierske stavby a výstavba budov, kde bolo spolu zamestnaných až 1 112 ľudí. Nasleduje verejná správa (854 osôb), školstvo a vzdelávanie (735 osôb), zdravotníctvo (606 osôb) a veľkoobchod (507 osôb). Ďalšími odvetviami, kde sa početne uplatňujú ľudia z mikroregiónu sú ťažba uhlia a lignitu (438 osôb), kovovýroba (422 osôb) a výroba výrobkov z gumy a plastu (414 osôb). Početnú skupinu tvoria aj osoby nezaraďené do niektorého z odvetví a to až 603 osôb.

Zariadenia cestovného ruchu

Najviac rekreačných ubytovacích a stravovacích zariadení je sústredených v meste Bojnice. Mimo Bojníc najväčšie ubytovacie kapacity v regióne má chata Homôlka v katastri Valaskej Belej, Hotel Športcentrum a Penzión Nadka Opatovce nad Nitrou, Penzión Normandia a Autocamp Nitrianske Rudno, škola v prírode v Zliechove, penzión Koruna v Kostolnej Vsi.

Tabuľka č. V/18: Ubytovacie zariadenia

Názov obce	Ubytovacie zariadenia (počty lôžok sú uvedené v zátvorke)			
	Hotely	Penzióny	Chaty, drevenice, turistické ubytovne	Ubytovanie v súkromí
Bojnice	Hotel Lipa (20)	Penzión Elitex (29)	Chata pod Vígľašom (6)	Kubovičová Vlasta (18) Ubytovanie
	Hotel Damona (100)	Penzión Alena (8)	Chata Záhrabina (10)	Jakubisová (9) Ubytovanie u
	Hotel v Hlbokom (70)	Penzión Maxim (44)	Chalúpka Zobor (6)	Zvonárky (10)
	Hotel pod zámkom (150)	Penzión JUKO (10)	Chata Hlboké 1557 (9)	Ubytovanie v súkromí BOJNICKÝ DOM (20)
	Hotel Kaskáda (36)	Penzión Hajašová (4)	Chata Oskar (18)	Apartmány Bojnice
	Gárni hotel Mado (8)	Penzión Družba (48)	Chata Baška (11)	Vlčeková Iveta (13)
	Bojnický vínný dom DIVEK (20)	Penzión Termál (14)	Chata Flóra (14)	Anna Haragová (20)
	Kúpele Bojnice (576)	Penzión Zelený dom (21)	Chata Dunaj (17)	
		Penzión AS Service (9)	Chata Stálica (35)	

	980+ 223+164+90	Penzión Panoráma (34) Penzión Patriot (12)	Chata Devín (38)	
Čavoj			Zbojnícke chalúčky - Chalúpka Jánošík (10), Chalúpka Uhorčík (10) Chata Čavoj (11)	
Dlžín	v obci sa nenachádzajú ubytovacie zariadenia			
Horná Poruba				Privát Horná Poruba (13)
Kanianka			Apartmány Kanianka (16)	
Kocurany				Ubytovanie u Peťa (6) Ubytovanie u Janky (6)
Kostolná Ves		Penzión Koruna (47)		
Košeca	v obci sa nenachádzajú ubytovacie zariadenia			
Košecké Podhradie	v obci sa nenachádzajú ubytovacie zariadenia			
Lazany				Anežka Buznová (10)
Liešťany				Ubytovanie Lateko (10)
Nevidzany	v obci sa nenachádzajú ubytovacie zariadenia			
Nitrianske Rudno	Hotel Baník (27)	Penzión Normandia (72)	Camping ** Nitrianske Rudno (84)	
Opatovce nad Nitrou	Hotel Športcentrum (81) Salaš Vígľaš (16) Relax centrum Aquavital (8)	Penzión Nadka (40) Hostinec u Dalibora (6)		Ján Bielik (12) Jozef Ťažiar (8) Roman Mikula (5) Peter Bartuš (6) VěraMartincová (6)
Rudnianska Lehota				Gaman Miroslav (6) Struhás Jaroslav (6) Gregor Peter (10)
Seč	v obci sa nenachádzajú ubytovacie zariadenia			
Šútovce			Apartmánový domček Šútovce (10)	
Temeš			Chata QUO VADIS(25)	Chalúčky u Evy Bernátovej (15)
Valaská Belá		Penzión Stará škola (11) Penzión Dolinka (26)	Chata Homôlka (120)	
Zliechov			Ubytovacie zariadenie škola Zliechov (46)	

Zdroj: obecné úrady

V niektorých obciach nie sú evidované žiadne ubytovacie zariadenia. Jedná sa o Košecu, Košecké Podhradie, Dlžín, Nevidzany a Seč. Najmä v posledných troch menovaných obciach, ktoré sa nachádzajú v krásnom prostredí, je priestor na vytvorenie nízko kapacitných ubytovacích zariadení rodinného typu. Avšak zvýšenie počtu ubytovacích zariadení je potrebné aj v ďalších turisticky vyhľadávaných obciach: Zliechov, Valaská Belá, Šútovce, Temeš, Kostolná Ves, Rudnianska Lehota. Z hľadiska významnejšieho vplyvu cestovného ruchu na rozvoj obcí je potrebné získať návštevníkov na viac ako jeden deň. V obciach, v ktorých ubytovacie možnosti sú, je potrebné rozšíriť relaxačnú a oddychovú infraštruktúru, zamerať sa na doplnkové služby, ktoré budú využívať nielen návštevníci, ale prinesú požadovaný efekt aj pre obyvateľov obcí, zvýšením ponuky služieb v obci.

Tabuľka č. V/19: Stravovacie zariadenia

Názov obce	Stravovacie zariadenia		
	Reštaurácie	Pohostinstvá	Kaviarne, cukrárne, čajovne
Bojnice	Záhradná reštaurácia - Benca pri zámku Pizzéria - Harag Ján Slovenská reštaurácia Reštaurácia pod zámkom Square reštaurácia s pizzériou Muzika reštaurácia Reštaurácia pod klenbami Hotel pod zámkom reštaurácia Reštaurácia Ria Café Luna -Pamula reštaurácia Kolonáda - Poliak reštaurácia Kúpele - reštaurácia v Mieri Hotel Belassi - reštaurácia Vínny dom - Diveky reštaurácia Kúpele - Termál reštaurácia	Snack bar - Ďurkovičová Nočný bar "u Princa" Wudstock - nočný bar Krčma furmanská KucaPaca krčma Krčma Lúčky Snack bar - krčma Líška Čajka - Rademar bufet Bar Light	RenesanceCafé kaviareň Varadero - kaviareň - bar Kúpele - cukráreň
Čavoj		Bar Simona, Bar Lucia	
Dlžín		Pohostinstvo	
Horná Poruba		Pohostinstvo Horná Poruba Pohostinstvo Jana Čugová	
Kanianka	Pizzeria Aréna Reštaurácia Cheers	Pohostinstvo Kanianka Hostinec Dolar Pohostinstvo Panorama Pohostinstvo Lesanka	
Kocurany		KocurPub Kocurany	
Kostolná Ves		Pohostinstvo	
Košeca		Eldorado – piváreň	

		Pohostinstvo - Sedláček Pohostinstvo - Kutejová	
Košecké Podhradie		Potraviny - Pohostinstvo Hrnčiar Hostinec pod orechom Reset Pub	
Lazany	Pizzeria Fefemona	Pohostinstvo na Brode Zubrovka KipiCasa	Cukráreň Ján Krajčí
Liešťany	Reštaurácia Liešťany	Milan Matejov HEMILTON VIKI BAR Pizzeria	
Nevidzany		Anna Vršková WANNA	
Nitrianske Rudno	Kohút, s.r.o.	Pepperoni pizzeria-bar	Mekka, s.r.o.
Opatovce nad Nitrou	Salaš Vígľaš Hostinec u Dalibora	Hostinec na Rázcestí Hostinec Rozsutec Tequila bar	Cukráreň ALEN Kaviareň, cukráreň, čajovňa LILI
Rudnianska Lehota		Hostinec u Koníka	
Seč		VIKI BAR Pizzeria	
Šútovce		Peter Kasala KASCO	
Temeš		Pohostinstvo	
Valaská Belá	Country ranč Klin Reštaurácia na Starej pošte	BuĤet Partizán Pohostinstvo Dolinka	Cukráreň Helena Lehocká
Zliechov	U Pagáča Bar - Reštaurácia		

Zdroj: obecné úrady

Stravovacie alebo pohostinské služby sú poskytované vo všetkých obciach územia mikroregiónu. V menších obciach sú to častokrát len malé pohostinstvá, ktoré využívajú miestni ľudia. Vzhľadom na slabú konkurenciu, kvalita poskytovaných služieb dosahuje nižší štandard, ktorý nie je pre turistov a návštevníkov príliš lákavý. Opäť sa tu naskytá možnosť vytvorenia prevádzok poskytujúcich napr. tradičnú domácu kuchyňu. Taktiež je tu priestor na otvorenie tradičných zariadení (napr. pivnice, slovenské izby), ktoré môžu poskytnúť príležitostné atraktivity pre skupiny návštevníkov formou ochutnávok, tradičnej ľudovej zábavy spojených s ďalšími zážitkami, ktoré poskytuje miestny potenciál. Na území mikroregiónu sa nachádzajú aj zariadenia, ktoré svojimi poskytovanými službami dokázali skĺbiť kvalitné služby a využitie potenciálu územia. Medzi ne určite patrí okrem viacerých reštaurácií v Bojniciach aj Salaš Vígľaš a Country ranč Klin.

Cyklotrasy

Celý komplex cyklotrás v regióne horná Nitra, do ktorého spadajú aj viaceré obce MAS MAGURA STRÁŽOV, sa skladá z Cyklookruhu Medzihorie, Bojnického cyklookruhu a Hornonitrianskej cyklomagistrály ako základných cyklotrás a 11 cyklospojok a radiál, ktoré umožňujú cykloturistom navštíviť najzaujímavejšie a najpríťažlivejšie miesta v regióne.

Tabuľka č. V/20: Cykloturistické trasy v regióne horná Nitra

Číslo cyklotrasy	Názov	Dĺžka	Farba
5315	Cyklookruh Medzihorie	44 km	zelená
19	Hornonitrianska cyklomagistrála	27 km + 25 km	červená
2308	Bojnický cyklookruh	162 km	modrá
8321	Pravnianskaradiála	26 km	žltá
5317	Rokoškaradiála	27,5 km	zelená
5318	Žiarska radiála	17,5 km	zelená
8320	Lehotská radiála	14 km	žltá
8322	Hradecká radiála	8 km	žltá
5319	Cigel'ská spojka	8 km	zelená
5316	Belianska spojka	13 km	zelená
8323	Chvojnická spojka	15 km	žltá
8324	Chalmovská spojka	2,5 km	žltá
5320	Fačkovské sedlo- spojka	8 km	zelená
5316	Rematská spojka	3 km	zelená

Zdroj: www.cavoj.sk

Náučné chodníky

1. **Náučný chodník Fraňa Madvu** (najnovší), ktorý spája dve obce Nitrianske Rudno a Nitrianske Sučany, miesta kde pôsobil tento významný ľudový liečiteľ a kňaz. Liečil prevažne bylinkami a v Nitrianskom Rudne pôsobil 25 rokov. Chodník prechádza prírodou Rokoša a mapuje jeho významné rastlinstvo a živočíšstvo. Je dlhý 12 kilometrov a nachádza sa tu 6 náučných tabúľ.
2. **Náučný chodník vodná nádrž Nitrianske Rudno** prispieva k systematickej ochrane najvzácnejších a najviac ohrozených voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov. Vybudovanie náučného chodníka podporuje informovanosť verejnosti o chránených druhoch, chránených územiach a navrhovaných územiach siete NATURA 2000 v zázemí vodnej nádrže Nitrianske Rudno. Prijateľnou a atraktívnou formou prispieva k zvýšeniu záujmu o cestovný ruch. Chodník, určený pre bežného návštevníka, plní funkcie rozšírenej aktívnej formy oddychu, propagácie

okolía vodnej nádrže a pril'ahlej krajiny. Jeho trasa meria 1330m a kopíruje existujúcu hranicu vodnej nádrže Nitrianske Rudno. Informačné tabule po stranách chodníka poskytujú turistom základné informácie o vodstve, podnebí územia a histórii obce a zaujímavosti o vodnej nádrži.

3. **Prírodný náučný chodník Bojnice/Dubnica – Hradište** má 7 zastávok (informačných tabúl'), ktorých obsahom sú informácie o faune, flóre, geológii a histórii zaujímavých miest Dubnice (dnes mestská časť Bojníc) a okolía, cez ktoré prechádza. Chodník má dĺžku 3,6 km a okrem tabúl' ho spestrujú studničky, krásne stromy, poľovnícky posed, malý pomníček s krížom a letopočtom Roku Pána 1860, postavenom na pamiatku nešťastného horára, ktorý sa na danom mieste zastrelil. Na kopci Hradište (posledná zastávka na trase) niekoľko storočí pred naším letopočtom vybudoval ľud lužickej kultúry opevnené hradisko, kde sa obyvatelia ukrývali v časoch nebezpečenstva.
4. **Náučný chodník Kocurany** je projektom zameraným na zvýšenie informovanosti o histórii, súčasnosti, prírodných a životných podmienkach. Informačné tabule sú osadené na miestach, kde sa ľudia stretávajú, alebo kadiaľ najviac prechádzajú. Náučný chodník má 5 stanovišť'. Orientáciu po náučnom chodníku zabezpečujú smerové tabule, ktoré dávajú informáciu o smere k ďalšiemu stanovišť'u s uvedením vzdialenosti. Náučný chodník obce Kocurany bol odovzdaný do užívania jej návštevníkom dňa 17.10.2015 aj s výkladom k jednotlivým textom.

Potenciál územia pre rozvoj cestovného ruchu

Územie sa dá rozdeliť na niekoľko oblastí s vlastnou charakteristikou a typickými črtami, z ktorých každá má svoj význam pre budovanie identity regiónu ako celku.

Bojnice majú vytvorené meno vďaka kúpeľom, zámku, ZOO, čím prispievajú k ľahšej lokalizácii celého mikroregiónu. Taktiež mesto Bojnice je zaujímavou destináciou pre viaceré cieľové skupiny. V prvom rade sú to kúpeľní hostia a seniori, ktorí využívajú kúpeľnú liečbu a druhou skupinou sú rodiny s deťmi, ktoré navštevujú zámok a ZOO.

Pril'ahlé obce od Lazian až po Šútovce môžu túto blízkosť využiť pre budovanie ubytovacích zariadení a zariadení poskytujúcich doplnkové služby, ktoré vykryjú zvýšený prílev turistov v hlavnej sezóne a zároveň vytvoria ďalšie zážitkové aktivity pre obe významné cieľové skupiny návštevníkov Bojníc. Naskytá sa aj dôležitosť rozšírenia sortimentu služieb a dobudovania rekreačnej a oddychovej infraštruktúry pre trávenie voľného času návštevníkov.

Môžu tak vzniknúť pracovné miesta v obciach, zvýši sa kvalita života v nich a na druhej strane návštevník získa širšiu ponuku voľnočasových aktivít, ktorými si môže v regióne vyplniť čas.

Oblasť okolo **Rudnianskej priehrady** je charakteristická letným cestovným ruchom spojeným s možnosťou rybolovu a vodných športov. Je tu množstvo súkromných chát. V letnej sezóne sa tu pravidelne konajú kultúrne a zábavné podujatia zväčša lokálneho charakteru, ktoré pri správnom marketingu a spolupráci zainteresovaných subjektov môžu nadobudnúť regionálny charakter. Táto oblasť môže slúžiť jednak ako ďalšie centrum cestovného ruchu v regióne, jednak môže byť využívaná návštevníkmi Bojníc ako doplnkový program. Tiež môže poskytnúť využitie voľného času pre nadšencov agroturistiky a vidieckeho turizmu v podhorských oblastiach.

Podhorské obce ponúkajú ideálne podmienky pre rozvoj agroturistiky a vidieckeho cestovného ruchu. Neporušená príroda zdanlivo ďaleko od civilizácie, pritom ale relatívne blízko atrakciám ako Bojnický zámok a ZOO, Rudnianska priehrada, Čičmany, alebo v zime lyžiarske strediská Homôlka a SKI Zliechov, sieť turistických a cykloturistických chodníkov a tratí, zachované prvky ľudovej architektúry, pôvodných zvykov, tradícií a remesiel vytvárajú z tejto oblasti atraktívnu lokalitu pre príjemný, zdravý relax spojený s poznávaním histórie a budovaním národného povedomia.

Dôležitá je vzájomná prepojenosť a účelná spolupráca týchto oblastí a koordinácia marketingových aktivít jednotlivých subjektov spomínaných oblastí. Je potrebné zadefinovať u potenciálnych návštevníkov územie ako celok s bohatou a pestrou ponukou, ktorý sa môže prezentovať na výstavách a veľtrhoch cestovného ruchu.

Povinné prílohy:

- Príloha č. 7 - Zoznam zdrojov analýzy a vstupných dokumentov

3.2. SWOT analýza

Swot analýza je užitočný a rýchly nástroj pre skúmanie možností a tvorbu akčných plánov v organizácii. Používa sa v situácii, keď je potrebné prijať rozhodnutia. Je východiskom pre strategické plánovanie, cieľom je zhodnotiť súčasný stav z hľadiska vnútorných a vonkajších faktorov.

Tabuľka č. 2: SWOT analýza

<i>Oblasť:</i> Demografická situácia	<i>Silné stránky</i>	<i>Slabé stránky</i>	<i>Príležitosti</i>	<i>Ohrozenia</i>
	stúpajúca demografická krivka obcí v blízkosti okresného mesta Prievidza	starnutie obyvateľstva najmä v odľahlejších obciach	vytváranie lepších podmienok pre rodiny s deťmi	
	homogénne zloženie obyvateľstva z hľadiska národnosti a vierovyznania			
	zvyšujúci sa záujem o život na vidieku najmä v obciach v blízkosti Prievidze, Bojníc a Ilavy	zhoršené medzilidské vzťahy v dôsledku nedostatočnej komunikácie medzi ľuďmi	podpora aktivít zameraných na participáciu obyvateľov a komunitný život	
	relatívne nízka miera nezamestnanosti najmä v obciach patriacich pod okres Ilava	nízka kúpna sila obyvateľstva v celom mikroregióne súvisiaca s nižšou vzdelanostnou úrovňou najmä strednej generácie	vytvorenie nových pracovných miest (minimálne 16)	
	vyššia vzdelanostná úroveň – začína Generáciou Y (narodení po roku 1980)	nedostatočne vytvorené pracovné podmienky pre uplatnenie na trhu práce	zvyšovanie podpory aktivít smerujúcich k samozamestnávaniu najmä v nadväznosti na rozvoj cestovného	

			ruchu	
	návrat mladých vzdelaných ľudí späť do regiónu		záujem mladých ľudí o uplatnenie sa v regióne	
Oblasť: Infraštruktúra a miestne služby	<i>Silné stránky</i>	<i>Slabé stránky</i>	<i>Príležitosti</i>	<i>Ohrozenia</i>
	relatívne dobrá dopravná dostupnosť jednotlivých obcí	zlý stav ciest v mikroregióne a absencia chodníkov, záchytných parkovísk v obciach	rekonštrukcia dopravnej infraštruktúry vrátane rekonštrukcie autobusových zastávok a vybudovanie chodníkov, mostov a lávok, nadjazdov a príjazdov pre zvýšenie bezpečnosti chodcov	nedostatok finančných zdrojov na uskutočnenie všetkých rekonštrukcií, budovanie miestnych komunikácií a budovanie ostatnej potrebnej infraštruktúry
		zlý stav a energetická náročnosť budov	rekonštrukcia a modernizácia obecných budov	
		nedostatočná kvalita poskytovaných obchodných služieb	pripravenosť verejného a súkromného sektora na plnenie stratégie CLLD	
	kompletizácia inžinierskych sietí – plynofikácia, kanalizácia, vodovod, čistiarne odpadových vôd a elektrifikácia vo väčšine obcí	Zastarané a neudržiavané odvodňovacie kanály, priekopy a drenáže, odtokové kanály, studne, vodovody, potrubné rozvody, súvisiace vodárenské stavby, jarky a nápustné alebo výpustné objekty, nedostatočné	rekonštrukcia/ modernizácia základnej a technickej infraštruktúry, ako napr. vodovody, rozvody vody, potrubné rozvody, dobudovanie kanalizácie	Možnosť vzniku povodní v súvislosti s neudržiavanými odvodňovacími kanálmi, jarkami, priekopami a rigolmi. Nedostatočné finančné zdroje na rekonštrukciu obecných studní, historických

		vybudovanie kanalizácie		vodovodov, miestnych potrubných rozvodov, priehrad, vybudovanie kanaliácii a pod.
	záujem obyvateľov o IBV resp. nájomné byty v obciach s výhodnou polohou	nedostatok stavebných pozemkov	Rekonštrukcia nevyužívaných objektov na ubytovacie zariadenia, výstavba ubytovacích zariadení, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich ubytovacích zariadení, výstavba, rekonštrukcia a modernizácia voľnočasovej a doplnkovej infraštruktúry	nedostatok financií na výstavbu a rekonštrukciu ubytovacích zariadení
<i>Oblasť:</i> Kultúrne, historické a prírodné zdroje	<i>Silné stránky</i>	<i>Slabé stránky</i>	<i>Príležitosti</i>	<i>Ohrozenia</i>
	silné zastúpenie záujmových združení, talentovaných a zručných ľudí	nezáujem o veci verejné vo väčších obciach	školenia lídrov z radov občanov	nezáujem občanov o participáciu na veciach verených
	zachovávané tradície, zvyky, remeslá, hlavne v oblasti Čavoja, Temeša, Valaskej Belej a Zliechova	v menších obciach nedostatočná spolupráca záujmových združení v rámci mikroregiónu	budovanie komunitných centier a podpora komunitných aktivít	
	dostatok kultúrnych zariadení a knižníc	nedostatok športových a voľnočasových zariadení	budovanie a rekonštrukcia športových a voľnočasových zariadení	

	zachovávanie a ochrana kultúrneho dedičstva	izolovanosť zručných ľudí	podpora komunitného života a organizovanie kultúrnych a športových podujatí	
	atraktívne prírodné prostredie	znečistenie vodných nádrží	regulácia, čistenie vodných zdrojov	
	vysoký podiel chránených území	absencia kanalizácie, ČOV	budovanie kanalizácie, ČOV	vysoké vstupné náklady pre budovanie ČOV a kanalizácie
	zavedený separovaný zber odpadu	nedostatočne rozšírený separovaný zber	intenzifikácia separovaného zberu	ľahostajnosť obyvateľov k separácii odpadov
	vykurovanie biomasou v obecných budovách v Zliechove, Košeckom Podhradí a v Hornej Porube	znečistenie ovzdušia vplyvom vykurovania fosílnym palivom	využívanie alternatívnych zdrojov energie	
	relatívne čisté životné prostredie	časť územia znečistená vplyvom priemyselných centier	záujem obyvateľov o zachovanie čistého životného prostredie	
	vysoká kvalita podzemných vôd	existencia čiernych skládok odpadu	environmentálna výchova obyvateľov	
	vysoký podiel lesných pozemkov	lesy napadnuté škodcami	záujem vlastníkov lesov o ich obnovu po kalamiach	
	existencia náučných chodníkov v Nitrianskom Rudne, v Bojniciach a v Kocuranoch		zvyšovanie informovanosti návštevníkov o kultúrno-historických a prírodných podmienkach	

<i>Oblasť:</i> Aktivita samosprávy, dostupnosť finančných zdrojov obcí	<i>Silné stránky</i>	<i>Slabé stránky</i>	<i>Príležitosti</i>	<i>Ohrozenia</i>
	relatívne nízka zadlženosť prevažnej časti obcí mikroregiónu	nedostatok finančných zdrojov obcí	záujem samospráv o čerpanie finančných prostriedkov z EŠIF	nízka miera získavania finančných zdrojov pre uskutočňovanie investičných aktivít vo verejnom sektore prostredníctvom národných programov a programov EU
	rozpočty obcí sú prevažne vyrovnané	nedostatok sociálnych a komunitných služieb poskytovaných samosprávou	získavanie dotácií z národných zdrojov	
	získavanie finančných prostriedkov prenájmom majetku obcí	nedostatočná údržba verejných priestranstiev v obciach	racionálne využívanie voľných priestorov v obciach, tvorba verejných priestranstiev, námestí, parkov, alejí, peších zón, nábreží	Nedostatočné finančné zdroje na zlepšenie vzhľadu obcí a zanedbanosť verejných priestranstiev, parkovísk, námestí, parkov, peších zón, nábreží
	skúsenosti samospráv s projektovým manažmentom		existencia MAS, ktorá je schopná koordinovať rozvojové aktivity na svojom území	
	vytvorené družobné vzťahy (cezhraničná spolupráca)		nadviazanie ďalších kontaktov pre zabezpečenie vzájomnej spolupráce	nedostatočné rozvíjanie spolupráce

	aktívne zapojenie obcí do činnosti MAS MAGURA STRÁŽOV		ochota samospráv spolupracovať pri rozvoji regiónu	
Oblasť: Ekonomické zdroje	<i>Silné stránky</i>	<i>Slabé stránky</i>	<i>Príležitosti</i>	<i>Ohrozenia</i>
	vysoká miera flexibility malého a stredného podnikania	nedostatok pracovných príležitostí na území mikroregiónu	vytvorenie priaznivých podmienok pre rozvoj MSP	nedostatok investičného kapitálu
	dostatok kvalifikovanej pracovnej sily	vysoká miera migrácie za prácou	využívanie podporných programov EÚ	nestabilná legislatíva
	záujem o zvyšovanie atraktivity územia v súvislosti s rozvojom cestovného ruchu	nedobudovaná technická infraštruktúra a jej zlý stav	využitie potenciálu územia pre rozvoj cestovného ruchu	konkurencia atraktívnejších lokalít s rozvinutým cestovným ruchom
	existencia silných centier cestovného ruchu v Bojniciach a v Nitrianskom Rudne	nedostatok ubytovacích zariadení a zariadení poskytujúcich doplnkové služby v ostatných obciach okrem Bojníc a Opatoviec nad Nitrou	zavádzanie inovatívnych aktivít a prvkov do rozvoja územia	negatívne dopady rozvoja cestovného ruchu : ohrozenie súkromia, zvýšené znečisťovanie životného prostredia
	relatívne veľké množstvo kultúrnych a iných podujatí v letnej sezóne	nízka úroveň pohostinských a obchodných služieb	zvýšenie kvality pohostinských a obchodných služieb	nedostatok inovácií
	sieť turistických a cykloturistických chodníkov	nedostatočné využitie tradícií, zvykov a pôvodných remesiel v CR	lepšia a koordinovanejšia propagácia územia	nezáujem a ľahostajnosť jednotlivých subjektov územia o rozvoj aktivít cestovného ruchu

	existencia vlekov a zariadení pre zimné športy	nedostatok skúseností v podnikaní v oblasti cestovného ruchu	zvýšenie počtu a kvality ubytovacích kapacít	neochota spolupracovať medzi jednotlivými subjektmi územia
	aktívna participácia aktérov územia na príprave stratégie CLLD	nedostatočná propagácia územia	organizovanie školení, kurzov, prednášok pre podnikateľov v CR	
		nedostatok prvkov rekreačnej infraštruktúry a turistických informácií	lepšia spolupráca miestnych podnikateľských subjektov a záujmových združení pri vytváraní identity územia	
	atraktívnosť oblasti – jazdecký klub Mitani Kocurany, Salaš Vígláš Opatovce nad Nitrou, Country ranč Klin Valaská Belá.		zmenšovanie disparít medzi jednotlivými časťami mikroregiónu v oblasti CR	
	podmienky pre poskytovanie služieb znevýhodneným občanom - deti, senióri, občania so zníženou schopnosťou pohybu		vhodné podmienky pre rozširovanie cyklochodníkov a turistických trás	
	dostatok kapacít v pôdno-klimatických podmienkach pre chov hovädzieho dobytku, ošípaných, hydiny, oviec a kôz	vysoká miera drobných vlastníkov pôdy a neprehľadné vlastnícke vzťahy	potenciál pre rozvoj malých fariem a agrofariem	

3.3. Identifikácia potrieb

Na základe uskutočnenej analýzy boli na území Miestnej akčnej skupiny MAGURA STRÁŽOV identifikované nasledovné potreby, od ktorých sa odvíja ďalšie smerovanie stratégie CLLD pre dané územie:

1. Potreba vytvárania inovatívnych produktov cestovného ruchu

Na základe uskutočnenej analýzy z uvedeného vyplýva, že jednou z prioritných potrieb na území MAS MAGURA STRÁŽOV je vytváranie nových, inovatívnych produktov cestovného ruchu. V súčasnej konkurencii v oblasti cestovného ruchu je dôležité vytvárať produkty, ktoré sú nielen kvalitné, ale aj odlišné od iných, bežných produktov dostupných na trhu. Zároveň je potrebné vytvárať produkty, ktoré sa viažu k danému prostrediu, sú mu typické, resp. využívajú potenciál územia.

2. Potreba propagácie regionálnych produktov

Vytvorenie regionálneho produktu je len prvým krokom k jeho úspechu. Nemenej dôležitá je jeho propagácia. V prvom rade je potrebné zákazníkov presvedčiť o tom, že práve daný produkt je to, čo hľadajú. Ak sa stane regionálny produkt vyhľadávaným artiklom, môžeme hovoriť o úspechu. Zo SWOT analýzy a analýzy územia MAS MAGURA STRÁŽOV vyplýva, že práve nedostatočná propagácia regionálnych produktov je jednou zo slabých stránok takmer celého územia.

Okrem využívania vhodných nástrojov marketingu pri propagácii územia a jeho produktov, je nevyhnutné uskutočňovať aj vzdelávacie aktivity a aktivity zamerané na výmenu skúseností.

3. Potreba vytvárania a podpory spolupráce jednotlivých subjektov v regióne

Spolupráca subjektov na území mikroregiónu je predpokladom pre vytváranie priateľského prostredia pre obyvateľov územia a zároveň aj predpokladom pre vybudovanie atraktívnej destinácie cestovného ruchu.

Podpora spolupráce medzi jednotlivými podnikateľskými subjektmi vo všetkých oblastiach prispeje k vytvoreniu integrovaných prvkov a produktov, ktoré vytvoria identitu územia.

4. Potreba rozšírenia ponuky ubytovacích zariadení a zariadení poskytujúcich doplnkové služby cestovného ruchu

V mnohých obciach regiónu MAS MAGURA STRÁŽOV je výrazný nedostatok služieb v oblasti stravovania a to i napriek tomu, že sú turisticky vyhľadávanými destináciami. Rovnako je to i s ubytovacími kapacitami. Najmä v menších horských obciach je veľký potenciál pre podnikanie v oblasti cestovného ruchu prostredníctvom poskytovania ubytovacích, stravovacích a doplnkových služieb. Turistov a návštevníkov je možné okrem krásnej a nedotknutej prírody prilákať aj na kvalitnú domácu kuchyňu, rodinný prístup k hosťom a zážitkové aktivity ako napr. jazda na koni, mini ZOO, wellness, požičovne športového vybavenia a iné.

5. Potreba rozširovania prvkov rekreačnej a doplnkovej infraštruktúry

Územie MAS MAGURA STRÁŽOV sa už v predchádzajúcom období zameriavalo na rozvoj cestovného ruchu a podporu aktivít smerujúcich k vytváraniu priestoru pre rekreačné a relaxačné služby. Avšak, ako z predchádzajúcej analýzy vyplýva, tieto služby sa sústreďujú len v určitých turisticky rozvinutejších oblastiach. V ďalšom období je potrebné zamerať sa na oblasti územia, ktoré týmito prvkami zatiaľ nedisponujú alebo je ich nedostatok.

6. Potreba revitalizácie a úpravy obcí

Nielen obyvatelia obcí, ale aj ich návštevníci a turisti sa cítia lepšie v upravenom a čistom prostredí. Preto je potrebné v spolupráci s miestnou komunitou pracovať na úprave a údržbe verejných priestranstiev, udržiavaní obecných budov využívaných pre poskytovanie všeobecne prospešných služieb. Viaceré obce v predchádzajúcom období revitalizovali svoje centrálné časti, v nasledujúcom období je potrebné sa zamerať aj na ďalšie časti obcí a s nimi spojenú príslušnú infraštruktúru (miestne komunikácie, chodníky, mosty, lávky, parkoviská, autobusové zastávky) ale aj voľnočasovú infraštruktúru (námestia, parky, aleje, pešie zóny, nábrežia, športoviská, ihriská, amfiteátre a pod.).

7. Potreba starostlivosti o lesy a ich ochrana

Turistika a cykloturistika na území MAS MAGURA STRÁŽOV má dlhodobú tradíciu. Organizuje sa množstvo turistických aktivít nielen miestneho významu.

Množstvo značených trás, krása prírody, rozmanitosť okolitých hôr sú neustálym lákadlom pre turistov. Pre zachovanie atraktivity lesov a hôr je nevyhnutné pristupovať aktívne k starostlivosti o lesné porasty a zdravie lesa.

Ochrana a starostlivosť o lesy je dôležitá aj pre miestnych obyvateľov, pretože časť územia doposiaľ nebola plynofikovaná (ani sa neplánuje plynofikovať) a les im poskytuje potrebnú surovinu na kúrenie.

8. Potreba vytvárania priestoru pre perspektívne uplatnenie mladých ľudí v regióne

Vzdelanostná úroveň mladých ľudí v regióne má stúpajúcu tendenciu. Po rokoch odlivu mladých ľudí z územia MAS MAGURA STRÁŽOV v poslednom období dochádza k ich návratu. Taktiež sa postupne znižuje počet mladých ľudí, ktorí územie mikroregiónu opúšťajú. Deje sa tak na základe zvyšovania ich perspektívneho uplatnenia na území MAS. Tento trend je potrebné udržať a naďalej ho podporovať, vytvárať podmienky pre udržanie mladých a vzdelaných ľudí v mikroregióne. Veľký význam má aj podpora mladých rodín.

9. Potreba efektívneho riadenia a fungovania MAS MAGURA STRÁŽOV.

Výrazne lepšie výsledky a dopady na územie MAS MAGURA STRÁŽOV môže mať fungujúca štruktúra združenia pri napĺňaní stratégie CLLD. Preto je dôležitá kvalitná príprava stratégie CLLD a jednotlivých štruktúr združenia, kvalitné personálne obsadenie kancelárie MAS, vyváženosť zastúpenia jednotlivých sektorov v členskej základni a tiež vo výkonnom orgáne. Dôraz je potrebné klásť aj na plánovanie a sledovanie cash – flow organizácie.

4. Strategický rámec

Stratégia CLLD pre územie MAGURA STRÁŽOV sa zameriava predovšetkým na aktivity smerujúce k naplneniu stanoveného strategického cieľa a špecifických cieľov tak, aby bol dosiahnutý rozvojový zámer územia. Pri implementácii stratégie sa bude uplatňovať princíp LEADER so všetkými jeho atribútmi.

Ciele stratégie CLLD nadväzujú nielen na potreby regiónu, ale odrážajú v sebe aj ciele koncepčných dokumentov, ku ktorých napĺňaniu sa zaviazala Slovenská republika. Ide predovšetkým o stratégiu 2020, tiež PRV 2014 – 2020 a IROP 2014 a 2020.

Konkrétne sa stratégia CLLD pre územie MAS MAGURA STRÁŽOV zameriava na vytvorenie regiónu, ktorý bude poskytovať jeho obyvateľom kvalitné podmienky pre život a zároveň sa vytvoria predpoklady pre zatraktívnenie územia a rozvoj cestovného ruchu. Vytvorením nových pracovných miest v regióne sa zvýši konkurencia v oblasti ponuky pracovných miest. Je predpokladom, že následne realizáciou ďalších rozvojových aktivít a zvyšovaním príjmu jednotlivých subjektov sa dosiahne multiplikačný efekt, ktorý sa prejaví generovaním ďalších pracovných miest. Ako dôsledok sa očakáva uplatnenie obyvateľstva na území mikroregiónu, zvýšenie prílevu turistov, navýšenie príjmu vidieckeho obyvateľstva, vyššie príjmy z daní pre samosprávu, diverzifikácia ponúkaných služieb a v konečnom dôsledku dôjde k zlepšeniu ekonomického postavenia jednotlivých obcí, i regiónu ako celku. Predpokladá sa, že strategický cieľ a špecifické ciele budú naplnené do roku 2023 a to prostredníctvom navrhnutých opatrení stratégie.

4.1. Definovanie vízie a strategického cieľa

Vízia

Na území Miestnej akčnej skupiny MAGURA STRÁŽOV žijú ľudia, ktorí tu nachádzajú svoje uplatnenie a seberealizáciu, pre svoje aktivity využívajú v značnej miere potenciál územia, ponúkané služby spĺňajú náročné požiadavky nielen jeho obyvateľov, ale aj návštevníkov a turistov, čisté a zdravé prostredie im ponúka priestor pre oddych a relax.

Strategický cieľ

Vytvorenie konkurencieschopného regiónu predovšetkým v oblasti cestovného ruchu a skvalitnenie života jeho obyvateľov do roku 2023 prostredníctvom vytvárania podmienok pre uplatnenie jeho obyvateľov a rozvoj destinácie s využitím potenciálu územia, zavádzaním inovatívnych prvkov a podporou spolupráce medzi jednotlivými subjektmi v mikroregióne.

4.2. Stanovenie priorít, špecifických cieľov a opatrení

Priority stratégie CLLD pre územie MAS MAGURA STRÁŽOV

Nasledovné priority vyplynuli priamo z uskutočnenej SWOT analýzy a ďalších aktivít, ktoré predchádzali spracovaniu stratégie CLLD. Sú výsledkom spoločnej dohody aktérov územia zo

všetkých sektorov. Pri ich stanovovaní bolo jedným z cieľov zamerať sa na silné stránky územia, nadviazať na to, čo v regióne existuje a osvedčilo sa a ďalej tieto aktivity podporovať a rozvíjať. Ide predovšetkým o ciele podporu tak, aby nedochádzalo k plytvaniu verejných zdrojov a dosiahol sa multiplikačný efekt. Predpokladá sa, že takto nastavenými prioritami je možné dosiahnuť požadovaný stav a naplniť stanovený strategický cieľ.

Priorita č. 1: Zatraktívnenie ponuky produktov a služieb cestovného ruchu

Uvedená priorita nadväzuje na SWOT analýzu nasledovnými atribútmi:

- Zvyšovanie podpory aktivít smerujúcich k samozamestnávaniu najmä v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu
- Pripravenosť verejného a súkromného sektora na plnenie stratégie CLLD
- Zachovávané zvyky, tradície a remeslá, hlavne v oblasti Čavoja, Temeša, Valaskej Belej a Zliechova
- Zachovávanie a ochrana kultúrneho dedičstva
- Nedostatočné využitie tradícií, zvykov a tradičných remesiel v cestovnom ruchu
- Atraktívne prírodné prostredie
- Vysoký podiel chránených území
- Existencia náučných chodníkov v Nitrianskom Rudne, Bojniciach a Kocuranoch
- Sieť turistických a cykloturistických chodníkov
- Zvyšovanie informovanosti návštevníkov o kultúrno-historických a prírodných podmienkach
- Racionálne využívanie voľných priestorov v obciach
- Vytváranie priaznivých podmienok pre rozvoj MSP
- Využitie potenciálu územia pre rozvoj cestovného ruchu
- Záujem o zvyšovanie atraktivity územia v súvislosti s rozvojom cestovného ruchu
- Existencia silných centier cestovného ruchu v Bojniciach a v Nitrianskom Rudne
- Nedostatok ubytovacích a stravovacích zariadení v ostatných obciach okrem Bojníc a Opatoviec nad Nitrou
- Zavádzanie inovatívnych aktivít a prvkov do rozvoja územia
- Existencia vlekov a zariadení pre zimné športy
- Nedostatok skúseností v podnikaní v oblasti cestovného ruchu
- Zvyšovanie počtu a kvality ubytovacích kapacít
- Nedostatok prvkov doplnkovej infraštruktúry cestovného ruchu

- Atraktivnosť oblastí – jazdecký klub Mitani Kocurany, Country ranč Klin Valaská Belá a Salaš Vígl'aš Opatovce nad Nitrou
- Potenciál pre rozvoj malých fariem a agrofariem

Priorita č. 2: Zvýšenie kvality života v obciach

Uvedená priorita nadväzuje na SWOT analýzu nasledovnými atribútmi:

- Stúpajúca demografická krivka obcí v blízkosti okresného mesta Prievidza
- Zvyšujúci sa záujem o život na vidieku najmä v obciach v blízkosti Prievidze, Bojníc a Ilavy
- Podpora aktivít zameraných na participáciu obyvateľov a komunitný život
- Nízka kúpna sila obyvateľstva v celom mikroregióne súvisiaca s nižšou vzdelanostnou úrovňou najmä strednej generácie
- Výstavba a rekonštrukcia dopravnej infraštruktúry, miestnych komunikácií vrátane rekonštrukcie autobusových zastávok, záchytných parkovísk, chodníkov, cestných a peších mostov a lávok spolu s nadjezdami a príjazdami
- Výstavba, rekonštrukcia kanalizácií, drenáží a odvodňovacích kanálov, odtokových kanálov, odvodňovacích priekopov, studní, jarkov a nápustných alebo výpustných objektov, priekop, rigolov, vodovodov, potrubných rozvodov
- Pripravenosť verejného a súkromného sektora na plnenie stratégie CLLD
- Rekonštrukcia a modernizácia základnej a technickej infraštruktúry
- Rekonštrukcia a modernizácia voľnočasovej a doplnkovej infraštruktúry
- Školenie a vzdelávanie lídrov z radov občanov
- Budovanie komunitných centier a podpora komunitných aktivít
- Budovanie a rekonštrukcia športových a voľnočasových zariadení
- Nedostatočná údržba verejných priestranstiev v obciach, tvorba nových verejných priestranstiev, námestí, parkov, alejí, peších zón a nábreží
- Nedobudovaná technická infraštruktúra a jej zlý stav
- Zvyšovanie kvality pohostinských a obchodných služieb

Priorita č. 3: Vytvorenie predpokladov pre zvýšenie ekonomického rozvoja regiónu

Uvedená priorita nadväzuje na SWOT analýzu nasledovnými atribútmi:

- Vytváranie lepších podmienok pre rodiny s deťmi
- Vytvorenie nových pracovných miest (minimálne 16)

- Relatívne nízka miera nezamestnanosti najmä v obciach patriacich pod okres Ilava
- Nedostatočne vytvorené pracovné podmienky pre uplatnenie na trhu práce
- Záujem mladých ľudí o uplatnenie sa v regióne
- Racionálne využívanie voľných priestorov v obci
- Vysoká miera flexibility MSP
- Nedostatok pracovných príležitostí na území mikroregiónu
- Dostatok kvalifikovanej pracovnej sily
- Vysoká miera migrácie za prácou
- Využitie potenciálu územia pre rozvoj cestovného ruchu
- Potenciál pre rozvoj malých fariem a agrofariem

Priorita č. 4: Efektívna činnosť MAS MAGURA STRÁŽOV

Uvedená priorita nadväzuje na SWOT analýzu nasledovnými atribútmi:

- Pripravenosť verejného a súkromného sektora na plnenie stratégie CLLD
- skúsenosti samospráv s projektovým manažmentom,
- existencia MAS, ktorá je schopná koordinovať rozvojové aktivity na svojom území
- Aktívne zapojenie obcí do činností MAS MAGURA STRÁŽOV
- Ochota samospráv spolupracovať pri rozvoji regiónu
- Aktívna participácia aktérov územia na príprave stratégie CLLD

Priorita č. 1: Zatraktívnenie ponuky produktov a služieb cestovného ruchu

Uvedené špecifické ciele vychádzajú z nasledovných identifikovaných potrieb:

- Potreba vytvárania inovatívnych produktov cestovného ruchu.
- Potreba propagácie regionálnych produktov.
- Potreba rozšírenia ponuky ubytovacích zariadení a zariadení poskytujúcich doplnkové služby cestovného ruchu.

Špecifický cieľ 1a: Podpora vytvárania inovatívnych produktov a služieb poľnohospodárskeho, lesníckeho a potravinárskeho sektora v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu prostredníctvom zabezpečenia rozšírenia vedomostí, zručností a výmeny

skúseností pri vykonávaní stratégie CLLD pre aktérov územia, podnikateľské subjekty a osoby, ktoré plánujú začať podnikat'.

Príslušnosť k fokusovej oblasti PRV:

- 6B) Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach

Príslušnosť k špecifickým cieľom IROP:

- 5.1.1 – Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií

Opatrenia pre naplnenie špecifického cieľa:

PRV 2014 – 2020

- Podopatrenie 19.3 Príprava a vykonávanie činností spolupráce miestnej akčnej skupiny
- Podopatrenie 19.4 Podpora na prevádzkové náklady a oživenie

IROP 2014 – 2020

- Oprávnená aktivita: Podpora zakladania nových mikro a malých podnikov
- Oprávnená aktivita: Podpora existujúcich mikro a malých podnikov

Špecifický cieľ 1b: Vytváranie podmienok pre vznik a rozvoj mikro a malých podnikov v poľnohospodárskom, lesníckom a potravinárskom sektore prostredníctvom podpory inovatívnych a pilotných projektových zámerov.

Príslušnosť k fokusovej oblasti PRV:

- 1A) Podpora inovácie, spolupráce a rozvoja vedomostnej základne vo vidieckych oblastiach
- 3A) Zvýšenie konkurencieschopnosti prvovýrobcov prostredníctvom ich lepšej integrácie do poľnohospodársko-potravinového reťazca pomocou systémov kvality, pridávania hodnoty poľnohospodárskym produktom, propagácie na miestnych trhoch a v krátkych dodávateľských reťazcoch, skupín výrobcov a medziodvetvových organizácií
- 6A) Uľahčenie diverzifikácie, zakladania a rozvoja malých podnikov ako aj vytvárania pracovných miest
- sekundárne 5C) Uľahčenie dodávok a využívania OZE vedľajších produktov, odpadov, zvyškov a iných nepotravinových surovín na účely bioekonomiky

Príslušnosť k špecifickým cieľom IROP:

- 5.1.1 – Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií

Opatrenia pre naplnenie špecifického cieľa:

PRV 2014 – 2020

- Podopatrenie 6.4 Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností

IROP 2014 – 2020

- Oprávnená aktivita: Podpora zakladania nových mikro a malých podnikov
- Oprávnená aktivita: Podpora existujúcich mikro a malých podnikov

Špecifický cieľ 2: Propagácia regionálnych produktov prostredníctvom účasti na výstavách a veľtrhoch cestovného ruchu, vytvorením kvalitných propagačných materiálov a formou propagačných činností v miestnom kontexte.

Príslušnosť k fokusovej oblasti PRV:

- 1A) Podpora inovácie, spolupráce a rozvoja vedomostnej základne vo vidieckych oblastiach
- 1B) Posilnenie prepojenia poľnohospodárstva, výroby potravín a lesného hospodárstva s výskumom a inováciou, a to aj na účely zlepšenia environmentálneho riadenia a výkonu
- 2A) Zlepšenie hospodárskeho výkonu všetkých poľnohospodárskych podnikov a uľahčenie reštrukturalizácie a modernizácie poľnohospodárskych podnikov, najmä na účely zvýšenia ich účasti na trhu, zamerania na trh a poľnohospodárskej diverzifikácie
- 3A) Zvýšenie konkurencieschopnosti prvovýrobcov prostredníctvom ich lepšej integrácie do poľnohospodársko-potravinového reťazca pomocou systémov kvality, pridávania hodnoty poľnohospodárskym produktom, propagácie na miestnych trhoch a v krátkych dodávateľských reťazcoch, skupín výrobcov a medziodvetvových organizácií
- 6B) Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach

Príslušnosť k špecifickým cieľom IROP:

- 5.1.1 – Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií

Opatrenia pre naplnenie špecifického cieľa:

PRV 2014 – 2020

- Podopatrenie 19.3 Príprava a vykonávanie činností spolupráce miestnej akčnej skupiny
- Podopatrenie 19.4 Podpora na prevádzkové náklady a oživenie

IROP 2014 – 2020

- Oprávnená aktivita: Podpora existujúcich mikro a malých podnikov

Špecifický cieľ 3: Zvýšenie počtu ubytovacích zariadení a zariadení poskytujúcich doplnkové služby cestovného ruchu najmä tam, kde ich je nedostatok, a to najmä formou podpory rekonštrukcií, modernizácií a úprav priestorov pre poskytovanie uvedených služieb.

Príslušnosť k fokusovej oblasti PRV:

- 6A) Uľahčenie diverzifikácie, zakladania a rozvoja malých podnikov ako aj vytvárania pracovných miest

Príslušnosť k špecifickým cieľom IROP:

- 5.1.1 – Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií

Opatrenia pre naplnenie špecifického cieľa:

PRV 2014 – 2020

- Podopatrenie 6.4 Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností

IROP 2014 – 2020

- Oprávnená aktivita: Podpora zakladania nových mikro a malých podnikov
- Oprávnená aktivita: Podpora existujúcich mikro a malých podnikov

Priorita č. 2: Zvýšenie kvality života v obciach

Uvedené špecifické ciele vychádzajú z nasledovných identifikovaných potrieb:

- Potreba rozširovania prvkov rekreačnej a doplnkovej infraštruktúry
- Potreba revitalizácie a úpravy obcí

Špecifický cieľ 1: Rekonštrukcia alebo rozšírenie prvkov rekreačnej a doplnkovej infraštruktúry jej umiestnením do častí mikroregiónu tak, aby sa dosiahla potrebná vyváženosť rozloženia a umiestnenia v rámci územia.

Príslušnosť k fokusovej oblasti PRV:

- 6B) Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach

Príslušnosť k špecifickým cieľom IROP:

- 5.1.2 – Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach

Opatrenia pre naplnenie špecifického cieľa:

PRV 2014 – 2020

- Podopatrenie 7.2 Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie
- Podopatrenie 7.5 Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie
- Podopatrenie 19.3 Príprava a vykonávanie činností spolupráce miestnej akčnej skupiny

IROP 2014 – 2020

- Oprávnená aktivita: Dopravné prepojenie a dostupnosť sídiel

INÉ ZDROJE

- Projekty cezhraničnej spolupráce
- Grantový program MAS MAGURA STRÁŽOV

Špecifický cieľ 2: Udržiavanie a úprava verejných priestranstiev, rozvoj základnej infraštruktúry, začleňovanie prvkov zelenej infraštruktúry, voľnočasovej a doplnkovej infraštruktúry spĺňajúcej účelnosť a estetické požiadavky, prostredníctvom aktivity samosprávy, ale aj vďaka participácii obyvateľov.

Príslušnosť k fokusovej oblasti PRV:

- 6B) Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach
- sekundárne 5C) Uľahčenie dodávok a využívania OZE vedľajších produktov, odpadov, zvyškov a iných nepotravinových surovín na účely bioekonomiky

Príslušnosť k špecifickým cieľom IROP:

- 5.1.2 Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach

Opatrenia pre naplnenie špecifického cieľa:

PRV 2014 – 2020

- Podopatrenie 7.2 Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie
- Podopatrenie 7.4 Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry

IROP 2014 – 2020

- Oprávnená aktivita: Dopravné prepojenie a dostupnosť sídiel
- Oprávnená aktivita: Sociálne služby a komunitné služby
- Oprávnená aktivita: Infraštruktúra vzdelávania

INÉ ZDROJE

- Grantový program MAS MAGURA STRÁŽOV

Priorita č. 3: Vytvorenie predpokladov pre zvýšenie ekonomického rozvoja regiónu

Uvedené špecifické ciele vychádzajú z nasledovných identifikovaných potrieb:

- Potreba vytvárania a podpory spolupráce jednotlivých subjektov v regióne.
- Potreba vytvárania priestoru pre perspektívne uplatnenie mladých ľudí v regióne.

Špecifický cieľ 1: Podpora spolupráce subjektov pri vytváraní strategických riešení v súvislosti so zriaďovaním a prevádzkovaním dodávateľských reťazcov prostredníctvom aktivít smerujúcich k vytvoreniu a realizácii pilotných projektov.

Príslušnosť k fokusovej oblasti PRV:

- 1A) Podpora inovácie, spolupráce a rozvoja vedomostnej základne vo vidieckych oblastiach

- 1B) Posilnenie prepojenia poľnohospodárstva, výroby potravín a lesného hospodárstva s výskumom a inováciou, a to aj na účely zlepšenia environmentálneho riadenia a výkonu
- 2A) Zlepšenie hospodárskeho výkonu všetkých poľnohospodárskych podnikov a uľahčenie reštrukturalizácie a modernizácie poľnohospodárskych podnikov, najmä na účely zvýšenia ich účasti na trhu, zamerania na trh a poľnohospodárskej diverzifikácie
- 3A) Zvýšenie konkurencieschopnosti prvovýrobcov prostredníctvom ich lepšej integrácie do poľnohospodársko-potravinového reťazca pomocou systémov kvality, pridávania hodnoty poľnohospodárskym produktom, propagácie na miestnych trhoch a v krátkych dodávateľských reťazcoch, skupín výrobcov a medziodvetvových organizácií
- 6A) Uľahčenie diverzifikácie, zakladania a rozvoja malých podnikov ako aj vytvárania pracovných miest

Príslušnosť k špecifickým cieľom IROP:

- 5.1.1 – Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií

IROP 2014 – 2020

Oprávnená aktivita: Podpora zakladania nových mikro a malých podnikov

Oprávnená aktivita: Podpora existujúcich mikro a malých podnikov

Špecifický cieľ 2a: Vytvorenie podmienok pre zotrvanie mladých ľudí vo vidieckych oblastiach mikroregiónu prostredníctvom podpory samozamestnávania a vytváraním podmienok pre vznik nových pracovných miest.

Príslušnosť k fokusovej oblasti PRV:

- 2B) Uľahčenie vstupu poľnohospodárov s primeranými zručnosťami do odvetvia poľnohospodárstva, a najmä generáčnej výmeny
- 6A) Uľahčenie diverzifikácie, zakladania a rozvoja malých podnikov ako aj vytvárania pracovných miest

Príslušnosť k špecifickým cieľom IROP:

- 5.1.1 – Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií

Opatrenia pre naplnenie špecifického cieľa:

PRV 2014 – 2020

- Podopatrenie 6.4 Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností

IROP 2014 – 2020

- Oprávnená aktivita: Podpora zakladania nových mikro a malých podnikov
- Oprávnená aktivita: Podpora existujúcich mikro a malých podnikov

Špecifický cieľ 2b: Zvyšovanie kvality vzdelávania a rozširovanie ponuky komunitných služieb prostredníctvom investícií do rozširovania kapacít MŠ, modernizáciou odborných učební ZŠ a vytváraním komunitných centier.

Príslušnosť k špecifickým cieľom IROP:

- 5.1.2 Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach

Opatrenia pre naplnenie špecifického cieľa:

IROP 2014 – 2020

- Oprávnená aktivita: Sociálne služby a komunitné služby
- Oprávnená aktivita: Infraštruktúra vzdelávania

Priorita č. 4: Efektívna činnosť MAS MAGURA STRÁŽOV

Uvedené špecifické ciele vychádzajú z nasledovnej identifikovanej potreby:

- Potreba efektívneho riadenia a fungovania MAS MAGURA STRÁŽOV.

Špecifický cieľ 1: Efektívne využitie finančných prostriedkov na oživenie stratégie CLLD, propagáciu stratégie a informovanosti o území MAS MAGURA STRÁŽOV prostredníctvom kvalitne pripraveného rozpočtu a plánovaním cash-flow.

Príslušnosť k fokusovej oblasti PRV:

- 6B) Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach

Opatrenia pre naplnenie špecifického cieľa:

PRV 2014 – 2020

- Podopatrenie 19.4 Podpora na prevádzkové náklady a oživenie

Špecifický cieľ 2: Efektívne čerpanie finančných prostriedkov spojených s financovaním administratívnych a prevádzkových nákladov v súvislosti s riadením uskutočňovania stratégie CLLD prostredníctvom kvalitne pripraveného rozpočtu a plánovaním cash-flow.

Príslušnosť k špecifickým cieľom IROP:

- 5.1.1 – Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií

Opatrenia pre naplnenie špecifického cieľa:

IROP 2014 – 2020

- Oprávnená aktivita: Financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégie CLLD

Grafické znázornenie strategického rámca je uvedené v samostatnej prílohe č. 12 stratégie CLLD MAS MAGURA STRÁŽOV.

Príspevok stratégie CLLD pre územie MAS MAGURA STRÁŽOV k iným strategickým dokumentom

Príspevok stratégie CLLD k napĺňaniu cieľov stratégie EÚ 2020

Stanovený strategický cieľ a špecifické ciele stratégie CLLD pre územie MAS MAGURA STRÁŽOV sú v súlade so stratégiou EÚ 2020. Strategický cieľ a špecifický cieľ „Vytvorenie podmienok pre zotrvanie mladých ľudí vo vidieckych oblastiach mikroregiónu prostredníctvom podpory samozamestnávania, vytváraním podmienok pre vznik nových pracovných miest a rozširovaním kapacít predškolských zariadení“ priamo nadväzuje predovšetkým na cieľ „Zamestnanosť“. Nepriamo k naplneniu tohto cieľa prispieva aj špecifický cieľ: „Zvýšenie počtu ubytovacích zariadení a zariadení poskytujúcich doplnkové služby cestovného ruchu najmä tam, kde ich je nedostatok, a to prostredníctvom podpory rekonštrukcii a úprav vhodných priestorov pre poskytovanie uvedených služieb“, pretože otvorením a sprevádzkovaním ubytovacích zariadení a zariadení poskytujúcich doplnkové služby cestovného ruchu sa zvýši počet pracovných miest v regióne.

Zvyšovaním zamestnanosti bude implementácia stratégie CLLD naplňať aj ďalší cieľ stratégie EÚ 2020 a to „Boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu“, pretože sa predpokladá, že dôjde k zvýšeniu životnej úrovne obyvateľstva.

Príspevok stratégie CLLD k naplňaniu cieľov PRV 2014 – 2020

Stratégia CLLD pre územie MAS MAGURA STRÁŽOV prispieva k naplňaniu jednotlivých strategických cieľov PRV 2014 – 2020.

Najdôležitejším strategickým cieľom programu PRV 2014 – 2020 je posilnenie konkurencieschopnosti pôdohospodárskeho sektora (poľnohospodárstvo, lesníctvo a potravinárstvo). Stratégia CLLD vytvára priestor pre uplatnenie sa mladých farmárov, podporuje inovatívne projekty a projekty s pridanou hodnotou, ktorých nositeľmi sú predovšetkým samozamestnávateľia, SHR, mikro a malé podniky.

V poradí druhým strategickým cieľom PRV 2014 – 2020 je udržateľný manažment prírodných zdrojov a prispôsobovanie sa klimatickým zmenám. Tu sa stratégia CLLD približuje k uvedenému cieľu prostredníctvom aktivít smerujúcich k ochrane biodiverzity lesov a pridávaním prvkov zelenej infraštruktúry v obciach.

V poradí tretím strategickým cieľom PRV 2014 – 2020 je dosiahnuť vyvážený územný rozvoj vidieckych hospodárstiev a komunit vrátane vytvárania a udržiavania pracovných miest. Uvedený cieľ sa výrazne premietol do stratégie CLLD pre územie MAS MAGURA STRÁŽOV, prostredníctvom viacerých stanovených špecifických cieľov.

Za hlavnú úlohu združenia sa pokladá snaha o rozvoj územia MAGURA STRÁŽOV, s čím bezprostredne súvisí zvyšovanie životnej úrovne obyvateľstva v prevažne vidieckych oblastiach. V konečnom dôsledku sa tak zabezpečí spokojnosť obyvateľov so životom na vidieku a zníži sa ich odchod do väčších miest.

Príspevok stratégie CLLD k naplňaniu cieľov IROP 2014 – 2020

Strategický cieľ IROP 2014 – 2020 „prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť regiónov, miest a obcí“, stratégia CLLD pre územie MAS MAGURA STRÁŽOV svojimi špecifickými cieľmi plne prispieva k jeho naplňaniu. Strategický cieľ stratégie CLLD v sebe zahŕňa požiadavku na zvyšovanie kvality života obyvateľov mikroregiónu. Ďalej stratégia CLLD rieši rozvoj vybraných oblastí/komponentov podmieňujúcich kvalitu života a konkurencieschopnosť v danom území prostredníctvom zabezpečenia efektívneho a udržateľného poskytovania verejných služieb

zabezpečovaných z miestnej úrovne a taktiež prispieva k rozvoju/posilneniu hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti na regionálnej a subregionálnej úrovni prostredníctvom efektívneho využitia vnútorných zdrojov regiónov s cieľom zvyšovania konkurencieschopnosti a kvality života obyvateľov na vidieku ako podmienky udržateľného rastu a vyváženého územného rozvoja.

Rovnako aj stratégia CLLD kladie dôraz na koordinovanú podporu, integrovaný prístup, využitie širšieho spektra rozvojových nástrojov, udržateľný rozvoj a strategickú diverzifikáciu intervencií zohľadňujúcich územnú dimenziu.

Grafické znázornenie strategického rámca je prílohou č. 12 stratégie CLLD MAS MAGURA STRÁŽOV.

4.3. Súhrn strategického rámca

Tabuľka č. 3: Súhrnný prehľad strategického rámca

Vízia		
Na území Miestnej akčnej skupiny MAGURA STRÁŽOV žijú ľudia, ktorí tu nachádzajú svoje uplatnenie a seberealizáciu, pre svoje aktivity využívajú v značnej miere potenciál územia, ponúkané služby spĺňajú náročné požiadavky nielen jeho obyvateľov, ale aj návštevníkov a turistov, čisté a zdravé prostredie im ponúka priestor pre oddych a relax.		
Strategický cieľ		
Vytvorenie konkurencieschopného regiónu predovšetkým v oblasti cestovného ruchu a skvalitnenie života jeho obyvateľov do roku 2023 prostredníctvom vytvárania podmienok pre uplatnenie jeho obyvateľov a rozvoj destinácie s využitím potenciálu územia, zavádzaním inovatívnych prvkov a podporou spolupráce medzi jednotlivými subjektmi v mikroregióne.		
Priorita 1: Zatraktívnenie ponuky produktov a služieb cestovného ruchu		
Špecifický cieľ 1a: Podpora vytvárania inovatívnych produktov a služieb poľnohospodárskeho, lesníckeho a potravinárskeho sektora v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu prostredníctvom zabezpečenia rozšírenia vedomostí, zručností a výmeny skúseností pri vykonávaní stratégie CLLD pre aktérov územia, podnikateľské subjekty a osoby, ktoré plánujú začať podnikat'.		
<u>Opatrenia PRV:</u> -Podopatrenie 19.3 Príprava a vykonávanie činností spolupráce miestnej akčnej skupiny -Podopatrenie 19.4 Podpora na prevádzkové náklady a oživenie	<u>Opatrenia IROP:</u> - Oprávnená aktivita: Podpora zakladania nových mikro a malých podnikov - Oprávnená aktivita: Podpora existujúcich mikro a malých podnikov	<u>Iné opatrenia:</u> -
Špecifický cieľ 1b: Vytváranie podmienok pre vznik a rozvoj mikro a malých podnikov v poľnohospodárskom, lesníckom a potravinárskom sektore prostredníctvom podpory inovatívnych a pilotných projektových zámerov.		

<u>Opatrenia PRV:</u> - Podopatrenie 6.4 Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností	<u>Opatrenia IROP:</u> - Oprávnená aktivita: Podpora zakladania nových mikro a malých podnikov - Oprávnená aktivita: Podpora existujúcich mikro a malých podnikov	<u>Iné opatrenia:</u> -
Špecifický cieľ 2: Propagácia regionálnych produktov prostredníctvom účasti na výstavách a veľtrhoch cestovného ruchu, vytvorením kvalitných propagačných materiálov a formou propagačných činností v miestnom kontexte.		
<u>Opatrenia PRV:</u> - Podopatrenie 19.3 Príprava a vykonávanie činností spolupráce miestnej akčnej skupiny - Podopatrenie 19.4 Podpora na prevádzkové náklady a oživenie	<u>Opatrenia IROP:</u> - Oprávnená aktivita: Podpora existujúcich mikro a malých podnikov	<u>Iné opatrenia:</u> -
Špecifický cieľ 3: Zvýšenie počtu ubytovacích zariadení a zariadení poskytujúcich doplnkové služby cestovného ruchu najmä tam, kde ich je nedostatok, a to najmä formou podpory rekonštrukcií, modernizácií a úprav priestorov pre poskytovanie uvedených služieb.		
<u>Opatrenia PRV:</u> - Podopatrenie 6.4 Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností	<u>Opatrenia IROP:</u> - Oprávnená aktivita: Podpora zakladania nových mikro a malých podnikov - Oprávnená aktivita: Podpora existujúcich mikro a malých podnikov	<u>Iné opatrenia:</u> -
Priorita 2: Zvýšenie kvality života v obciach		
Špecifický cieľ 1: Rekonštrukcia alebo rozšírenie prvkov rekreačnej a doplnkovej infraštruktúry jej umiestnením do častí mikroregiónu tak, aby sa dosiahla potrebná vyváženosť rozloženia a umiestnenia v rámci územia.		
<u>Opatrenia PRV:</u> - Podopatrenie 7.2 Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie - Podopatrenie 7.5 Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie - Podopatrenie 19.3 Príprava	<u>Opatrenia IROP:</u> - Oprávnená aktivita: Dopravné prepojenie a dostupnosť sídiel	<u>Iné opatrenia:</u> - Projekty cezhraničnej spolupráce - Grantový program MAS MAGURA STRÁŽOV

a vykonávanie činností spolupráce miestnej akčnej skupiny		
<p>Špecifický cieľ 2: Udržiavanie a úprava verejných priestranstiev, rozvoj základnej infraštruktúry, začleňovanie prvkov zelenej infraštruktúry, voľnočasovej a doplnkovej infraštruktúry spĺňajúcej účelnosť a estetické požiadavky, prostredníctvom aktivity samosprávy, ale aj vďaka participácii obyvateľov.</p>		
<p><u>Opatrenia PRV:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Podopatrenie 7.2 Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie - Podopatrenie 7.4 Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry 	<p><u>Opatrenia IROP:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Oprávnená aktivita: Dopravné prepojenie a dostupnosť sídiel - Oprávnená aktivita: Sociálne služby a komunitné služby - Oprávnená aktivita: Infraštruktúra vzdelávania 	<p><u>Iné opatrenia:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Grantový program MAS MAGURA STRÁŽOV
<p>Priorita 3: Vytvorenie predpokladov pre zvýšenie ekonomického rozvoja regiónu</p>		
<p>Špecifický cieľ 1: Podpora spolupráce subjektov pri vytváraní strategických riešení v súvislosti so zriaďovaním a prevádzkovaním dodávateľských reťazcov prostredníctvom aktivít smerujúcich k vytvoreniu a realizácii pilotných projektov.</p>		
<p><u>Opatrenia PRV:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - 	<p><u>Opatrenia IROP:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Oprávnená aktivita: Podpora zakladania nových mikro a malých podnikov - Oprávnená aktivita: Podpora existujúcich mikro a malých podnikov 	<p><u>Iné opatrenia:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -
<p>Špecifický cieľ 2a: Vytvorenie podmienok pre zotrvanie mladých ľudí vo vidieckych oblastiach mikroregiónu prostredníctvom podpory samozamestnávania a vytváraním podmienok pre vznik nových pracovných miest.</p>		
<p><u>Opatrenia PRV:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Podopatrenie 6.4 Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností 	<p><u>Opatrenia IROP:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Oprávnená aktivita: Podpora zakladania nových mikro a malých podnikov - Oprávnená aktivita: Podpora existujúcich mikro a malých podnikov 	<p><u>Iné opatrenia:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -

Špecifický cieľ 2b: Zvyšovanie kvality vzdelávania a rozširovanie ponuky komunitných služieb prostredníctvom investícií do rozširovania kapacít MŠ, modernizáciou odborných učební ZŠ a vytváraním komunitných centier.		
<u>Opatrenia PRV:</u> -	<u>Opatrenia IROP:</u> - Oprávnená aktivita: Sociálne služby a komunitné služby - Oprávnená aktivita: Infraštruktúra vzdelávania	<u>Iné opatrenia:</u> -
Priorita 4: Efektívna činnosť MAS MAGURA STRÁŽOV		
Špecifický cieľ 1: Efektívne využitie finančných prostriedkov na oživenie stratégie CLLD, propagáciu stratégie a informovanosti o území MAS MAGURA STRÁŽOV prostredníctvom kvalitne pripraveného rozpočtu a plánovaním cash-flow.		
<u>Opatrenia PRV:</u> - Podopatrenie 19.4 Podpora na prevádzkové náklady a oživenie	<u>Opatrenia IROP:</u> -	<u>Iné opatrenia:</u> -
Špecifický cieľ 2: Efektívne čerpanie finančných prostriedkov spojených s financovaním administratívnych a prevádzkových nákladov v súvislosti s riadením uskutočňovania stratégie CLLD prostredníctvom kvalitne pripraveného rozpočtu a plánovaním cash-flow.		
<u>Opatrenia PRV:</u> -	<u>Opatrenia IROP:</u> - Oprávnená aktivita: Financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením a uskutočňovaním stratégie CLLD	<u>Iné opatrenia:</u> -

4.4. Integrované znaky stratégie CLLD

Časť územia je vyhľadávanou destináciou cestovného ruchu, prostredníctvom implementácie stratégie CLLD sa môže zviditeľniť celé územie MAS MAGURA STRÁŽOV. V Bojniciach sa nachádza zámok a ZOO, Nitrianske Rudno má priehradu vhodnú na rybolov a vodné športy, podhorské obce sú obklopené prírodou, vidiecke oblasti majú podmienky pre rozvoj agroturistiky, v regióne je potenciál pre tvorbu nových a regionálnych produktov, typických pre územie.

Viacere špecifické ciele stratégie CLLD obsahujú v sebe integrované znaky:

- Podpora spolupráce subjektov pri vytváraní strategických riešení v súvislosti so zriaďovaním a prevádzkovaním dodávateľských reťazcov prostredníctvom aktivít smerujúcich k vytvoreniu a realizácii pilotných projektov.
- Propagácia regionálnych produktov prostredníctvom účasti na výstavách a veľtrhoch cestovného ruchu, vytvorením kvalitných propagačných materiálov a formou

propagačných činností v miestnom kontexte.

- Podpora vytvárania inovatívnych produktov a služieb poľnohospodárskeho, lesníckeho a potravinárskeho sektora v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu prostredníctvom zabezpečenia rozšírenie vedomostí, zručností a výmeny skúseností pri vykonávaní stratégie CLLD pre aktérov územia, podnikateľské subjekty a osoby, ktoré plánujú začať podnikat'.
- Vytváranie podmienok pre vznik a rozvoj mikro a malých podnikov v poľnohospodárskom, lesníckom a potravinárskom sektore prostredníctvom podpory inovatívnych a pilotných projektových zámerov.

Bojnice majú vytvorené meno vďaka kúpeľom, zámku, ZOO, čím prispievajú k ľahšej lokalizácii celého mikroregiónu.

Prilahlé obce od Lazian až po Šútovce môžu túto blízkosť využiť pre budovanie ubytovacích zariadení a zariadení poskytujúcich doplnkové služby, ktoré vykryjú zvýšený prílev turistov v hlavnej sezóne a zároveň vytvoria ďalšie zážitkové aktivity. Naskytá sa aj dôležitosť rozšírenia sortimentu služieb a dobudovania rekreačnej a oddychovej infraštruktúry pre trávenie voľného času návštevníkov. Môžu tak vzniknúť pracovné miesta v obciach, zvýši sa kvalita života v nich a na druhej strane návštevník získa širšiu ponuku voľnočasových aktivít, ktorými si môže v regióne vyplniť čas.

Oblasť okolo **Rudnianskej priehrady** je charakteristická letným cestovným ruchom spojeným s možnosťou rybolovu a vodných športov. Táto oblasť môže slúžiť jednak ako ďalšie centrum cestovného ruchu v regióne, jednak môže byť využívaná návštevníkmi Bojníc ako doplnkový program. Tiež môže poskytnúť využitie voľného času pre nadšencov agroturistiky a vidieckeho turizmu v podhorských oblastiach.

Podhorské obce ponúkajú ideálne podmienky pre rozvoj agroturistiky a vidieckeho cestovného ruchu. Neporušená príroda zdanlivo ďaleko od civilizácie, pritom ale relatívne blízko atrakciám ako Bojnický zámok a ZOO, Rudnianska priehrada alebo v zime lyžiarske strediská Homôlka a SKI Zliechov, sieť turistických a cykloturistických chodníkov a tratí, zachované prvky ľudovej architektúry, pôvodných zvykov, tradícií a remesiel vytvárajú z tejto oblasti atraktívnu lokalitu pre príjemný, zdravý relax spojený s poznávaním histórie a budovaním národného povedomia.

Vidiecke oblasti ponúkajú priestor pre vznik nových produktov a služieb, predovšetkým využitím poľnohospodárskeho a pôdohospodárskeho potenciálu. Nachádza sa tu niekoľko malých spracovateľov mäsa, mlieka, obilnín a ďalších poľnohospodárskych produktov, ktorí

by mohli svoje výrobky prezentovať pod jednou značkou ako regionálny produkt. K nim môžu pribudnúť ďalší, čím sa zvýši konkurencia, ktorá podnieti jednotlivé podnikateľské subjekty zamýšľať sa nad novými možnosťami rozvoja podnikov.

Dôležitá je vzájomná prepojenosť a účelná spolupráca aktérov týchto oblastí, len tak je možné dosiahnuť stanovený strategický cieľ stratégie CLLD pre územie MAS MAGURA STRÁŽOV. Je potrebné zdefinovať u potenciálnych návštevníkov územie ako celok s bohatou a pestrou ponukou produktov a služieb, ktorý sa môže prezentovať na výstavách a veľtrhoch. Taktiež je potrebné posilniť vertikálne spojenia v rámci odvetví a dodávateľských reťazcov, tiež horizontálne spojenia medzi odvetviami. Takéto činnosti umožňuje práve implementácia podopatrenia 16.4 PRV a tiež oprávnené aktivity v rámci špecifického cieľa 5.1.1 IROP, ktoré sú obsiahnuté v stratégii CLLD pre územie MAS MAGURA STRÁŽOV.

4.5. Inovatívne znaky stratégie CLLD

Strategický cieľ stratégie CLLD pre územie MAS MAGURA STRÁŽOV v sebe zahŕňa inováciu ako základný nástroj na jeho naplnenie, vychádza zo snahy vytvoriť konkurencieschopný región predovšetkým v oblasti cestovného ruchu a skvalitniť život jeho obyvateľov prostredníctvom vytvárania podmienok pre uplatnenie jeho obyvateľov a rozvoj destinácie s využitím potenciálu územia, zavádzaním inovatívnych prvkov a podporou spolupráce medzi jednotlivými subjektmi v mikroregióne.

Územie MAS MAGURA STRÁŽOV má obrovský potenciál pre uplatnenie ľudí najmä v oblasti cestovného ruchu a tiež v aktivitách zameraných na poľnohospodárstvo, potravinárstvo a drevospracujúci priemysel. Tento potenciál je na území dlhodobo, avšak doposiaľ nebol dostatočne využitý. Stratégia CLLD vytvára priestor na to, aby sa jednotlivé subjekty aktivovali a prostredníctvom inovácií dosiahli zvýšenie konkurencieschopnosti regiónu nielen v oblasti cestovného ruchu, ale aj v ďalších odvetviach hospodárstva. Stratégia CLLD umožňuje predovšetkým využiť miestny potenciál, ktorý ponúka širokospektrálny priestor pre vznik nových produktov a inovatívnych služieb zaujímavých nielen pre miestne obyvateľstvo, ale predovšetkým pre návštevníkov mikroregiónu. Obohatenie mikroregiónu o nové, inovatívne prvky priláka viac turistov, ktorí budú mať záujem zdržať sa v regióne viac ako jeden deň. Viac turistov v regióne prinesie osoh nielen podnikateľom, ale aj obyvateľom, o. i. zvýši sa prílev financií do regiónu. Viac ľudí si nájde svoje uplatnenie, multiplikačný

účinok sa prejaví aj na rozšírení portfólia produktov a služieb, zvyšovaní ich kvality a zvýšení kvality života v regióne celkovo. Stratégia CLLD si kladie za cieľ využiť pre svoje potreby predovšetkým to, čo sa na území nachádza, čo je overené a na to ďalej nadviazať. Následne je možné očakávať, že účinky na územie budú dlhodobejšieho charakteru. K dosiahnutiu takéhoto cieľa je nevyhnutná vzájomná spolupráca aktérov územia na všetkých úrovniach.

Opatrenie LEADER je nástroj, ktorý dopomôže k dosahovaniu stanovených cieľov, okrem iného aj prostredníctvom animácie územia miestnou akčnou skupinou a využívaním nových spôsobov propagácie územia.

Implementácia podopatrenia 6.1 umožňuje realizovať inovačné procesy v poľnohospodárskom sektore. Mladí poľnohospodári sú viac otvorení, aby uplatňovali nové technológie a procesy, šírili osvedčené postupy, nové myšlienky a koncepty, pretože majú ľahší prístup k novým, inovativným informáciám.

Podopatrenie 6.4 umožňuje diverzifikáciu a tvorbu nepoľnohospodárskych činností vo vidieckych oblastiach, čím sa rovnako otvoria príležitosti a možnosti pre poskytovanie inovativných služieb v oblasti cestovného ruchu, t.j. doplnkové služby k ubytovacím službám a úplne nové produkty cestovného ruchu v regióne.

Podopatrenie 7.4 zahŕňa v oprávnených aktivitách investície súvisiace so zvyšovaním bezpečnosti a prevencie proti vandalizmu na verejných priestranstvách čo ponúka priestor na investície do moderných a inovativných bezpečnostných prvkov – napr. kamerové systémy.

Opatrenie Spolupráca reaguje na potrebu posilňovať spoluprácu a inovačnú kapacitu aktérov v poľnohospodárstve, potravinárstve, lesnom hospodárstve a v rozvoji vidieka a je zamerané na podporu rozličných typov spoločných činností ekonomického, environmentálneho a sociálneho charakteru. Svojím charakterom priamo prispieva k prierezovému cieľu inovácie, okrem iného aj podporou pilotných projektov. Konkrétne sa jedná o vývoj a realizáciu nových produktov, postupov, metód, procesov a technológií, ktoré prinesú inovativne spôsoby riešenia identifikovaných problémov. Na území MAS MAGURA STRÁŽOV sa bude implementovať podopatrenie 16.4.

Pre špecifický cieľ IROP, zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií budú uprednostňované projekty, ktorých aktivity sa budú týkať podpory výrobkov a služieb, ktoré sú pre trh nové alebo tie, ktoré sú nové pre podnik.

V rámci opatrenia Infraštruktúra vzdelávania je možné realizovať nové inovatívne prvky do vyučovacieho procesu na základných školách – napr. vybavenie učebni ZŠ modernými pomôckami a IKT v súlade s aktuálnymi vývojovými trendmi.

Ďalším inovatívnym nástrojom, ktorý prispeje k rozvoju územia je Grantový program MAS MAGURA STRÁŽOV, ktorý umožní aktívnym obyvateľom získať finančné prostriedky na projekty miestnych iniciatív verejno-prospešného charakteru. Grantový program ponecháva voľný priestor pri navrhovaní a realizácii projektov, umožňuje obyvateľom byť iniciatívnymi a priamo ovplyvniť ich bezprostredné okolie, v ktorom žijú.

Prostredníctvom projektov cezhraničnej spolupráce môže územie MAS MAGURA STRÁŽOV získať inšpiratívne nápady na rozvoj svojho územia, ich realizáciou prispeje nielen k výmene skúseností medzi jednotlivými aktérmi, ale aj k rozvoju myšlienok pilotných projektov.

5. Implementačný rámec

5.1. Popis riadiaceho a implementačného procesu

5.1.1 Riadiaci proces – organizačná štruktúra MAS

Miestna akčná skupina MAGURA STRÁŽOV je zoskupenie predstaviteľov verejných a súkromných miestnych spoločensko-hospodárskych záujmov, v ktorých na úrovni rozhodovania nemajú ani orgány verejnej moci, ani žiadna záujmová skupina viac ako 49% hlasovacích práv.

Úlohy MAS v zmysle čl.34 ods.3 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady Európskej únie č. 1303/2013, ktoré obsahuje základnú právnu úpravu miestneho rozvoja vedeného komunitou (CLLD):

- a) vypracovanie a vykonávanie stratégie CLLD, kde sú uvedené ciele, opatrenia a činnosti, ktoré má v pláne realizovať na danom území v zmysle SWOT analýzy celého územia miestnej akčnej skupiny;
- b) budovanie kapacít miestnych aktérov na vytváranie a uskutočňovanie operácií vrátane podporovania ich schopností na riadenie projektu - realizácia seminárov, školení, konferencií,

workshopov pre členov združenia a ďalších miestnych aktérov, zameraných na rozširovanie ich vedomostí a zručností pri vykonávaní stratégie CLLD a s tým spojených prác a pod.;

c) vypracovanie nediskriminačného a transparentného výberového konania a objektívnych kritérií výberu operácií, ktorými sa zabráni vzniku konfliktu záujmov, čím sa zabezpečí, aby aspoň 50 % hlasov rozhodnutí o výbere patrilo partnerom, ktorí nie sú orgánmi verejnej správy, a umožní výber písomným konaním;

d) zabezpečenie súladu so stratégiou CLLD pri výbere operácií tak, že sa tieto operácie zoradia podľa ich prispievania k plneniu cieľov a zámerov tejto stratégie;

e) príprava a uverejnenie výziev na predkladanie návrhov alebo konanie pre predkladanie pokračujúcich projektov vrátane vymedzenia výberových kritérií;

f) prijímanie a posudzovanie žiadostí o podporu;

g) výber operácií a stanovenie výšky podpory a predloženie návrhov orgánu zodpovednému za konečné overenie oprávnenosti pred schválením;

h) monitorovanie vykonávania stratégie CLLD a podporovaných operácií a vykonávanie špecifických hodnotiacich aktivít súvisiacich s touto stratégiou.

Medzi ďalšie úlohy MAS patrí:

a) administratívna činnosť - vedenie zložiek projektov a uchovávanie dokladov (archivácia), aktualizácia stratégie CLLD, vrátane štúdií a analýz dotknutej oblasti/časti stratégie a územia a pod.;

b) publicita a informovanie o dotknutej oblasti a výsledkoch stratégie CLLD;

c) sieťovanie a spolupráca s inými MAS, resp. subjektmi na vidieku;

d) spolupráca s riadiacim orgánom pre PRV SR 2014- 2020, riadiacim orgánom pre IROP, Národnou sieťou pre rozvoj vidieka, PPA ako aj s ďalšími inštitúciami v súvislosti s riadením, kontrolou a monitorovaním realizácie nástroja CLLD.

Štruktúra orgánov MAS

1. Valné zhromaždenie

2. Správna rada a štatutárny orgán združenia

3. Výberová komisia

4. Monitorovací výbor

5. Revízna komisia

Jednotlivé orgány vykonávajú činnosti, úloh a zodpovednosti v zmysle Systému riadenia CLLD v platnom znení a v zmysle Stanov MAS MAGURA STRÁŽOV.

Kompetencie orgánov MAS

1. Valné zhromaždenie

1. Valné zhromaždenie je tvorené všetkými členmi a je najvyšším orgánom združenia. Do jeho pôsobnosti patrí najmä:

- a) schvaľovať stanovy, ich zmeny a doplnky združenia,
- b) schvaľovať plán činností a výročnú správu združenia,
- c) schvaľovať rozpočet a správu o hospodárení,
- d) voliť a odvolávať členov Správnej rady ako výkonného orgánu združenia a Revíziu komisiu združenia,
- e) schvaľovať prijatie nových členov združenia, po predchádzajúcom prerokovaní žiadosti o prijatie za člena združenia v Správnej rade združenia,
- f) schvaľovať organizačnú štruktúru MAS
- g) schvaľovať výšku členských príspevkov
- h) schvaľovať stratégiu CLLD a jej aktualizáciu,
- ch) schvaľovať prípadné dokumenty zaväzujúce združenie voči tretím osobám (napr. zmluvy o úvere a pod.)
- i) rozhodovať o zániku združenia zlúčením s iným obdobným združením alebo dobrovoľným rozpustením. V prípade, ak dôjde k zániku občianskeho združenia rozpustením alebo zlúčením s iným občianskym združením počas doby platnosti zmluvy o poskytnutí NFP na chod MAS, občianske združenie je povinné vrátiť čerpané finančné prostriedky z EPFRV resp. EFRR,
- j) rozhodovať o iných záležitostiach týkajúcich sa činnosti združenia, o ktorých rozhodne VZ na svojom zasadnutí, ako aj o úlohách a cieľoch stanovených v stratégii CLLD.

2. Spôsob rokovania valného zhromaždenia je bližšie popísaný v internej smernici č. 01/2015 Organizačný poriadok MAS MAGURA STRÁŽOV.

2. Správna rada a štatutárny orgán združenia

1. Správna rada má 5 členov a je výkonným orgánom združenia. Za svoju činnosť je zodpovedná VZ. Činnosť vykonáva v súlade so stanovami a internými riadiacimi smernicami MAS. V rámci svojich kompetencií vykonáva nasledovné činnosti:

- a) riadi činnosť združenia medzi zasadnutiami najvyššieho orgánu,
- b) volí a odvoláva spomedzi seba predsedu, podpredsedu a tajomníka Správnej rady,

- c) predseda SR je zároveň predsedom združenia a podpredseda SR je podpredsedom združenia.
  - d) predseda združenia je štatutárnym orgánom združenia, ktorý vystupuje a koná v mene MAS navonok. S písomným súhlasom predsedu združenia vo forme splnomocnenia, vystupovať a konať v mene MAS môže aj podpredseda združenia. Združenie má dvoch predsedov, ktorý boli volení tak, aby mohli byť zastupiteľný a každý z nich vstupuje samostatne. Jeden je zástupca verejného sektora a jeden podnikateľského sektora. Predseda združenia vo vzťahu k PRV SR 2014 – 2020 predkladá na PPA Protokol o výbere Žiadosti o NFP z PRV SR 2014 – 2020 a vo vzťahu k IROP predkladá Protokol o výbere Žiadosti o NFP z IROP na RO pre IROP.
  - e) SR zvoláva a obsahovo pripravuje rokovanie najvyššieho orgánu a pripravuje základné materiály na tieto rokovania,
  - f) zodpovedá za vypracovanie a implementáciu stratégie CLLD a jej aktualizáciu,
  - g) menuje manažéra MAS,
  - h) zabezpečuje výber hodnotiteľov a spôsob ich priradenia k jednotlivým žiadostiam o NFP,
  - ch) vedie zoznam hodnotiteľov,
  - i) vymenúva a odvoláva členov monitorovacieho výboru,
  - j) volí a odvoláva členov výberovej komisie MAS a schvaľuje jej štatút,
  - k) schvaľuje všetky interné predpisy združenia,
  - k) spravuje finančné prostriedky MAS a nakladá s nimi v súlade so stanovami združenia, vnútornými predpismi a schválenou stratégiou CLLD
  - l) vykonáva všetky činnosti týkajúce sa združenia o ktorých rozhodne VZ ako aj o úlohy vyplývajúce z cieľov stanovených v stratégii CLLD.
2. Spôsob rokovania správnej rady je bližšie popísaný v internej smernici č. 01/2015 Organizačný poriadok MAS MAGURA STRÁŽOV.
3. Členovia správnej rady (viac ako 1/3 členov) disponujú minimálne 5 ročnými skúsenosťami v oblasti poľnohospodárstva, lesníctva, potravinárstva, rozvoja vidieka alebo regionálneho rozvoja, čo deklarujú svojimi životopismi a potvrdením dosiahnutého vzdelania (viď príloha č. 9 stratégie CLLD – Personálne zloženie orgánov MAS MAGURA STRÁŽOV).

3. Výberová komisia

1. Výberová komisia MAS hodnotí (v zmysle prideliť body, nevykonáva odborné hodnotenie) a vyberá projekty resp. ŽoNFP predložené v rámci jednotlivých výziev

vyhlásených MAS. Zloženie členov musí odrážať požiadavku v zmysle Nariadenia (EÚ) č. 1303/2013, teda musí byť zabezpečené, aby aspoň 50 % hlasov rozhodnutí o výbere patrilo partnerom, ktorí nie sú orgánmi verejnej správy, zároveň musí byť umožnený výber písomným konaním.

2. Výberová komisia má minimálne troch členov. Počet členov musí byť vždy nepárny. MAS môže okrem riadnych členov menovať aj náhradníkov členov výberovej komisie.

3. Spôsob voľby a odvolania, výber členov výberovej komisie MAS a vykonávané činnosti sú uvedené v samostatnej časti nižšie a v internej smernici č. 01/2015 Organizačný poriadok MAS MAGURA STRÁŽOV.

4. Monitorovací výbor

1. Monitorovací výbor MAS je kontrolným orgánom, ktorý vykonáva najmä hodnotenie a kontrolu realizácie projektov v rámci stratégie, pripravuje a vypracováva správy o implementácii stratégie, správy o monitoringu za ročné obdobie a pod.

2. Monitorovací výbor MAS na svojom prvom zasadnutí stanoví rozsah činnosti. Rozsah činnosti Monitorovacieho výboru MAS podlieha schváleniu Správnej rady.

5. Revízna komisia

1. Revízna komisia je kontrolným orgánom MAS. Má 3 členov volených Valným zhromaždením združenia. Za svoju činnosť zodpovedá Valnému zhromaždeniu.

2. Členstvo v revíznej komisii je nezlučiteľné s členstvom v orgánoch združenia, okrem členstva v najvyššom orgáne.

3. Revízna komisia najmä:

a) kontroluje hospodárenie združenia, upozorňuje príslušné orgány MAS na nedostatky a navrhuje opatrenia na ich odstránenie,

b) kontroluje dodržiavanie stanov, vnútorných predpisov združenia a plnenie uznesení VZ združenia,

c) plní úlohy uložené jej VZ a pod.

Spôsob voľby a odvolania, výber členov výberovej komisie MAS a vykonávané činnosti členov výberovej komisie

1. Manažér MAS MAGURA STRÁŽOV vyhlási minimálne 7 pracovných dní pred ukončením každej výzvy výberové konanie na pozíciu člena výberovej komisie. Podmienky výberového konania uverejní na webovej stránke združenia. V podmienkach

uvedie termín, do kedy je možné prihlásiť sa do výberového konania, kde je potrebné odovzdať žiadosť spolu s profesijným životopisom a tiež uvedie vzdelanostné a profesijné požiadavky na člena výberovej komisie v závislosti od opatrenia, na ktoré bola výzva vyhlásená. Taktiež uvedie požadovaný počet členov výberovej komisie.

2. Podmienky a požiadavky na člena výberovej komisie navrhuje pre každú výzvu samostatne manažér MAS a schvaľuje predseda správnej rady.
3. Po ukončení prijímania žiadostí na pozíciu člena výberovej komisie, vyhodnotí manažér MAS, či jednotliví uchádzači splnili stanovené požiadavky, vylúči neúplné žiadosti a žiadosti uchádzačov, ktorí nespĺnili stanovené požiadavky pre dané výberové konanie.
4. Následne prebehne výber hodnotiteľov a voľba členov výberovej komisie, ktorú uskutoční správna rada. V prípade potreby je možné vybrať a zvoliť aj náhradníkov.
5. Ak sa do výberového konania neprihlási dostatočný počet relevantných osôb potrebných pre vytvorenie funkčnej výberovej komisie alebo sa správna rada nedohodne na nezostaví funkčnej komisie, predseda správnej rady navrhne členov výberovej komisie zo zoznamu členov výberovej komisie, ktorý vedie Správna rada MAS. Predseda správnej rady dbá na zachovanie stanovených požiadaviek na člena výberovej komisie pre dané výberové konanie. Následne členovia správnej rady uskutočnia voľbu členov výberovej komisie.
6. V prípade, že sa správnej rade nepodarí vybrať a zvoliť členov výberovej komisie, predseda správnej rady stanoví termín nového výberového konania a postup sa zopakuje.
7. Po uskutočnení volieb, Správna rada MAS menuje členov výberovej komisie pre danú výzvu.
8. Členovia výberovej komisie vykonávajú nasledovné činnosti:
  - Overenie správnosti formálnej kontroly prijatých projektových zámerov, ŽoNFP alebo projektov miestnych iniciatív.
  - Splnenie podmienok stanovených výzvou.
  - Súlad predložených projektových zámerov, ŽoNFP alebo projektov miestnych iniciatív s prioritami stratégie CLLD pre územie MAS MAGURA STRÁŽOV.
  - Splnenie výberových a hodnotiacich kritérií jednotlivých projektových zámerov, ŽoNFP alebo projektov miestnych iniciatív.
  - Ďalšie úlohy vyplývajúce z hodnotiaceho procesu projektových zámerov, ŽoNFP alebo projektov miestnych iniciatív.
9. Člen výberovej komisie sa riadi platnými internými smernicami MAS MAGURA STRÁŽOV, najmä však štatútom výberovej komisie a ďalšími záväznými dokumentmi relevantnými pri implementácii stratégie CLLD na území MAS MAGURA STRÁŽOV.

Kancelária MAS MAGURA STRÁŽOV

Kanceláriu MAS MAGURA STRÁŽOV tvorí manažér, administratívny pracovník, účtovník a ďalší zamestnanci, ktorí sa podieľajú na plnení úloh združenia.

Minimálne požiadavky na zamestnancov kancelárie MAS a ich úlohy sú uvedené v IS č. 01/2015 Organizačný poriadok MAS MAGURA STRÁŽOV.

Povinné prílohy:

- Príloha č. 8 - Organizačná štruktúra MAS
- Príloha č. 9 - Personálne zloženie orgánov MAS
- Príloha č. 10 – Interné smernice MAS
- Príloha č. 11 – Stanovy MAS

5.1.2 Implementačný proces

CLLD pre PRV 2014 - 2020

Projektové zámery (výzva, konanie, príjem a registrácia, hodnotenie, správa)

Žiadateľ podáva projektový zámer príslušnej MAS na základe vyhlásenej výzvy na predkladanie Projektových zámerov, ktorú MAS vyhlási zverejnením na webovom sídle PPA.

MAS vo výzve na predkladanie projektových zámerov vymedzí formu projektových zámerov, rozsah informácií a dokumentácie obsiahnutej v projektových zámeroch, termín prijímania projektových zámerov a ukončenia prijímania projektových zámerov. Pravidlá predkladania projektových zámerov v prípade otvorených alebo uzavretých výziev popisuje kapitola 8. Projektové zámery v Systéme riadenia CLLD (LEADER a komunitný rozvoj) pre programové obdobie 2014 – 2020 (Ďalej len „Systém riadenia CLLD“).

MAS zabezpečí príjem projektových zámerov odo dňa vyhlásenia výzvy na predkladanie projektových zámerov alebo odo dňa uvedeného vo výzve do jej uzatvorenia. Na postup pri predkladaní projektových zámerov sa uplatnia ustanovenia platné na predkladanie ŽoNFP.

Žiadateľ predkladá MAS projektový zámer na formulári projektového zámeru. MAS definuje povinné prílohy projektového zámeru v rozsahu nevyhnutnom na overenie vybraných podmienok pre posúdenie projektového zámeru. Projektové zámery sa prijímajú poštou alebo priamo na adrese sídla MAS uvedenej vo výzve, predkladajú sa v jednom originálnom vyhotovení, podpísané štatutárnym orgánom žiadateľa alebo osobou úradne splnomocnenou

štatutárnym orgánom žiadateľa spolu so všetkými povinnými prílohami v zalepenej obálke/balíku.

MAS pri administratívnej kontrole postupuje v zmysle kapitoly 8. Systému riadenia CLLD.

Aplikáciou výberových kritérií, ktorých súčasťou sú rozlišovacie kritéria výberová komisia stanoví poradie projektových zámerov. MAS po posúdení projektového zámeru vypracuje a vydá žiadateľovi hodnotiacu správu, v ktorej uvedie, či boli splnené podmienky stanovené vo výzve na predkladanie projektových zámerov a v prípade, ak niektorá/niektoré z podmienok neboli splnené, uvedie ich v hodnotiacej správe.

V prípade dvojkolového výberu projektov je hodnotiacia správa povinnou prílohou k ŽoNFP. Pri procese konania o projektovom zámere sa všetky relevantné strany riadia Systémom riadenia CLLD, kapitola 8.

Žiadosť o NFP (výzva)

Žiadateľ podáva ŽoNFP príslušnej MAS na základe vyhlásenej výzvy na predkladanie Žiadostí o NFP, ktorú MAS vyhlási zverejnením na webovom sídle PPA. MAS sa môže rozhodnúť, či výber projektov zabezpečí prostredníctvom dvoch výberových kôl (výzva na predkladanie projektových zámerov a výzva na predkladanie ŽoNFP) alebo iba prostredníctvom jedného kola (výzva na predkladanie ŽoNFP).

MAS zostaví harmonogram výziev na obdobie minimálne jedného kalendárneho roka a zverejní ho na svojom webovom sídle. Harmonogram výziev predkladá MAS na PPA elektronicky na adresu mas@apa.sk. Postup pri príprave výzvy zo strany MAS je podrobne upravený v kapitole 9.1 Systému riadenia CLLD. Výzva môže mať formu uzavretej výzvy alebo otvorenej výzvy.

Hodnotiace kritériá, rozlišovacie a výberové kritériá Žiadostí o NFP (bodovacie kritériá), ktoré si definuje MAS, sú obsahom Výberových kritérií a hodnotiacich (bodovacích) kritérií pre výber projektov predkladanej stratégie CLLD a spôsob ich definovania je obsiahnutý v Systéme riadenia CLLD. Spôsob stanovenia výberových kritérií definuje Systém riadenia CLLD v časti 9.3.

Konanie o Žiadosti o NFP

ŽoNFP je základným dokumentom, ktorým žiadateľ na základe vyhlásenej výzvy na predkladanie ŽoNFP žiada MAS o spolufinancovanie projektu z finančných prostriedkov určených na danú výzvu. Doručením ŽoNFP MAS sa **začína konanie o žiadosti**. ŽoNFP

musí byť podaná riadne, včas a vo forme určenej v zverejnenej výzve. Neoddeliteľnou súčasťou ŽoNFP sú povinné prílohy. MAS môže doplniť/rozšíriť zoznam povinných príloh, ak sú schválené v stratégii CLLD alebo sú potrebné pre posúdenie výberu projektov.

Príjem a registrácia Žiadosti o NFP

MAS zabezpečí príjem ŽoNFP odo dňa vyhlásenia výzvy, do dňa jej uzavretia. Žiadateľ doručuje ŽoNFP osobne alebo poštovou prepravou v písomnej podobe na adresu sídla MAS určenú vo výzve. ŽoNFP sa predkladajú v jednom originálnom vyhotovení a v jednej kópii, podpísané štatutárnym zástupcom žiadateľa alebo osobou úradne splnomocnenou štatutárnym orgánom žiadateľa spolu so všetkými povinnými prílohami v zalepenej obálke/balíku.

Postup MAS v rámci administratívnej kontroly upravuje Systém riadenia, kapitola 9.

Po overení splnenia podmienok predložiť ŽoNFP riadne, včas a v určenej forme MAS zaregistruje ŽoNFP v IS AGIS PRV a vykoná overenie ostatných podmienok poskytnutia príspevku. Overenie podmienok predloženia ŽoNFP MAS zaznamená v kontrolnom liste. Po zaregistrovaní ŽoNFP MAS vystaví žiadateľovi Potvrdenie o registrácii žiadosti, ktoré doručí poštovou prepravou na adresu sídla žiadateľa. Oprávnenosť postupov MAS ďalej definuje Systém riadenia CLLD v časti 9.5.1 Konanie o Žiadosti o NFP.

Následne MAS vykoná kontrolu formálnej a vecnej správnosti žiadosti o NFP a kontrolu oprávnenosti výdavkov a ich výšku v zmysle kapitoly 9.5.3, 9.5.4 a 9.5.5 Systému riadenia CLLD.

Odborné hodnotenie Žiadosti o NFP, priradenie k prioritnej/fokusovej oblasti

MAS zabezpečí priradenie odborných hodnotiteľov k ŽoNFP v zmysle príslušnej kapitoly stratégie CLLD, kontrolu oprávnenosti žiadateľa na základe definície žiadateľa v zmysle vyhlásenej výzvy a príručky platnej ku dňu zverejnenia výzvy na predkladanie žiadostí, overenie podmienok poskytnutia príspevku definovaných vo výzve, v príručke pre žiadateľa a v stratégii CLLD, overenie cieľa rozsahu a činnosti projektu.

V rámci odborného hodnotenia overí MAS žiadateľove priradenie oprávnených výdavkov uvedených v ŽoNFP k prioritným a sekundárnym fokusovým oblastiam príslušného opatrenia/podopatrenia a operácie. Výsledky overenia zaznamená MAS v IS AGIS PRV a kontrolnom liste pre príslušné opatrenie/podopatrenie.

Postup a spôsob hodnotenia hodnotiteľmi a uplatnenie hodnotiacich kritérií je definované v Štatúte výberovej komisie MAS a v Systéme riadenia CLLD, v kapitole 9.5.6.

Výber Žiadosti o NFP

Dvojkolový proces výberu

Aplikáciou výberových kritérií, ktorých súčasťou sú rozlišovacie kritéria, výberová komisia stanoví poradie projektových zámerov, ktoré je vytvorené od najvyššie umiestneného projektového zámeru spĺňajúceho všetky podmienky pre poskytnutie príspevku po najnižšie umiestnený projektový zámer spĺňajúci všetky podmienky pre poskytnutie príspevku.

Pri výbere ŽoNFP MAS prihliada na výsledky uvedené v hodnotiacej správe vo fáze výberu projektových zámerov.

Jednokolový proces výberu

Aplikáciou výberových kritérií, ktorých súčasťou sú rozlišovacie kritéria výberová komisia stanoví poradie ŽoNFP, ktoré je vytvorené od najvyššie umiestnenej ŽoNFP spĺňajúcu všetky podmienky pre poskytnutie príspevku po najnižšie umiestnenú ŽoNFP spĺňajúcu všetky podmienky pre poskytnutie príspevku. Výberová komisia zaznamená proces aplikácie výberových kritérií v písomnej podobe. Po ukončení procesu výberu ŽoNFP výberová komisia vypracuje v rámci každého kola hodnotenia Protokol o výbere ŽoNFP, v ktorom navrhne jednotlivé ŽoNFP na vydanie príslušného rozhodnutia (rozhodnutie o schválení/neschválení ŽoNFP, rozhodnutie o zastavení konania). Výberová komisia MAS (pri oboch typoch procesu výberu) hodnotí a vyberá ŽoNFP, zisťuje splnenie podmienok poskytnutia príspevku určených vo výzve, podáva návrh na schválenie alebo neschválenie ŽoNFP, zoradí ŽoNFP podľa výsledkov vykonaného vyhodnotenia.

Príjem a registrácia Žiadosti o NFP na PPA

PPA zabezpečí príjem posúdených ŽoNFP vrátane protokolu o výbere ŽoNFP z MAS. MAS je povinná zaslať protokol o výbere ŽoNFP a všetky prijaté ŽoNFP v rámci výzvy do 30 pracovných dní odo dňa ukončenia výzvy. Postup príjmu a registrácie Žiadostí o NFP na PPA bližšie upravuje Systém riadenia CLLD v kapitole 9.7. Po uskutočnení príjmu a registrácie Žiadostí o NFP prebehne kontrola formálnej a vecnej správnosti ŽoNFP v zmysle kapitoly 9.7.1 a 9.7.2 Systému riadenia CLLD. Odborné hodnotenie Žiadosti o NFP, priradenie k prioritnej/fokusovej oblasti na PPA ďalej upravuje kapitola 9.7.3 Systému riadenia CLLD.

Zmluva o poskytnutí NFP

Zmluva upravuje práva a povinnosti prijímateľa a Poskytovateľa pri realizácii projektu a počas doby udržateľnosti projektu. Ďalší postup a podmienky uzatvorenia zmluvy o NFP upravuje kapitola 9.8 Systému riadenia CLLD. Zmluva o poskytnutí NFP nadobúda účinnosť

dňom nasledujúcim po dni jej prvého zverejnenia. Týmto dňom vzniká prijímateľovi právny nárok na poskytnutie NFP. Ukončenie Zmluvy o poskytnutí NFP je predmetom kapitoly 9.9 Systému riadenia CLLD. Podrobné vymedzenie trvania záväzkov zo zmluvy o poskytnutí NFP a podmienky ukončenia zmluvy budú upravené v zmluve o poskytnutí NFP.

CLLD v rámci IROP 2014 - 2020

Výzva na predkladanie Žiadosti o nenávratný finančný príspevok

MAS zverejňuje harmonogram výziev na svojom webovom sídle a zodpovedá za aktuálnosť harmonogramu výziev na svojom webovom sídle. MAS pri príprave výziev a dokumentov, ktoré sú relevantné vo vzťahu k výzve spolupracuje s RO pre IROP.

Pred odsúhlasením výzvy je RO pre IROP povinný skontrolovať správnosť a kompletnosť výzvy, a to predovšetkým preverení súladu s IROP, s platnou legislatívou EÚ a SR, so zverejneným harmonogramom výziev, s podmienkami uvedenými v relevantnej schéme štátnej pomoci, resp. schéme pomoci de minimis a s ostatnými relevantnými dokumentmi (viac o postupe RO pre IROP v Systéme riadenia CLLD, kapitola 11.1).

MAS vyhlási výzvu jej zverejnením na svojom webovom sídle. RO pre IROP zabezpečí zadanie informácie o vyhlásení výzvy a jej aktivovanie v ITMS2014+ a zverejní výzvu na svojom webovom sídle. Výzva môže mať iba formu otvorenej výzvy, ktorej dĺžka trvania je závislá na disponibilných finančných prostriedkoch, ktorých vyčerpanie je dôvodom na ukončenie tohto druhu výzvy. Hodnotenie ŽoNFP predložených na základe otvorenej výzvy bude prebiehať v termínoch (kolách) stanovených vo výzve.

Zmena a zrušenie výzvy

Postup a oprávnenosť MAS pri zmenách vo výzve alebo ich zrušení upravuje kapitola 11.2 Systému riadenia CLLD.

Procesné úkony – žiadosti o NFP

ŽoNFP je základným dokumentom, ktorým žiadateľ na základe vyhlásenej výzvy na predkladanie ŽoNFP žiada spolufinancovanie projektu z finančných prostriedkov určených na danú výzvu.

Administratívne overenie Žiadosti o NFP

MAS zabezpečí príjem ŽoNFP odo dňa vyhlásenia výzvy, do dňa jej uzavretia, resp. v lehote prijímania ŽoNFP. Doručením ŽoNFP na adresu MAS začína konanie o ŽoNFP. Žiadateľ

doručuje ŽoNFP elektronicky prostredníctvom verejnej časti ITMS2014+ a písomne v určenej forme na adresu sídla MAS určenú vo výzve.

Po doručení ŽoNFP MAS posúdi splnenie podmienky doručenia ŽoNFP riadne, včas a vo forme určenej vo výzve. Definovanie splnenia podmienok doručenia je obsiahnuté v kapitole 11.5.2 Systému riadenia CLLD.

Postup MAS v rámci administratívneho overenia žiadostí je upravený v kapitole 11.5.2 Systému riadenia.

Odborné hodnotenie Žiadosti o NFP ďalej upravuje Štatút výberovej komisie MAS MAGURA STRÁŽOV a Systém riadenia CLLD v kapitole 11.5.3.

Kontrola oprávnenosti výdavkov CLLD/IROP

MAS vymedzí oprávnenosť výdavkov, ako aj vecnú náplň oprávnených výdavkov v súlade s IROP v stratégii CLLD, vo výzve a v príručke pre žiadateľa.

Výber Žiadosti o nenávratný finančný príspevok

Aplikáciou výberových kritérií, ktorých súčasťou sú rozlišovacie kritéria, výberová komisia stanoví poradie ŽoNFP, ktoré je vytvorené od najvyššie umiestnenej ŽoNFP spĺňajúcu všetky podmienky pre poskytnutie príspevku po najnižšie umiestnenú ŽoNFP spĺňajúcu všetky podmienky pre poskytnutie príspevku. Po ukončení procesu výberu ŽoNFP výberová komisia vypracuje v rámci každého kola hodnotenia Protokol o výbere ŽoNFP, v ktorom navrhne jednotlivé ŽoNFP na vydanie príslušného rozhodnutia (rozhodnutie o schválení/neschválení ŽoNFP, rozhodnutie o zastavení konania). Protokol o výbere ŽoNFP spolu so všetkými predloženými ŽoNFP, v rámci príslušného kola hodnotenia, je MAS povinná predložiť na RO pre IROP do 30 pracovných dní od termínu uvedeného vo výzve.

Overenie výberu ŽoNFP vykonanej MAS na RO pre IROP a schvaľovací proces ŽoNFP

RO pre IROP zabezpečí príjem posúdených ŽoNFP vrátane Protokolu o výbere ŽoNFP z MAS a vykoná ich registráciu v ITMS2014+ a posúdi splnenie podmienok administratívneho overenia, odborného hodnotenia a výberu ŽoNFP MAS na základe predloženého Protokolu o výbere ŽoNFP a zaznamená tento postup v hodnotiacom hárku aj v ITMS2014+. Ďalší postup RO pre IROP pri overovaní výberu ŽoNFP vykonanej MAS a schvaľovací proces ŽoNFP upravuje Systém riadenia CLLD v kapitole 11.7.

Zmluvy o poskytnutí NFP

Po ukončení procesu schvaľovania a výbere vhodných projektov RO pre IROP zabezpečí v súvislosti s poskytovaním príspevku prostredníctvom uzavretej zmluvy o NFP vhodné podmienky pre ich správnu a včasnú realizáciu. Ďalší postup zmluvných strán upravuje kapitola 11.8 Systému riadenia CLLD.

CLLD pre Grantový program MAS MAGURA STRÁŽOV

Popis a systém riadenia Grantového programu, podmienky oprávnenosti a proces výberu žiadostí sú uvedené v internej smernici č. 5/2015 o Grantovom programe MAS MAGURA STRÁŽOV.

5.2. Akčný plán

- Časť A.) Akčný plán implementácie stratégie CLLD

Tabuľka č. 4.B: Opatrenie stratégie CLLD 2/PRV

Názov opatrenia	Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	Podopatrenie 6.4
Priradenie k fokusovej oblasti PRV	Sekundárna FO predominantná 6A, 5C Sekundárna FO doplnková 2A, 6A
Ciele opatrenia	Realizácia daného opatrenia prispeje k riešeniu potreby rozšírenia ponuky ubytovacích zariadení a zariadení poskytujúcich doplnkové služby cestovného ruchu, zároveň zabezpečí nové pracovné príležitosti pre nezamestnaných a osobitne mladých ľudí.
Zdôvodnenie výberu	Výber opatrenia reflektuje na analýzu územia a jej nasledovné atribúty: stúpajúca demografická krivka obcí v blízkosti okresného mesta Prievidza, zvyšovanie podpory aktivít smerujúcich k samozamestnávaniu najmä v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu, vytvorenie nových pracovných miest, záujem mladých ľudí o uplatnenie sa v regióne, vysoká miera flexibility MSP, nedostatok pracovných príležitostí na území mikroregiónu, dostatok kvalifikovanej pracovnej sily, využitie potenciálu územia pre rozvoj cestovného ruchu, nedostatok ubytovacích a doplnkových služieb cestovného ruchu, zavádzanie inovatívnych aktivít a prvkov do rozvoja územia, podmienky pre poskytovanie služieb znevýhodneným občanom – deti, seniori, občania so zníženou schopnosťou pohybu.
Rozsah a oprávnené činnosti	<u>Oblasť 1:</u> činnosti spojené s vidieckym cestovným ruchom a agroturistikou zamerané na vytváranie podmienok pre rekreačné a relaxačné činnosti, vrátane vytvárania podmienok na poskytovanie vzdelávania a vytvorenie konferenčných priestorov. V rámci danej činnosti je oprávnená: <ul style="list-style-type: none"> - výstavba ubytovacích zariadení, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich ubytovacích zariadení, ako aj nevyužívaných objektov na ubytovacie zariadenie, a to s kapacitou od 5 do 30 lôžok, len v nadväznosti na investície do rozvoja rekreačných a relaxačných činností. - výstavba, rekonštrukcia a modernizácia doplnkových relaxačných a rekreačných zariadení v nadväznosti na existujúce ubytovacie zariadenie bez kapacitného

	<p>lôžkového obmedzenia, ako napr. wellness, športové relaxačné ihrisko, sauna, krb, bazén a pod.,</p> <ul style="list-style-type: none"> - V prípade obhospodarovateľov lesa je činnosť I oprávnená s výnimkou budovania a obnovy občianskej a poznávacej infraštruktúry (náučné a turistické chodníky, cyklotrasy, odpočívadlá, pozorovateľne, mostíky, turistické značenie, mapové panely, informačné tabule, turistické útulne, ohniská, odpadkové koše, vyhliadkové veže, lanové dráhy, schody, rebríky, chodníky, objekty a centrá biodiverzity na pozorovanie – mokrade, malé vodné plochy, ukázkové lesné biotopy). <p><u>Oblasť 2:</u> činnosti spojené s poskytovaním služieb pre cieľovú skupinu: deti, seniori a občania so zníženou schopnosťou pohybu. V rámci danej oblasti je možné sa zamerať aj na terapie (hipoterapia, animoterapia), lesnú pedagogiku a pod., ktoré prispievajú k rekonvalescencii, lepšiemu začleneniu do spoločenského života, zvýšeniu motoriky cieľovej skupiny.</p> <p><u>Oblasť 3:</u> činnosti spojené so spracovaním a uvádzaním na trh produktov, ktorých výstup spracovania nespadá do prílohy I ZFEÚ. Vstupom spracovania môže byť aj produkt, ktorý spadá do prílohy I ZFEÚ za podmienky, že je vstupom zároveň aj produkt, ktorý nespadá do prílohy I ZFEÚ (s výnimkou spracovania poľnohospodárskych produktov, ktorých vstup spadá výlučne do prílohy I ZFEÚ a výstupom je energia z OZE alebo produkt, ktorý sa ďalej využíva na výrobu energie) vrátane doplnkovej výroby nepoľnohospodárskeho, nelesného a neakvakultúrneho charakteru, ako aj predaj vlastných produktov nepoľnohospodárskeho, nelesného a neakvakultúrneho charakteru (vrátane zariadenia mobilných predajných miest) a výrobkov a/alebo produktov iných poľnohospodárov a obhospodarovateľov lesa a akvakultúrnych podnikov za účelom ekonomického rozvoja daného územia. Oprávnená je aj tvorba a rozvoj aktivít a činností spojených s poskytovaním služieb, najmä služieb súvisiacich so skladovaním, logistikou a dopravou a zriaďovaním podnikateľských inkubátorov.</p> <p><u>Oblasť 4:</u> činnosti spojené so spracovaním a uvádzaním na trh produktov, ktorých výstup nespadá do prílohy I ZFEÚ spojené s využívaním OZE, kde časť energie prijímateľ podpory spotrebuje vo vlastnom podniku a v prípade využívania solárnej energie, táto pokryje sprostredkované aj časť jeho spotreby tepla resp. bude vyrobená elektrina použitá aj na klimatizáciu a pod.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - investície na budovanie zariadení na energetické využívanie biomasy na výrobu elektriny a tepla spaľovaním bioplynu vyrobeného anaeróbnou fermentáciou, s max. elektrickým výkonom do 500 kW, kde je časť energie uvádzaná do siete; - investície na budovanie zariadení na energetické využívanie biomasy na výrobu tepla a vykurovanie s max. tepelným výkonom do 500 kW, kde je časť energie uvádzaná do siete; - investície na výrobu biomasy pre technické a energetické využitie, kde je časť energie uvádzaná do siete; - investície na budovanie zariadení na energetické využívanie drevnej biomasy na výrobu elektriny a tepla spaľovaním plynu vyrobeného termochemickou konverziou s max. elektrickým výkonom do 500 kW; - investície na budovanie zariadení na energetické využívanie odpadovej drevnej biomasy na výrobu tepla a vykurovanie s max. tepelným výkonom do 500 kW; - investície na budovanie zariadení na energetické využívanie solárnej energie s max. výkonom 250 kW; - investície na budovanie zariadení na energetické využívanie veternej energie s max. výkonom 250 kW; - investície na budovanie zariadení na energetické využívanie vodnej energie s max. výkonom 250 kW. <p>Činnosti spojené s využívaním OZE prispievajú k fokusovej oblasti 5C.</p>
Oprávnení prijímatelia	<p>Oblasť 1 a 2: Mikropodniky a malé podniky (v zmysle odporúčania Komisie 2003/361/ES) vo vidieckych oblastiach.</p> <p>Oblasť 1 až 3:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fyzické a právnické osoby podnikajúce v oblasti poľnohospodárskej prvovýroby. <ul style="list-style-type: none"> - Fyzické a právnické osoby (mikropodniky a malé podniky vo vidieckych oblastiach v zmysle odporúčania Komisie 2003/361/ES) obhospodarujúce lesy vo vlastníctve: súkromných vlastníkov a ich združení - obcí a ich združení; - Cirkvi, ktorej majetok možno podľa právneho poriadku SR považovať za súkromný, pokiaľ ide o jeho správu a nakladanie s ním. - Fyzické a právnické osoby (mikropodniky a malé podniky vo vidieckych

	<p>oblastiach v zmysle odporúčania Komisie 2003/361/ES) podnikajúce v oblasti hospodárskeho chovu rýb (akvakultúry).</p> <p>Oblasť 4:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mikro, malé a stredné podniky pôsobiace v sektore poľnohospodárstva v zmysle prílohy I nariadenia (EÚ) č. 651/2014. - Fyzické a právnické osoby (mikro, malé a stredné podniky) podnikajúce v oblasti poľnohospodárskej prvovýroby
Intenzita pomoci	Výška podpory z celkových oprávnených výdavkov 85%.
Oprávnené výdavky	<p><u>Oprávnené výdavky v menej rozvinutých regiónoch (mimo Bratislavského kraja)</u></p> <p>Výdavky na hmotné a nehmotné aktíva¹</p> <ul style="list-style-type: none"> - výdavky na hmotné a nehmotné aktíva², - výstavbu, obstaranie (vrátane leasingu) alebo rozšírenie kapacity nehnuteľného majetku vrátane prípravy staveniska,, terénnych úprav a úpravy okolia a vrátane vnútorného vybavenia; u obstarania nehnuteľného majetku (okrem nezastavaného a zastavaného pozemku) najviac za sumu nepresahujúcu 30 % celkových oprávnených výdavkov na príslušnú operáciu zistenú znaleckým posudkom, - kúpu nezastavaného a zastavaného pozemku za sumu nepresahujúcu 10 % celkových oprávnených výdavkov na príslušnú operáciu zistenú znaleckým posudkom, - obstaranie nových strojov a zariadení vrátane leasingu do výšky ich trhovej hodnoty o nehmotné investície - len obstaranie alebo vývoj počítačového softvéru, - za oprávnené vnútorné vybavenie nehnuteľného majetku sa pre potreby tejto výzvy pokladajú len elektrospotrebiče, prístroje a technológie (napr. sauna, zariadenie posilňovne) súvisiace s cieľom projektu. Pokiaľ nie sú súčasťou stavby musí ísť o majetok zaradený do dlhodobého hmotného majetku (t.j. samostatné hnutelné veci, alebo súbory hnutelných vecí so samostatným technicko-ekonomickým určením s obstarávacou cenou nad 1700 EUR resp. s cenou pod 1700 EUR, pokiaľ doba ich použiteľnosti je dlhšia ako jeden rok), - za oprávnené stroje sa pre potreby tejto výzvy pokladajú len stroje slúžiace na výrobu alebo poskytovanie služieb v súlade s cieľom projektu, pričom v oblasti 1 maximálne spolu do 30 % oprávnených výdavkov projektu, - za oprávnené zariadenia sa pre všetky oblasti pre potreby tejto výzvy považujú všetky výrobné a obslužné zariadenia a technológie súvisiace s oprávneným predmetom projektu, - za oprávnené výdavky sa považujú aj výdavky súvisiace s úpravou okolia vrátane zelenej infraštruktúry – stromy, kríky a pod ak sú súčasťou stavebnej investície max do výšky 5 % z oprávnených výdavkov projektu, - za oprávnené výdavky v súvislosti s oblasťou 1 a 2 sa považujú aj výdavky súvisiace poskytovaním stravovacích a reštauračných služieb. V rámci oblasti 1 len do výšky 30 % oprávnených výdavkov projektu. V oblasti 2 výhradne na účel a pre cieľovú skupinu. <p>Výdavky spojené s lízingom hmotných aktív možno zohľadniť za týchto podmienok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - v prípade pozemkov a budov musí prenájom pokračovať najmenej 3 roky a v prípade veľkých podnikov najmenej 5 rokov, po očakávanom dátume ukončenia projektu; - v prípade zariadenia a strojov musí mať prenájom formu finančného lízingu a musí zahŕňať záväzok pre príjemcu pomoci odkúpiť tieto aktíva po uplynutí doby prenájomu. <p>Nehmotné aktíva sú oprávnené na výpočet investičných výdavkov, ak spĺňajú tieto podmienky:</p> <ul style="list-style-type: none"> - musia sa používať výlučne v podniku, ktorý je príjemcom pomoci; a musia byť odpisovateľné; - musia byť nakúpené za trhových podmienok od tretích strán, ktoré nie sú v žiadnom vzťahu voči nadobúdateľovi; - musia byť zahrnuté v aktívach podniku, ktorý je príjemcom pomoci, a musia ostať spojené s projektom, na ktorý bola pomoc poskytnutá, najmenej počas troch rokov a v prípade veľkých podnikov najmenej päť rokov. <p><u>Oprávnené výdavky sú výdavky na oprávnené projekty, súvisiace s aktivitami tohto podopatrenia. Výdavky sú oprávnené ak spĺňajú nasledovné podmienky:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>výdavky na hmotné a nehmotné investície, ktoré sú v súlade s podporovanými činnosťami v rámci tohto podopatrenia, vrátane výdavkov na začlenenie prvkov zelenej infraštruktúry – náklady na následné „ozelenenie“ objektov a ich začlenenie do zelenej infraštruktúry obce.</u> 2. <u>súvisiace všeobecné náklady s bodom 1 (v prípade investičných opatrení):</u>

	<p>a) <u>výstavba, obstaranie (vrátane leasingu) alebo zlepšenie nehnuteľného majetku.</u></p> <p>b) <u>kúpa alebo kúpa na leasing nových strojov a zariadení, ako i strojov a zariadení do výšky ich trhovej hodnoty.</u></p> <p>c) <u>všeobecné náklady súvisiace s výdavkami uvedenými v bode a) a v bode b) ako sú poplatky architektom, inžinierom a konzultantom, poplatky za poradenstvo v oblasti environmentálnej a ekonomickej udržateľnosti vrátane štúdií uskutočniteľnosti. Štúdie uskutočniteľnosti zostávajú oprávnenými aj v prípade, ak sa na základe ich výsledkov nebudú realizovať žiadne výdavky uvedené v bodoch a) a b) – max. do 15% z výšky projektu.</u></p> <p>d) <u>nehmotné investície ako obstaranie alebo vývoj počítačového softvéru, získanie patentov, licencií, autorských práv a obchodných značiek.</u></p> <p>3. <u>nadobudnuté aktíva musia byť nové, s výnimkou mikropodnikov, malých a stredných podnikov.</u></p> <p><u>Výdavky pre žiadateľa/prijímateľa projektov v rámci implementácie stratégie CLLD sú považované za oprávnené, ak vznikli a boli zaplatené v čase od podania ŽoNFP, na základe výzvy na predkladanie ŽoNFP v rámci implementácie stratégie CLLD, ktorá je vyhlásená MAS, s výnimkou všeobecných nákladov súvisiacich s investíciou vymedzených v článku 45 ods. 2 písm. c) nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1305/2013, kde sa za oprávnené budú považovať vzniknuté a zaplatené výdavky v čase pred podaním ŽoNFP na základe výzvy na predkladanie ŽoNFP v rámci implementácie stratégie CLLD, ktorá je vyhlásená príslušnou MAS, a to od 1. januára 2016. Oprávnené výdavky sú výdavky vzniknuté pri uskutočnení VO/O, ktoré sa začalo najskôr dňa 19. apríla 2016. Uvedené sa vzťahuje aj na všeobecné náklady súvisiace s investíciou vymedzené v článku 45 ods. 2 písm. c) nariadenia EPFRV.</u></p>																														
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	<p>Minimálna výška príspevku: 10 000 EUR</p> <p>Maximálna výška príspevku: 100 000 EUR</p>																														
Finančný plán	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Spolu</th> <th>EÚ</th> <th>ŠR</th> <th>VZ</th> <th>iné</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>menej rozvinutý región</td> <td>141 176,47 EUR</td> <td>90 000 EUR</td> <td>30 000 EUR</td> <td>21 176,47 EUR</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>viac rozv. región</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>Spolu</td> <td>141 176,47 EUR</td> <td>90 000 EUR</td> <td>30 000 EUR</td> <td>21 176,47 EUR</td> <td>-</td> </tr> </tbody> </table>		Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné	menej rozvinutý región	141 176,47 EUR	90 000 EUR	30 000 EUR	21 176,47 EUR	-	viac rozv. región	-	-	-	-	-	Spolu	141 176,47 EUR	90 000 EUR	30 000 EUR	21 176,47 EUR	-						
	Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné																										
menej rozvinutý región	141 176,47 EUR	90 000 EUR	30 000 EUR	21 176,47 EUR	-																										
viac rozv. región	-	-	-	-	-																										
Spolu	141 176,47 EUR	90 000 EUR	30 000 EUR	21 176,47 EUR	-																										
Princípy pre stanovenie výber. a hodnot.kritérií / Hlavné zásady výberu operácií	<p>Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu sú totožné s uvedenými zásadami v Prílohe č. 1 a Prílohe č. 2 Príručky pre žiadateľa o poskytnutie nenávratného finančného príspevku PRV 2014 – 2020 pre podopatrenie 6.4.</p>																														
Merateľné ukazovatele projektu	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Kód/ID</th> <th>Názov/Ukazovateľ</th> <th>Merná jednotka</th> <th>Počiatočná hodnota</th> <th>Celková cieľová hodnota</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>6.4 - 1</td> <td>Počet podnikov, ktoré prijali pomoc na investície do nepoľnohospodárskych aktivít</td> <td>počet</td> <td>0</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>6.4 - 2</td> <td>Počet vytvorených pracovných miest v podporených projektoch „pracovné miesto PRV“</td> <td>počet</td> <td>0</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>6.4 - 3</td> <td>Celkové verejné výdavky</td> <td>EUR</td> <td>0</td> <td>120 000</td> </tr> <tr> <td>6.4 - 4</td> <td>Počet podporených zariadení s novými ubytovacími kapacitami</td> <td>počet</td> <td>0</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>6.4 - 5</td> <td>Počet podporených doplnkových služieb spojených s cestovným ruchom</td> <td>počet</td> <td>0</td> <td>1</td> </tr> </tbody> </table>	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	6.4 - 1	Počet podnikov, ktoré prijali pomoc na investície do nepoľnohospodárskych aktivít	počet	0	2	6.4 - 2	Počet vytvorených pracovných miest v podporených projektoch „pracovné miesto PRV“	počet	0	4	6.4 - 3	Celkové verejné výdavky	EUR	0	120 000	6.4 - 4	Počet podporených zariadení s novými ubytovacími kapacitami	počet	0	1	6.4 - 5	Počet podporených doplnkových služieb spojených s cestovným ruchom	počet	0	1
Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota																											
6.4 - 1	Počet podnikov, ktoré prijali pomoc na investície do nepoľnohospodárskych aktivít	počet	0	2																											
6.4 - 2	Počet vytvorených pracovných miest v podporených projektoch „pracovné miesto PRV“	počet	0	4																											
6.4 - 3	Celkové verejné výdavky	EUR	0	120 000																											
6.4 - 4	Počet podporených zariadení s novými ubytovacími kapacitami	počet	0	1																											
6.4 - 5	Počet podporených doplnkových služieb spojených s cestovným ruchom	počet	0	1																											
Ind. harmonogram výziev																															

Tabuľka č. 4.C: Opatrenie stratégie CLLD 3/PRV

Názov opatrenia	Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	Podopatrenie 7.2
Priradenie k fokusovej oblasti PRV	Sekundárna FO predominantná: 6B Sekundárna FO doplnková: 6A
Ciele opatrenia	Zaradenie daného opatrenia reaguje na potrebu revitalizácie a úpravu obcí čím prispeje k podpore miestneho rozvoja v podobe vytvorenia podmienok pre podnikateľov, ale aj pre samotných obyvateľov, čo bude mať vplyv na zabránenie odlivu obyvateľov z vidieka.
Zdôvodnenie výberu	Výber opatrenia reflektuje na analýzu územia a jej nasledovné atribúty: zlý stav ciest v mikroregióne a absencia chodníkov, záchytných parkovísk v obciach, potreba rekonštrukcie dopravnej infraštruktúry vrátane rekonštrukcie autobusových zastávok a vybudovanie chodníkov, mostov a lávok pre zvýšenie bezpečnosti chodcov, kompletizácia inžinierskych sietí – plynofikácia, kanalizácia, vodovod, čistiarne odpadových vôd a elektrifikácia vo väčšine obcí, zastarané a neudržiavané odvodňovacie kanály, studne, jarky a nápuštné alebo výpuštné objekty, racionálne využívanie voľných priestorov v obciach, tvorba verejných priestranstiev, námestí, parkov, aleje, pešie zóny, nábrežia.
Rozsah a oprávnené činnosti	<p>1. výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií, lávok, mostov, chodníkov a záchytných parkovísk, autobusových zastávok. V prípade investícií do miestnych komunikácií, tie budú umožnené len v malom rozsahu a za predpokladu, že prispievajú k oživeniu znevýhodnenej vidieckej oblasti, kde môže zlepšiť prepojenie medzi vidieckymi oblasťami a širšou dopravnou sieťou, príp. budú prispievať k miestnemu ekonomickému rozvoju (napr. k rozvoju vidieckeho cestovného ruchu a pod.) Konkrétnejšie aktivity: miestne komunikácie v dedinách, vidiecke cesty a chodníky (cesty a chodníky aj vrátane parkovísk), parkoviská, priekopy a rigoly (len ak sú súčasťou popri realizovanej ceste, resp. chodníku), cestné mosty (z ocele, betónu alebo z iného materiálu) spolu s nadjazdami a príjazdami, pešie mosty (lávky pre peších), autobusové prístrešky (autobusové zastávky).</p> <p>Za oprávnený výdavok sa považuje aj tzv. mobiliár:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lavička, - odpadkový kôš, - kontajner na zeleň/kvetináč, informačné plochy/tabule/vitríny (napr. aj vrátane názvu zastávky, názvu ulice, umiestnenie mapy obce/okolía/kultúrnych pamiatok), - uvítacie tabule, - smerníky a ukazovatele (napr. k obecnému úradu, ku kultúrnej pamiatke, k historickej budove, múzeu, pamätnej izbe, a pod.), - bariéry, - zábrany vjazdu, - ochranné mreže (napr. na koreň/kmeň stromov). <p>2. výstavba, rekonštrukcia, modernizácia, dostavba kanalizácie, vodovodu, alebo čistiarne odpadových vôd. Podrobnejšie: stokové siete (kmeňové stoky, zberače a uličné stoky, výustné stoky a odľahčovacie stoky), čistiarne odpadových vôd, obecné, skupinové a ostatné vodovody lokálneho charakteru, miestne potrubné rozvody teplej vody, súvisiace vodárenské stavby miestneho významu (úpravne vody, čerpace stanice).</p> <p>3. zlepšenie vzhľadu obcí – úprava a tvorba verejných priestranstiev, námestí, parkov, aleje, pešie zóny, nábrežia (v prípade, že je súčasťou takejto investície aj parkovisko v menšom rozsahu, , tak sú výdavky oprávnené aj vrátane parkovísk) a pod.</p> <p>Za verejné priestranstvo možno považovať pre účely vydávania zákazov a príkazov v legislatívnej pôsobnosti obce každý priestor, ktorý splňuje súčasne tri nasledujúce podmienky:</p> <ul style="list-style-type: none"> - je prístupný všetkým bez obmedzenia (teda prístupný každému bez toho, aby musel prekonávať prekážky) - slúži na všeobecné užívanie (teda neexistuje žiadny právny dôvod, ktorý by niekoho vylučoval z jeho užívania resp. neexistuje právny dôvod, ktorý by obmedzoval jeho využívanie len pre zúžený okruh osôb alebo len pre určitý účel)

	<p>- je ako verejné priestranstvo definovaný alebo určený (lokalizovaný) vo všeobecne záväznom nariadení obce.</p> <p>Slová "priestor prístupný bez obmedzení" je nutné definovať tak, že nejde o akékoľvek ľubovoľné priestory, ale že ide o priestranstvá majúce podobný charakter ako námestie, trhovisko, cesty, miestne komunikácie, parky a verejná zeleň.</p> <p>Obec je vo všeobecne záväzných nariadeniach oprávnená pojem "verejné priestranstvo" definovať, avšak táto definícia musí vychádzať zo zákonného základu.</p> <p>Vo všeobecnosti môžeme za verejné priestranstvo považovať verejnosti prístupné pozemky vo vlastníctve obce alebo pozemky, ktoré si obec prenajíma. Verejným priestranstvom na účely zákona nie sú pozemky, ktoré sú síce vo vlastníctve obce, ale obec ich prenajala podľa osobitného zákona. Za verejné priestranstvo je možné považovať aj cintorín, a aj to len v prípade, ak ho má obec definovaný alebo určený (lokalizovaný) vo všeobecne záväznom nariadení obce pred podaním ŽoNFP, ako verejné priestranstvo. Za verejné priestranstvo nie je možné považovať školu, školské zariadenia (škôlky, jasle), areál školy (školský dvor).</p> <p>Oprávneným výdavkom v rámci aktivity 3 je aj mobiliár/drobný architektonický prvok napr.</p> <ul style="list-style-type: none"> - lavička, odpadkový kôš, - kontajner na zeleň/kvetináč, - informačné plochy/tabule/vitríny (napr. názvu námestia/parku, umiestnenie mapy obce/okolia/kultúrnych pamiatok a pod.), - smerníky a ukazovatele (napr. ku kultúrnej pamiatke, k historickej budove, múzeu, pamätnej izbe, a pod.), - stojan a/alebo prístrešky na bicykle, - bariéry, - zábrany vjazdu, - ochranné mreže (napr. na koreň/kmeň stromov), - hodiny, - fontánka na pitnú vodu/výpustný stojan na pitnú vodu <p>4. výstavba, rekonštrukcia a údržba odvodňovacích kanálov, prehlbovanie existujúcich obecných studní.</p> <p>Oprávnené investície sú drenáže a odvodňovacie kanály, otvorené odtokové kanály, odvodňovacie priekopy, obecné studne.</p> <p>Je možné realizovať aj investície do:</p> <ul style="list-style-type: none"> - historických vodohospodárskych diel (tajchy, jarky, náпустné alebo výpustné objekty a pod.), - historických vodovodov, priehrad, - diaľkových rozvodov vody, - do miestnych potrubných rozvodov vody, - plavebných kanálov
Oprávnení prijímatelia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Obce z územia MAS³ 2. Občianske združenie 3. Združenia obcí s právnou subjektivitou z územia MAS s právnou formou: <ul style="list-style-type: none"> • Občianske združenie v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov • Záujmové združenie právnických osôb v zmysle § 20 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov • Záujmové združenie právnických osôb v zmysle § 20f – 21 zákona č. 40/1964 Zb. (Občiansky zákonník)
Intenzita pomoci	Výška podpory z celkových oprávnených výdavkov 100%.
Oprávnené výdavky	<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Výdavky na hmotné a nehmotné investície, ktoré sú v súlade s podporovanými činnosťami v rámci tohto podopatrenia, vrátane výdavkov na začlenenie prvkov zelenej infraštruktúry – náklady na následné "ozelenenie" objektov a ich začlenenie do zelenej infraštruktúry obce.</u> 2. <u>Všeobecné náklady súvisiace s bodom 1 (v prípade investičných opatrení):</u> <ol style="list-style-type: none"> a. <u>výstavba, obstaranie (vrátane leasingu) alebo zlepšenie nehnuteľného majetku</u> b. <u>kúpa alebo kúpa na leasing nových strojov a zariadení, ako i strojov a zariadení do výšky ich trhovej hodnoty</u> c. <u>všeobecné náklady súvisiace s výdavkami uvedenými v bode a) a v bode b) ako sú poplatky architektom, inžinierom a konzultantom, poplatky za poradenstvo v oblasti environmentálnej a ekonomickej udržateľnosti vrátane štúdií uskutočniteľnosti. Štúdie uskutočniteľnosti zostávajú oprávnenými aj v prípade, ak sa na základe ich</u>

³ Z podpory sú vylúčené obce s počtom obyvateľov nad 20 000 (tieto nemôžu byť príjemcom podpory, príjemcom podpory nemôžu byť ani organizácie nimi zriadené, pričom subjekty z územia môžu byť príjemcom podpory). V prípade prímestských častí platí limit oprávnenosti do 5000 obyvateľov na území MAS.

	<p><u>výsledkov nebudú realizovať žiadne výdavky uvedené v bodoch a) a b) – max. do 15% z výšky projektu</u></p> <p>d. <u>nehmotné investície ako obstaranie alebo vývoj počítačového softvéru, získanie patentov, licencií, autorských práv a obchodných značiek</u></p> <p>Výdavky pre žiadateľa/prijímateľa projektov v rámci implementácie stratégie CLLD sú považované za oprávnené, ak vznikli a boli zaplatené v čase od podania ŽoNFP, na základe výzvy na predkladanie ŽoNFP v rámci implementácie stratégie CLLD, ktorá je vyhlásená MAS, s výnimkou všeobecných nákladov súvisiacich s investíciou vymedzených v článku 45 ods. 2 písm. c) nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1305/2013, kde sa za oprávnené budú považovať vzniknuté a zaplatené výdavky v čase pred podaním ŽoNFP na základe výzvy na predkladanie ŽoNFP v rámci implementácie stratégie CLLD, ktorá je vyhlásená príslušnou MAS, a to od 1. januára 2016. Oprávnené výdavky sú výdavky vzniknuté pri uskutočnení VO/O, ktoré sa začalo najskôr dňa 19. apríla 2016. Uvedené sa vzťahuje aj na všeobecné náklady súvisiace s investíciou vymedzené v článku 45 ods. 2 písm. c) nariadenia EPFRV.</p>					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	<p>Minimálna výška príspevku: nestanovuje sa</p> <p>Maximálna výška príspevku: 100 000 EUR</p>					
Finančný plán		Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	menej rozvinutý región	223 586,22EUR	167 689,66EUR	55 896,56EUR	-	-
	viac rozvinutý región	-	-	-	-	-
	Spolu	223 586,22EUR	167 689,66EUR	55 896,56EUR	-	-
Princípy pre stanovenie výber. a hodnot.kritérií / Hlavné zásady výberu operácii	<p>Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu sú totožné s uvedenými zásadami v Prílohe č. 1 a Prílohe č. 2 Príručky pre žiadateľa o poskytnutie nenávratného finančného príspevku PRV 2014 – 2020 pre podopatrenie 7.2</p>					
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	
	7.2 - 1	Počet podporených projektov	počet	0	3	
	7.2 - 2	Celkové verejné výdavky	EUR	0	223 586,22	
	7.2 – 3	Počet obyvateľov územia MAS, ktorí budú mať prospech zo zrealizovaných projektov	počet	0	4 013	
Ind. harmonogram výziev						

Tabuľka č. 4.E: Opatrenie stratégie CLLD 5/PRV

Názov opatrenia	Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	Podopatrenie 7.4
Priradenie k fokusovej oblasti PRV	Sekundárna FO predominantná 6B Sekundárna FO doplnková: 6A,3A, P4, 5C
Ciele opatrenia	Zaradenie daného opatrenia reaguje na potrebu revitalizácie a úpravu obcí čím prispieje k podpore miestneho rozvoja v podobe vytvorenia podmienok pre podnikateľov, ale aj pre samotných obyvateľov, čo bude mať vplyv na zabránenie odlivu obyvateľov z vidieka.

Zdôvodnenie výberu	Výber opatrenia reflektuje na analýzu územia a jej nasledovné atribúty: stúpajúca demografická krivka obcí v blízkosti okresného mesta Prievidza, zvyšujúci sa záujem o život na vidieku, nedostatočná kvalita poskytovaných základných služieb, rekonštrukcia a modernizácia voľnočasovej a doplnkovej infraštruktúry, zachovávanie a ochrana kultúrneho dedičstva.
Rozsah a oprávnené činnosti	<p>Rozsah a oprávnené činnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - investície súvisiace s vytváraním podmienok pre trávenie voľného času vrátane príslušnej infraštruktúry – napr. výstavba/rekonštrukcia/modernizácia/rozšírenie (prístavba,nadstavba, zväčšenie) športovísk a detských ihrísk, amfiteátrov/ vonkajší exteriérový priestor pre kultúrne a spoločenské podujatia, ktoré musí byť spojené pevne so zemou (vrátane zastrešenia, osvetlenia, ozvučenia apod.) , investície do rekonštrukcie nevyužívaných objektov v obci pre komunitnú/spolkovú činnosť vrátane rekonštrukcie existujúcich kultúrnych domov - investície zamerané na zriadenie nových, rozšírenie (prístavba, nadstavba, prestavba), rekonštrukcia a modernizácia existujúcich domov smútku vrátane ich okolia - investície súvisiace so zvyšovaním kvality života obyvateľov – investície spojené s odstraňovaním malých tzv. divokých skládok odpadov resp. opusteného odpadu - investície súvisiace s vytváraním podmienok pre rozvoj podnikania – rekonštrukcia, modernizácia/rozšírenie (prístavba,nadstavba, zväčšenie) nevyužívaných objektov v obci pre podnikateľskú činnosť, výstavba/rekonštrukcia tržníc pre podporu predaja miestnych produktov a pod. - investície do využívania OZE vrátane investícií spojenými s úsporou energie – len ako súčasť investícií do miestnych služieb. Za miestne služby sa považujú len služby spojené so spolkovou činnosťou v rámci komunitných centier, služby spojené s kultúrou v rámci kultúrnych domov, služby spojené s poskytovaním samosprávnych činností v rámci obecných úradov, služby spojené s predškolskou výchovou v rámci materských škôlok a služieb spojených so športom v rámci obecných športových hál a telocviční - investície súvisiace so zvýšením bezpečnosti t.j. nákup prídavných zariadení na komunálnu techniku na čistenie, údržbu zelene a zimnú údržbu ciest/miestnych komunikácií a chodníkov (malé zariadenia) a investície súvisiace so zvýšením bezpečnosti a prevencie proti vandalizmu na verejných priestoroch (montáž kamerových systémov a iných bezpečnostných prvkov)
Oprávnení prijímatelia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Obce z územia MAS 2. Združenia obcí s právnou subjektivitou z územia MAS s právnou formou: <ul style="list-style-type: none"> • Záujmové združenie právnických osôb v zmysle § 20 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov
Intenzita pomoci	Výška podpory z celkových oprávnených výdavkov 100%.
Oprávnené výdavky	<ol style="list-style-type: none"> 1. výdavky na hmotné a nehmotné investície v súlade s podporovanými činnosťami (vrátane začlenenie prvkov zelenej infraštruktúry, následné "ozelenenie" objektov a ich začlenenie do zelenej infraštruktúry obce, náklady súvisiace s investíciami do využívania OZE a do úspor energie, pokiaľ sú tieto investície súčasťou iných investícií v rámci operácie) 2. súvisiace všeobecné náklady s bodom 1 (v prípade investičných opatrení): <ol style="list-style-type: none"> a) výstavba, obstaranie (vrátane leasingu) alebo zlepšenie nehnuteľného majetku; b) kúpa alebo kúpa na leasing nových strojov a zariadení, ako i strojov a zariadení do výšky ich trhovej hodnoty; c) všeobecné náklady súvisiace s výdavkami uvedenými v bode a) a v bode b) ako sú poplatky architektom, inžinierom a konzultantom, poplatky za poradenstvo v oblasti environmentálnej a ekonomickej udržateľnosti vrátane štúdií uskutočniteľnosti. Štúdie uskutočniteľnosti zostávajú oprávnenými aj v prípade, ak sa na základe ich výsledkov nebudú realizovať žiadne výdavky uvedené v bodoch a) a b) – max. do 15% z výšky projektu; d) nehmotné investície ako obstaranie alebo vývoj počítačového softvéru, získanie patentov, licencií, autorských práv a obchodných značiek. <p>- Pod výdavkami na prípravné práce sa rozumejú výdavky na poplatky architektom, projektantom, inžinierom a konzultantom súvisiace s vypracovaním projektovej dokumentácie (max. 4%), výdavky za stavebný dozor (max. 1%) a výdavky na poradenstvo v oblasti environmentálnej a ekonomickej udržateľnosti vrátane štúdií uskutočniteľnosti (max. 8%).</p> <p>Výdavky pre žiadateľa/prijímateľa projektov v rámci implementácie stratégie CLLD sú považované za oprávnené, ak vznikli a boli zaplatené v čase od podania ŽoNFP, na základe výzvy na predkladanie ŽoNFP v rámci implementácie stratégie CLLD, ktorá je vyhlásená MAS, s výnimkou všeobecných nákladov súvisiacich s investíciou vymedzených v článku 45 ods. 2 písm. c) nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1305/2013, kde sa za oprávnené budú považovať</p>

	vzniknuté a zaplatené výdavky v čase pred podaním ŽoNFP na základe výzvy na predkladanie ŽoNFP v rámci implementácie stratégie CLLD, ktorá je vyhlásená príslušnou MAS, a to od 1.januára 2016. Oprávnené výdavky sú výdavky vzniknuté pri uskutočnení VO/O, ktoré sa začalo najskôr dňa 19.apríla 2016. Uvedené sa vzťahuje aj na všeobecné náklady súvisiace s investíciou vymedzené v článku 45 ods. 2 písm. c) nariadenia EPFRV.					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Minimálna výška príspevku: nestanovuje sa Maximálna výška príspevku: 50 000 EUR					
Finančný plán		Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	menej rozvinutý región	350 000 EUR	262 500 EUR	87 500 EUR	-	-
	viac rozvinutý región	-	-	-	-	-
	Spolu	350 000 EUR	262 500 EUR	87 500 EUR	-	-
Princípy pre stanovenie výber. a hodnot.kritérií / Hlavné zásady výberu operácií	Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu sú totožné s uvedenými zásadami v Prílohe č. 1 a Prílohe č. 2 Príručky pre žiadateľa o poskytnutie nenávratného finančného príspevku PRV 2014 – 2020 pre podopatrenie 7.4.					
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	
	7.4 - 1	Počet projektov podporujúcich miestne základné služby pre vidiecke obyvateľstvo	počet	0	7	
	7.4 - 2	Celkové verejné výdavky	EUR	0	350 000	
	7.4 – 3	Počet obyvateľov územia MAS, ktorí budú mať prospech zo zrealizovaných projektov	počet	0	9 363	
Ind. harmonogram výziev						

Tabuľka č. 4.F: Opatrenie stratégie CLLD 6/PRV

Názov opatrenia	Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradi sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	Podopatrenie 7.5
Priradenie k fokusovej oblasti PRV	Sekundárna FO predominantná 6B Sekundárna FO doplnková 6A
Ciele opatrenia	Dané opatrenie nadväzuje na potrebu rozširovania prvkov rekreačnej a doplnkovej infraštruktúry čím prispeje k podpore miestneho rozvoja v podobe vytvorenia podmienok pre rozvoj cestovného ruchu, čo v konečnom dôsledku povedie k efektívnemu využitiu potenciálu územia a zároveň k udržateľnému rastu územia.
Zdôvodnenie výberu	Výber opatrenia reflektuje na analýzu územia a jej nasledovné atribúty: atraktívne prírodné prostredie, zachovávané zvyky, tradície a remeslá, silné zastúpenie záujmových združení, existencia silných centier cestovného ruchu, existujúca sieť turistických a cykloturistických chodníkov, nedostatok prvkov rekreačnej infraštruktúry a turistických informácií, vhodné podmienky pre rozširovanie cyklochodníkov a turistických trás.
Rozsah a oprávnené činnosti	Rozsah a oprávnené činnosti: - investície, ktoré súvisia s vytvorením, udržiavaním, obnovou a skvalitňovaním turisticky zaujímavých objektov, bodov a miest vrátane príslušnej infraštruktúry – miestne kultúrne, historické, prírodné a iné objekty a zaujímavosti, zriadenie múzejných a galerijných zariadení a pod.

	<ul style="list-style-type: none"> - investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a informačných tabúl v turistických lokalitách na verejné využitie, budovanie drobných obslužných zariadení pre turistov, informačné body, smerové tabule, KIOSKY a pod. - budovanie, rekonštrukcia náučných chodníkov, cykloturistických chodníkov, ich napojenie na náučné chodníky, budovanie doplnkovej infraštruktúry (odpočinkové miesta, prístrešky, stojany na bicykle a pod.), výstavba vyhladkových veží, budovanie, údržba a obnova cykloturistického značenia na existujúcich cykloturistických trasách a pod. 					
Oprávnení prijímatelia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Obce z územia MAS⁴ 2. Občianske združenie 3. Združenia obcí s právnou subjektivitou z územia MAS s právnou formou: <ul style="list-style-type: none"> • Občianske združenie v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov • Záujmové združenie právnických osôb v zmysle § 20 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov • Záujmové združenie právnických osôb v zmysle § 20f – 21 zákona č. 40/1964 Zb. (Občiansky zákonník) 4. Cirkevné organizácie <ul style="list-style-type: none"> • Cirkvi a náboženské spoločnosti registrované podľa zákona č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov a/alebo právnické osoby, ktoré odvodzujú svoju právnú subjektivitu od cirkvi a náboženských spoločností, ak nepodliehajú inej evidencii alebo registrácii 					
Intenzita pomoci	Výška podpory z celkových oprávnených nákladov 100%.					
Oprávnené výdavky	<ol style="list-style-type: none"> 1. Výdavky na hmotné a nehmotné investície, ktoré sú v súlade s podporovanými činnosťami v rámci tohto podopatrenia, vrátane výdavkov na začlenenie prvkov zelenej infraštruktúry – náklady na následné "ozelenenie" objektov a ich začlenenie do zelenej infraštruktúry obce. 2. Všeobecné náklady súvisiace s bodom 1 (v prípade investičných opatrení): <ol style="list-style-type: none"> a) výstavba, obstaranie (vrátane leasingu) alebo zlepšenie nehnuteľného majetku b) kúpa alebo kúpa na leasing nových strojov a zariadení, ako i strojov a zariadení do výšky ich trhovej hodnoty c) všeobecné náklady súvisiace s výdavkami uvedenými v bode a) a v bode b) ako sú poplatky architektom, inžinierom a konzultantom, poplatky za poradenstvo v oblasti environmentálnej a ekonomickej udržateľnosti vrátane štúdií uskutočniteľnosti. Štúdie uskutočniteľnosti zostávajú oprávnenými aj v prípade, ak sa na základe ich výsledkov nebudú realizovať žiadne výdavky uvedené v bodoch a) a b) – max. do 15% z výšky projektu d) nehmotné investície ako obstaranie alebo vývoj počítačového softvéru, získanie patentov, licencií, autorských práv a obchodných značiek <p>Výdavky pre žiadateľa/prijímateľa projektov v rámci implementácie stratégie CLLD sú považované za oprávnené, ak vznikli a boli zaplatené v čase od podania ŽoNFP, na základe výzvy na predkladanie ŽoNFP v rámci implementácie stratégie CLLD, ktorá je vyhlásená MAS, s výnimkou všeobecných nákladov súvisiacich s investíciou vymedzených v článku 45 ods. 2 písm. c) nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 1305/2013, kde sa za oprávnené budú považovať vzniknuté a zaplatené výdavky v čase pred podaním ŽoNFP na základe výzvy na predkladanie ŽoNFP v rámci implementácie stratégie CLLD, ktorá je vyhlásená príslušnou MAS, a to od 1. januára 2016. Oprávnené výdavky sú výdavky vzniknuté pri uskutočnení VO/O, ktoré sa začalo najskôr dňa 19. apríla 2016. Uvedené sa vzťahuje aj na všeobecné náklady súvisiace s investíciou vymedzené v článku 45 ods. 2 písm. c) nariadenia EPFRV.</p>					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Minimálna výška príspevku: nestanovuje sa Maximálna výška príspevku: 25 000 EUR					
Finančný plán		Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	menej rozvinutý región	148 625,72EUR	111 469,29EUR	37 156,43 EUR	-	-
	viac rozvinutý región	-	-	-	-	-
	Spolu	132 211,94 EUR	99 158,96 EUR	33 052,98 EUR	-	-
Princípy pre stanovenie	Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu sú totožné					

⁴ Z podpory sú vylúčené obce s počtom obyvateľov nad 20 000 (tieto nemôžu byť príjemcom podpory, príjemcom podpory nemôžu byť ani organizácie nimi zriadené, pričom subjekty z územia môžu byť príjemcom podpory). V prípade prímestských častí platí limit oprávnenosti do 5000 obyvateľov na území MAS.

výber. A hodnot. Kritérií / Hlavné zásady výberu operácií	s uvedenými zásadami v Prílohe č. 1 a Prílohe č. 2 Príručky pre žiadateľa o poskytnutie nenávratného finančného príspevku PRV 2014 – 2020 pre podopatrenie 7.5.				
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota
	7.5 - 1	Počet projektov investujúcich do rekreačnej infraštruktúry a rozvoja cestovného ruchu	počet	0	6
	7.5 - 2	Celkové verejné výdavky	EUR	0	148 625,72 EUR
	7.5 - 3	Počet obyvateľov územia MAS, ktorí budú mať prospech zo zrealizovaných projektov	počet	0	8 026
	7.5 - 4	Počet projektov realizovaných cez občianske združenia a neziskový sektor	počet	0	2
Ind. harmon.výziev					

Tabuľka č. 4.G: Opatrenie stratégie CLLD 1/IROP

Názov opatrenia	Podpora zakladania nových mikro a malých podnikov
Priradenie k špecifickému cieľu IROP	5.1.1 - Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií
Ciele a opis opatrenia	<p>Výber opatrenia reflektuje na analýzu územia a jej nasledovné atribúty: vytvorenie nových pracovných miest, nedostatočne vytvorené pracovné podmienky pre uplatnenie na trhu práce, zvyšovanie podpory aktivít smerujúcich k samozamestnávaniu najmä v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu, záujem mladých ľudí o uplatnenie sa v regióne, vysoká miera flexibility MSP, vytváranie priaznivých podmienok pre rozvoj MSP, dostatok kvalifikovanej pracovnej sily, využitie podporných programov EÚ, lepšia spolupráca miestnych podnikateľských subjektov a záujmových združení pri vytváraní identity územia.</p> <p>Dané opatrenie nadväzuje na potrebu vytvárania priestoru pre perspektívne uplatnenie mladých ľudí v regióne, čím zároveň prispieje k cieľu opatrenia prostredníctvom zvyšovania zamestnanosti. Aj potreba rozšírenia ponuky ubytovacích zariadení a zariadení poskytujúcich doplnkové služby cestovného ruchu je dôvodom výberu daného opatrenia. Opatrenie môže prispieť aj k naplneniu potreby vytvárania a podpory spolupráce jednotlivých subjektov v regióne.</p> <p>Rozsah a oprávnené činnosti: A1 Podpora podnikania a inovácií</p> <ul style="list-style-type: none"> - obstaranie hmotného majetku pre účely tvorby pracovných miest - nutné stavebnotechnické úpravy budov spojené s umiestnením obstaranej technológie a/alebo s poskytovaním nových služieb - podpora marketingových aktivít - podpora miestnych produkčno-spotrebiteľských reťazcov, sieťovanie na úrovni miestnej ekonomiky a výmena skúseností
Oprávnení prijímatelia	<ul style="list-style-type: none"> - samostatne zárobkovo činné osoby, okrem tých, ktoré sú oprávnenými prijímateľmi z PRV v opatrení LEADER a oprávnenými prijímateľmi z OP RH - mikro a malé podniky s počtom do 49 zamestnancov, okrem tých, ktoré sú oprávnenými prijímateľmi z PRV v opatrení LEADER a oprávnenými prijímateľmi z OP RH
Intenzita pomoci	<p>Výška podpory z celkových oprávnených výdavkov 55%.</p> <p>Bude využitá schéma pomoci de minimis v zmysle príslušných ustanovených pravidiel plne zodpovedajúcich legislatíve Európskej únie, ako aj ďalším dokumentom Európskej komisie v oblasti štátnej pomoci. Schéma pomoci de minimis bude zverejnená v rámci dokumentácie k predmetnej výzve.</p>
Oprávnené výdavky	<ul style="list-style-type: none"> - obstaranie hmotného majetku pre účely tvorby pracovných miest - nutné stavebnotechnické úpravy budov spojené s umiestnením obstaranej technológie a/alebo s poskytovaním nových služieb - podpora marketingových aktivít - podpora miestnych produkčno-spotrebiteľských reťazcov, sieťovanie na úrovni miestnej ekonomiky a výmena skúseností

Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Minimálna výška príspevku: 4 500 EUR Maximálna výška príspevku: 49 500 EUR					
Finančný plán		Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	menej rozvinutý región	181 818,18 EUR	100 000 EUR	-	81 818,18 EUR	-
	viac rozvinutý región	-	-	-	-	-
	Spolu	181 818,18 EUR	100 000 EUR	-	81 818,18 EUR	-
Princípy pre stanovenie výber. a hodnot. kritérií / Hlavné zásady výberu operácií	Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu sú totožné s uvedenými zásadami pre IROP.					
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatková hodnota	Celková cieľová hodnota	
	5.1.1-1	Počet nových podnikov, ktorým sa poskytuje podpora	podnik	0	2	
	5.1.1-2	Zamestnanosť v podporených podnikoch	FTE	0	2	
	5.1.1-3	Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výroby, ktoré sú pre firmu nové	podnik	0	1	
	5.1.1-4	Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výroby, ktoré sú pre trh nové	podnik	0	1	
	5.1.1-5	Počet projektov zahŕňajúcich investície do inovatívnych zariadení a/alebo IKT	počet	0	0	
Ind. harmonogram výziev	2Q/2017 - 4Q/2018, 1Q/2021(otvorená výzva)					

Tabuľka č. 4.H: Opatrenie stratégie CLLD 2/IROP

Názov opatrenia	Podpora existujúcich mikro a malých podnikov
Priradenie k špecifickému cieľu IROP	5.1.1 - Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií
Ciele a opis opatrenia	<p>Výber opatrenia reflektuje na analýzu územia a jej nasledovné atribúty: zavádzanie inovatívnych aktivít a prvkov do rozvoja územia, zvýšenie kvality pohostinských a obchodných služieb, lepšia spolupráca miestnych podnikateľských subjektov a záujmových združení pri vytváraní identity územia, vysoká miera flexibility MSP, dostatok kvalifikovanej pracovnej sily, záujem o zvyšovanie atraktivity územia v súvislosti s rozvojom cestovného ruchu a využívanie podporných programov EÚ.</p> <p>Dané opatrenie nadväzuje na potrebu vytvárania inovatívnych produktov cestovného ruchu, ktoré prispievajú nielen k rozvoju cestovného ruchu, ale zároveň prispievajú aj k zvýšeniu zamestnanosti. Taktiež opatrenie môže prispieť k riešeniu požiadavky na rozšírenie ponuky ubytovacích zariadení a zariadení poskytujúcich doplnkové služby cestovného ruchu. Zvýhodnené budú tie projekty, ktorých výsledkom je vytvorenie najmenej jedného pracovného miesta a tiež projekty, ktorých aktivity a budú týkať podpory výrobných a služieb, ktoré sú pre trh nové a lebo výrobných a služieb, ktoré sú nové pre podnik (inovácie). Ďalšou potrebou, ktorú opatrenie môže riešiť je potreba vytvárania a podpory spolupráce jednotlivých subjektov v regióne.</p> <p>Rozsah a oprávnené činnosti:</p> <p>A1 Podpora podnikania a inovácií</p> <ul style="list-style-type: none"> - obstaranie hmotného majetku pre účely tvorby pracovných miest - nutné stavebnotechnické úpravy budov spojené s umiestnením obstaranej technológie a/alebo s poskytovaním nových služieb - podpora marketingových aktivít

	- podpora miestnych produkčno-spotrebiteľských reťazcov, sieťovanie na úrovni miestnej ekonomiky a výmena skúseností					
Oprávnení prijímatelia	- samostatne zárobkovo činné osoby, okrem tých, ktoré sú oprávnenými prijímateľmi z PRV v opatrení LEADER a oprávnenými prijímateľmi z OP RH - mikro a malé podniky s počtom do 49 zamestnancov, okrem tých, ktoré sú oprávnenými prijímateľmi z PRV v opatrení LEADER a oprávnenými prijímateľmi z OP RH					
Intenzita pomoci	Výška podpory z celkových oprávnených výdavkov 55%. Bude využitá schéma pomoci de minimis v zmysle príslušných ustanovených pravidiel plne zodpovedajúcich legislatíve Európskej únie, ako aj ďalším dokumentom Európskej komisie v oblasti štátnej pomoci. Schéma pomoci de minimis bude zverejnená v rámci dokumentácie k predmetnej výzve.					
Oprávnené výdavky	- obstaranie hmotného majetku pre účely tvorby pracovných miest - nutné stavebnotechnické úpravy budov spojené s umiestnením obstaranej technológie a/alebo s poskytovaním nových služieb - podpora marketingových aktivít - podpora miestnych produkčno-spotrebiteľských reťazcov, sieťovanie na úrovni miestnej ekonomiky a výmena skúseností					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Minimálna výška príspevku: 4 500 EUR Maximálna výška príspevku: 49 500 EUR					
Finančný plán		Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	menej rozvinutý región	272 727,27 EUR	150 000 EUR	-	122 727,27 EUR	-
	viac rozvinutý región	-	-	-	-	-
	Spolu	272 727,27 EUR	150 000 EUR	-	122 727,27 EUR	-
Princípy pre stanovenie výber. A hodnot.kritérií / Hlavné zásady výberu operácií	Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu sú totožné s uvedenými zásadami pre IROP.					
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	
	5.1.1-6	Počet existujúcich podnikov, ktorým sa poskytuje podpora	počet	0	3	
	5.1.1-7	Zamestnanosť v podporených podnikoch	FTE	0	3	
	5.1.1-8	Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výroby, ktoré sú pre firmu nové	podnik	0	1	
	5.1.1-9	Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výroby, ktoré sú pre trh nové	podnik	0	1	
	5.1.1-10	Počet projektov zahŕňajúcich investície do inovatívnych zariadení a/alebo IKT	počet	0	1	
Ind.harmonogram výziev	1Q/2017 4Q/2017 1Q/2021 (otvorená výzva)					

Tabuľka č. 4.I: Opatrenie stratégie CLLD 3/IROP

Názov opatrenia	Dopravné prepojenie a dostupnosť sídiel
Priradenie k špecifickému cieľu IROP	5.1.2 - Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach
Ciele a opis opatrenia	Výber opatrenia reflektuje na analýzu územia a jej nasledovné atribúty: nedostatočná kvalita poskytovaných základných služieb, rekonštrukcia/modernizácia základnej a technickej infraštruktúry, nedostatočná údržba verejných priestranstiev v obciach, záujem samospráv o čerpanie finančných prostriedkov z EŠIF. Dané opatrenie nadväzuje na potrebu revitalizácie a úpravu obcí, čím nadväzuje na cieľ opatrenia v zmysle zlepšenia udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami

	<p>a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach. Rozsah a oprávnené činnosti: rozvoj základnej infraštruktúry v oblasti dopravného prepojenia a dostupnosti sídiel v rozsahu:</p> <p>B2 Zvyšovanie bezpečnosti a dostupnosti sídiel</p> <ul style="list-style-type: none"> - výstavba, modernizácia, rekonštrukcia zastávok, staníc, parkovísk, na linkách prepájajúcich obec s mestom <p>B1 Investície do cyklistických trás a súvisiacej podpornej infraštruktúry</p> <ul style="list-style-type: none"> - zriaďovanie, obnova a výstavba cyklistických trás zabezpečujúcich dopravu osôb do a zo zamestnania alebo k verejným službám (napr. trasy vedúce k vlakovým, autobusovým zastávkam a staniciam v obciach a mestách) vrátane investícií do doplnkovej cyklistickej infraštruktúry vrátane odpočívadiel, chránených parkovísk pre bicykle, nabíjajúcich staníc pre elektrobicykle a pod. 					
Oprávnení prijímatelia	<ul style="list-style-type: none"> - mestá/samostatné mestské časti a obce - združenia miest a obcí 					
Intenzita pomoci	Výška podpory z celkových oprávnených výdavkov 95%.					
Oprávnené výdavky	<ul style="list-style-type: none"> - výstavba, modernizácia, rekonštrukcia zastávok, staníc, parkovísk, na linkách prepájajúcich obec s mestom - zriaďovanie, obnova a výstavba cyklistických trás zabezpečujúcich dopravu osôb do a zo zamestnania alebo k verejným službám (napr. trasy vedúce k vlakovým, autobusovým zastávkam a staniciam v obciach a mestách) vrátane investícií do doplnkovej cyklistickej infraštruktúry vrátane odpočívadiel, chránených parkovísk pre bicykle, nabíjajúcich staníc pre elektrobicykle a pod. 					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Minimálna výška príspevku: 2 850 EUR Maximálna výška príspevku: 28 500 EUR					
Finančný plán		Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	menej rozvinutý región	147 368,42 EUR	140 000 EUR	-	7 368,42 EUR	-
	viac rozvinutý región	-	-	-	-	-
	Spolu	147 368,42 EUR	140 000 EUR	-	7 368,42 EUR	-
Princípy pre stanovenie výber. A hodnot.kritérií / Hlavné zásady výberu operácií	Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu sú totožné s uvedenými zásadami pre IROP.					
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	
	5.1.2-1	Počet nových služieb a prvkov verejnej infraštruktúry (vybudovaných, zrekonštruovaných a modernizovaných)	počet	0	5	
	5.1.2-2	Počet vybudovaných a/alebo modernizovaných autobusových zastávok	počet	0	4	
Ind. harmonogram výziev	2Q/2017 4Q/2017 1Q/2021 (otvorená výzva)					

Tabuľka č. 4.J: Opatrenie stratégie CLLD 4/IROP

Názov opatrenia	Sociálne a komunitné služby
Priradenie k špecifickému cieľu IROP	5.1.2 - Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach
Ciele a opis opatrenia	Výber opatrenia reflektuje na analýzu územia a jej nasledovné atribúty: nedostatok sociálnych a komunitných služieb poskytovaných samosprávou, starnutie obyvateľstva najmä v odľahlejších obciach, silné zastúpenie záujmových združení, talentovaných a zručných ľudí, nedostatok športových a voľnočasových zariadení, podpora komunitného života a organizovanie kultúrnych a športových podujatí, záujem samospráv o čerpanie finančných

	<p>prostriedkov z EŠIF a racionálne využívanie voľných priestorov v obciach. Dané opatrenie reflektuje na potrebu revitalizácie a úpravy obcí a rovnako aj na potrebu vytvárania priestoru pre perspektívne uplatnenie mladých ľudí v regióne. Realizáciou opatrenia dôjde k zlepšeniu udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach. Rozsah a oprávnené činnosti:</p> <p>C1 Komunitné sociálne služby</p> <p>rozvoj základnej infraštruktúry v oblasti sociálnych služieb a komunitných služieb v rozsahu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zriaďovanie nových alebo rekonštrukcia a modernizácia existujúcich zariadení pre poskytovanie komunitných sociálnych služieb vrátane materiálno-technického vybavenia - zvyšovanie kvality a kapacity komunitných sociálnych služieb - infraštruktúra komunitných centier 					
Oprávnení prijímatelia	<ul style="list-style-type: none"> - mestá/samostatné mestské časti a obce - združenia miest a obcí 					
Intenzita pomoci	Výška podpory z celkových oprávnených výdavkov 95%.					
Oprávnené výdavky	<ul style="list-style-type: none"> - zriaďovanie nových alebo rekonštrukcia a modernizácia existujúcich zariadení pre poskytovanie komunitných sociálnych služieb vrátane materiálno-technick. vybavenia - zvyšovanie kvality a kapacity komunitných sociálnych služieb - infraštruktúra komunitných centier 					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	<p>Minimálna výška príspevku: 2 850 EUR</p> <p>Maximálna výška príspevku: 19 000 EUR</p>					
Finančný plán		Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	menej rozvinutý región	42 105,26 EUR	40 000 EUR	-	2 105,26 EUR	-
	viac rozvinutý región	-	-	-	-	-
	Spolu	42 105,26 EUR	40 000 EUR	-	2 105,26 EUR	-
Princípy pre stanovenie výberov. a hodnot.kritérií / Hlavné zásady výberu operácií	Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu sú totožné s uvedenými zásadami pre IROP.					
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	
	5.1.2-3	Počet nových služieb a prvkov verejnej infraštruktúry (vybudovaných, zrekonštruovaných a modernizovaných)	počet	0	2	
	5.1.2-4	Počet projektov realizovaných cez občianske združenia a neziskový sektor	počet	0	2	
Ind. harmonogram výziev	1Q/2021 (otvorená výzva)					

Tabuľka č. 4.K: Opatrenie stratégie CLLD 4/IROP

Názov opatrenia	Sociálne a komunitné služby
Priradenie k špecifickému cieľu IROP	5.1.2 - Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach
Ciele a opis opatrenia	<p>Výber opatrenia reflektuje na analýzu územia a jej nasledovné atribúty: nedostatok sociálnych a komunitných služieb poskytovaných samosprávou, starnutie obyvateľstva najmä v odľahlejších obciach, silné zastúpenie záujmových združení, talentovaných a zručných ľudí, nedostatok športových a voľnočasových zariadení, podpora komunitného života a organizovanie kultúrnych a športových podujatí, záujem samospráv o čerpanie finančných prostriedkov z EŠIF a racionálne využívanie voľných priestorov v obciach.</p> <p>Dané opatrenie reflektuje na potrebu revitalizácie a úpravy obcí a rovnako aj na potrebu vytvárania priestoru pre perspektívne uplatnenie mladých ľudí v regióne. Realizáciou opatrenia dôjde k</p>

	<p>zlepšení udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach.</p> <p>Rozsah a oprávnené činnosti:</p> <p>C1 Komunitné sociálne služby</p> <p>rozvoj základnej infraštruktúry v oblasti sociálnych služieb a komunitných služieb v rozsahu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zriaďovanie nových alebo rekonštrukcia a modernizácia existujúcich zariadení pre poskytovanie komunitných sociálnych služieb vrátane materiálno-technického vybavenia - zvyšovanie kvality a kapacity komunitných sociálnych služieb - infraštruktúra komunitných centier 					
Oprávnení prijímatelia	<ul style="list-style-type: none"> - občianske združenia - neziskové organizácie - cirkevné organizácie 					
Intenzita pomoci	Výška podpory z celkových oprávnených výdavkov 95%.					
Oprávnené výdavky	<ul style="list-style-type: none"> - zriaďovanie nových alebo rekonštrukcia a modernizácia existujúcich zariadení pre poskytovanie komunitných sociálnych služieb vrátane materiálno-technického vybavenia - zvyšovanie kvality a kapacity komunitných sociálnych služieb - infraštruktúra komunitných centier 					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	<p>Minimálna výška príspevku: 2 850 EUR</p> <p>Maximálna výška príspevku: 19 000 EUR</p>					
Finančný plán		Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	menej rozvinutý región	42 105,26 EUR	40 000 EUR	-	2 105,26 EUR	-
	viac rozvinutý región	-	-	-	-	-
	Spolu	42 105,26 EUR	40 000 EUR	-	2 105,26 EUR	-
Princípy pre stanovenie výberov. a hodnot.kritérií / Hlavné zásady výberu operácií	Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií/Hlavné zásady výberu sú totožné s uvedenými zásadami pre IROP.					
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	
	5.1.2-3	Počet nových služieb a prvkov verejnej infraštruktúry (vybudovaných, zrekonštruovaných a modernizovaných)	počet	0	2	
	5.1.2-4	Počet projektov realizovaných cez občianske združenia a neziskový sektor	počet	0	2	
Ind. harmonogram výziev	4Q/2021 (otvorená výzva)					

Tabuľka č. 4.L: Opatrenie stratégie CLLD Grantový program MAS MAGURA STRÁŽOV 1/GP

Názov opatrenia	Projekty miestnych iniciatív
Priradenie k fokusovej oblasti PRV	6B Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach
Ciele a opis opatrenia	<p>Grantový program MAS reflektuje na analýzu územia a jej nasledovné atribúty: podpora aktivít zameraných na participáciu obyvateľov a komunitný život, stúpajúci, zvyšujúci sa záujem o život na vidieku, nedostatočná kvalita poskytovaných základných služieb, rekonštrukcia a modernizácia voľnočasovej a doplnkovej infraštruktúry, zachovávanie a ochrana kultúrneho dedičstva, atraktívne prírodné prostredie, zachovávanie tradícií a zvykov, silné zastúpenie záujmových združení, talentovaných ľudí a zručných ľudí.</p> <p>Zaradenie Grantového programu MAS reaguje na potrebu revitalizácie a úpravu obcí čím prispeje k podpore miestneho rozvoja uplatňovaním princípu LEADER. Jeho prostredníctvom dôjde k zvýšeniu kvality života v mikroregióne, pričom aj občania môžu byť samotnými iniciátormi verejno-prospešných aktivít.</p>

	Rozsah a oprávnené činnosti: Projekty všeobecne prospešného charakteru, vrátane - organizovania kultúrno – spoločenských podujatí, - rekonštrukcií, modernizácií a úprav verejných priestranstiev a úžitkových objektov, - ekologických aktivít a pod.					
Oprávnení prijímatelia	- fyzické osoby - občianske združenia - neziskové organizácie					
Intenzita pomoci	Výška podpory z celkových oprávnených nákladov 100%.					
Oprávnené výdavky	Výdavky na projekty všeobecne prospešného charakteru, vrátane - organizovania kultúrno – spoločenských podujatí, - rekonštrukcií, modernizácií a úprav verejných priestranstiev a úžitkových objektov, - ekologických aktivít a pod.					
Výška príspevku (minimálna a maximálna)	Minimálna výška príspevku: 500 EUR Maximálna výška príspevku: 2 000 EUR					
Finančný plán		Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	menej rozvinutý región	10 000 EUR	-	-	10 000 EUR	-
	viac rozvinutý región	-	-	-	-	-
	Spolu	10 000 EUR	-	-	10 000 EUR	-
Princípy pre stanovenie výberov. a hodnot.kritérií / Hlavné zásady výberu operácií	Princípy pre stanovenie výberových a hodnotiacich kritérií / Hlavné zásady výberu operácií pre Grantový program MAS sú stanovené v internej smernici MAS GP č.05/2015.					
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota	
	GP	Počet podporených projektov miestnych iniciatív v rámci grantového programu MAS	Počet	0	5	
Ind. harmonogram výziev	1Q/2017, 1Q/2018, 1Q/2019, 1Q/2020, 1Q/2021, , 1Q/2023					

- **Časť B.) Akčný plán pre Chod MAS a animácie**

Tabuľka č. 1 Animácie (základná alokácia pre MAS z menej rozvinutého regiónu)

Názov opatrenia	Podpora na prevádzkové náklady a oživenie
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	Podopatrenie 19.4
Priradenie k fokusovej oblasti PRV	6B Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach
Ciele opatrenia	Dané opatrenie nadväzuje na potrebu efektívneho riadenia a fungovania MAS MAGURA STRÁŽOV, čím môže výrazne prispieť k vytváraniu nových pracovných miest a posilneniu ekonomickej stability/životaschopnosti malých podnikov na vidieku, zlepšeniu kvality života na vidieku a podpora rozvoja miestnych komunít s dôrazom na zachovanie miestneho kultúrneho a historického rázu územia, podpora predaja domácej produkcie a rozvoj krátkych dodávateľských reťazcov.
Zdôvodnenie výberu	Výber opatrenia reflektuje na analýzu územia a jej nasledovné atribúty: záujem samospráv o čerpanie finančných prostriedkov z EŠIF, aktívna participácia aktérov územia na príprave stratégie CLLD, skúsenosti samospráv s projektovým manažmentom, existencia MAS, ktorá je schopná koordinovať rozvojové aktivity na svojom území, aktívne zapojenie obcí do činnosti MAS MAGURA STRÁŽOV, ochota samospráv spolupracovať pri rozvoji regiónu a pripravenosť verejného a súkromného sektora na plnenie stratégie CLLD, podpora

	komunitného života, školenia lídrov z radov občanov, lepšia a koordinovanejšia propagácia územia, znižovanie disparít medzi jednotlivými časťami mikroregiónu.					
Rozsah a oprávnené činnosti	- propagácia a informovanie o dotknutej oblasti a výsledkoch stratégie CLLD; - výmena informácií medzi miestnymi aktérmi - semináre, konferencie, workshopy pre členov MAS, ďalších aktérov ako aj, zamerané na ich rozširovanie vedomostí a zručností pri vykonávaní stratégie CLLD a s tým spojených prác; - vzdelávanie potenciálnych prijímateľov zamerané na rozširovanie vedomostí a zručností pri príprave projektov.					
Oprávnení prijímatelia	Miestna akčná skupina MAGURA STRÁŽOV					
Intenzita pomoci	Výška podpory z celkových oprávnených nákladov 100 %					
Oprávnené výdavky	Financovanie animačných nákladov MAS v súvislosti s oživovaním stratégie CLLD: - propagácia a informovanie o dotknutej oblasti a výsledkoch stratégie CLLD; - výmena informácií medzi miestnymi aktérmi - semináre, konferencie, workshopy pre členov MAS, ďalších aktérov ako aj, zamerané na ich rozširovanie vedomostí a zručností pri vykonávaní stratégie CLLD a s tým spojených prác; - vzdelávanie potenciálnych prijímateľov zamerané na rozširovanie vedomostí a zručností pri príprave projektov.					
Finančný plán		Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	menej rozvinutý región	31 927,21 EUR	23 945,41 EUR	7 981,8 EUR	-	-
	viac rozvinutý región	-	-	-	-	-
	Spolu	31 927,21 EUR	23 945,41 EUR	7 981,8 EUR	-	-
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počet hodnota	Celková cieľová hodnota	
	19.4-1	Celkové verejné výdavky – podpora pri prevádzkových nákladoch a oživení	EUR	0	31 927,21	
	19.4-2	Počet propagačno-informačných aktivít MAS	počet	0	6	
	19.4-3	Počet vzdelávacích aktivít pre potenciálnych prijímateľov zameraných na prípravu projektov	počet	0	2	

Tabuľka č. 2 Chod MAS 1 a Chod MAS 2 v rámci IROP (základná alokácia z menej rozvinutého regiónu)

Názov opatrenia	Financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégie CLLD
Priradenie kódu opatrenia	5.1.1 Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií
Priradenie k fokusovej oblasti PRV	
Ciele opatrenia	Opatrenie reaguje na potrebu efektívneho riadenia a fungovania MAS MAGURA STRÁŽOV. Jeho realizácia zásadne prispeje k správnej a efektívnej implementácii stratégie CLLD na území MAS.
Zdôvodnenie výberu	Výber opatrenia reflektuje na analýzu územia a jej nasledovné atribúty: záujem samospráv o čerpanie finančných prostriedkov z EŠIF, aktívna participácia aktérov územia na príprave stratégie CLLD, skúsenosti samospráv s projektovým manažmentom, existencia MAS, ktorá je schopná koordinovať rozvojové aktivity na svojom území, aktívne zapojenie obcí do činnosti MAS MAGURA STRÁŽOV, ochota samospráv spolupracovať pri rozvoji regiónu a pripravenosť verejného a súkromného sektora na plnenie stratégie CLLD.

Rozsah a oprávnené činnosti	Financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégií CLLD					
Oprávnení prijímatelia	Miestna akčná skupina MAGURA STRÁŽOV					
Intenzita pomoci	Výška podpory z celkových oprávnených nákladov 95%.					
Oprávnené výdavky	<ul style="list-style-type: none"> - personálne a administratívne náklady MAS (prevádzkové vrátane nákladov na prenájom kancelárskych priestorov, osobné náklady, poistenie) - vzdelávanie zamestnancov a členov MAS (školenia, konferencie, semináre, workshopy a pod., okrem školení pre predkladateľov projektov), ktorí sa podieľajú na príprave a vykonávaní stratégie CLLD - náklady na publicitu a sieťovanie: účasť zamestnancov a členov MAS na stretnutiach s inými MAS, vrátane zasadaní národných a európskych sietí, ako aj poplatky za členstvo v regionálnych, národných alebo európskych sieťach MAS - finančné náklady (napr. bankové poplatky) - náklady vynaložené na monitorovanie, hodnotenie a aktualizáciu stratégií CLLD (na úrovni MAS) 					
Finančný plán		Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	menej rozvinutý región	176 439,82 EUR	167 617,83 EUR	-	8 821,82 EUR	-
	viac rozvinutý región	-	-	-	-	-
	Spolu	176 439,82 EUR	167 617,83 EUR	-	8 821,82 EUR	-
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatková hodnota	Celková cieľová hodnota	
	5.1.1-11	Počet vzdelávaní zamestnancov a členov MAS podieľajúcich sa na vykonávaní stratégie	počet	0	7	
	5.1.1-12	Počet komplexných hodnotiacich správ činnosti MAS a plnenia stratégie CLLD	počet	0	3	
	5.1.1-13	Počet podaných projektov MAS MS v národnej, nadnárodnej spolupráce, cezhraničnej spolupráce	počet	0	1	

Tabuľka č. 3 Chod MAS a animácie (dodatočná alokácia na základe splnenia míľníka A), max. 20% z pridelenej dodatočnej alokácie na základe splnenia míľníka A

Názov opatrenia	Podpora na prevádzkové náklady a oživenie
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	Podopatrenie 19.4
Priradenie k fokusovej oblasti PRV	6B Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach
Ciele opatrenia	Dané opatrenie nadväzuje na potrebu efektívneho riadenia a fungovania MAS MAGURA STRÁŽOV, čím môže výrazne prispieť k vytváraniu nových pracovných miest a posilneniu ekonomickej stability/životaschopnosti malých podnikov na vidieku, zlepšeniu kvality života na vidieku a podpora rozvoja miestnych komunit s dôrazom na zachovanie miestneho

	kultúrneho a historického rázu územia, podpora predaja domácej produkcie a rozvoj krátkych dodávateľských reťazcov.					
Zdôvodnenie výberu	Výber opatrenia reflektuje na analýzu územia a jej nasledovné atribúty: záujem samospráv o čerpanie finančných prostriedkov z EŠIF, aktívna participácia aktérov územia na príprave stratégie CLLD, skúsenosti samospráv s projektovým manažmentom, existencia MAS, ktorá je schopná koordinovať rozvojové aktivity na svojom území, aktívne zapojenie obcí do činnosti MAS MAGURA STRÁŽOV, ochota samospráv spolupracovať pri rozvoji regiónu a pripravenosť verejného a súkromného sektora na plnenie stratégie CLLD, podpora komunitného života, školenia lídrov z radov občanov, lepšia a koordinovanejšia propagácia územia, znižovanie disparít medzi jednotlivými časťami mikroregiónu.					
Rozsah a oprávnené činnosti	<p>1. Prevádzkové náklady MAS spojené s riadením uskutočňovania stratégií CLLD (ďalej len „prevádzkové náklady“):</p> <ul style="list-style-type: none"> a) personálne a administratívne náklady MAS (prevádzkové náklady vrátane nákladov na prenájom kancelárskych priestorov, osobné náklady, poistenie); b) vzdelávanie zamestnancov a členov MAS (školenia, konferencie, semináre, workshopy a pod., okrem školení pre predkladateľov projektov), ktorí sa podieľajú na príprave a vykonávaní stratégie CLLD; c) náklady na publicitu a sieťovanie: účasť zamestnancov a členov MAS na stretnutiach s inými MAS, vrátane zasadnutí národných a európskych sietí, ako aj poplatky za členstvo v regionálnych, národných alebo európskych sieťach MAS; d) finančné náklady, napr. bankové poplatky; e) náklady vynaložené na monitorovanie, hodnotenie a aktualizáciu stratégií CLLD na úrovni MAS. <p>2. Animačné náklady MAS v súvislosti s oživovaním stratégie CLLD (ďalej len „animačné náklady“):</p> <ul style="list-style-type: none"> a) propagácia a informovanie širokej verejnosti o dotknutej oblasti a výsledkoch stratégie CLLD; b) výmena informácií medzi miestnymi aktérmi - animačné akcie pre členov MAS a ďalších aktérov s cieľom osvojovania príkladov dobrej praxe pre účely rozširovania vedomostí a zručností pri vykonávaní stratégie CLLD a s tým spojených prác; c) vzdelávanie potenciálnych prijímateľov zamerané na rozširovanie vedomostí a zručností pri príprave projektov. 					
Oprávnení prijímatelia	Miestna akčná skupina MAGURA STRÁŽOV					
Intenzita pomoci	Výška podpory z celkových oprávnených nákladov 100 %					
Oprávnené výdavky	<p>Financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégií CLLD (ďalej len „prevádzkové náklady“):</p> <ul style="list-style-type: none"> a) personálne a administratívne náklady MAS (prevádzkové náklady vrátane nákladov na prenájom kancelárskych priestorov, osobné náklady, poistenie); b) vzdelávanie zamestnancov a členov MAS (školenia, konferencie, semináre, workshopy a pod., okrem školení pre predkladateľov projektov), ktorí sa podieľajú na príprave a vykonávaní stratégie CLLD; c) náklady na publicitu a sieťovanie: účasť zamestnancov a členov MAS na stretnutiach s inými MAS, vrátane zasadnutí národných a európskych sietí, ako aj poplatky za členstvo v regionálnych, národných alebo európskych sieťach MAS; d) finančné náklady, napr. bankové poplatky; e) náklady vynaložené na monitorovanie, hodnotenie a aktualizáciu stratégií CLLD na úrovni MAS. <p>Financovanie animačných nákladov MAS v súvislosti s oživovaním stratégie CLLD:</p> <ul style="list-style-type: none"> - propagácia a informovanie o dotknutej oblasti a výsledkoch stratégie CLLD; - výmena informácií medzi miestnymi aktérmi - semináre, konferencie, workshopy pre členov MAS, ďalších aktérov ako aj, zamerané na ich rozširovanie vedomostí a zručností pri vykonávaní stratégie CLLD a s tým spojených prác; - vzdelávanie potenciálnych prijímateľov zamerané na rozširovanie vedomostí a zručností pri príprave projektov. 					
		Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	menej rozvinutý	0,00 EUR	0,00 EUR	0,00 EUR	-	-

Finančný plán	región					
	viac rozvinutý región	-	-	-	-	-
	Spolu	0,00 EUR	0,00 EUR	0,00 EUR	-	-
Merateľné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počet. hodnota	Celková cieľová hodnota	
	19.4-1	Celkové verejné výdavky – podpora pri prevádzkových nákladoch a oživení	EUR	0	0	
	19.4-2	Počet propagačno-informačných aktivít MAS	počet	0	0	
	19.4-3	Počet vzdelávacích aktivít pre potenciálnych prijímateľov zameraných na prípravu projektov	počet	0	0	

Tabuľka č. 4: Chod MAS a animácie (dodatčná alokácia na základe predĺženia obdobia PRV v zmysle nariadenia o prechodných pravidlách), max. 20% z pridelenej dodatocnej alokácie na základe predĺženia obdobia PRV v zmysle nariadenia o prechodných pravidlách

Názov opatrenia	Podpora na prevádzkové náklady a oživenie
Priradenie kódu opatrenia (platí v prípade opatrení z PRV, priradí sa kód opatrenia/podopatrenia v zmysle nariadenia (EÚ) č. 808/2014)	Podopatrenie 19.4
Priradenie k fokusovej oblasti PRV	6B Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach
Ciele opatrenia	Dané opatrenie nadväzuje na potrebu efektívneho riadenia a fungovania MAS MAGURA STRÁŽOV, čím môže výrazne prispieť k vytváraniu nových pracovných miest a posilneniu ekonomickej stability/životaschopnosti malých podnikov na vidieku, zlepšeniu kvality života na vidieku a podpora rozvoja miestnych komunit s dôrazom na zachovanie miestneho kultúrneho a historického rázu územia, podpora predaja domácej produkcie a rozvoj krátkych dodávateľských reťazcov.
Zdôvodnenie výberu	Výber opatrenia reflektuje na analýzu územia a jej nasledovné atribúty: záujem samospráv o čerpanie finančných prostriedkov z EŠIF, aktívna participácia aktérov územia na príprave stratégie CLLD, skúsenosti samospráv s projektovým manažmentom, existencia MAS, ktorá je schopná koordinovať rozvojové aktivity na svojom území, aktívne zapojenie obcí do činnosti MAS MAGURA STRÁŽOV, ochota samospráv spolupracovať pri rozvoji regiónu a pripravenosť verejného a súkromného sektora na plnenie stratégie CLLD, podpora komunitného života, školenia lídrov z radov občanov, lepšia a koordinovanejšia propagácia územia, znižovanie disparít medzi jednotlivými časťami mikroregiónu.
Rozsah a oprávnené činnosti	Rozsah a oprávnenosť aktivít: 1. Prevádzkové náklady MAS spojené s riadením uskutočňovania stratégií CLLD (ďalej len „prevádzkové náklady“): a) personálne a administratívne náklady MAS (prevádzkové náklady vrátane nákladov na prenájom kancelárskych priestorov, osobné náklady, poistenie); b) vzdelávanie zamestnancov a členov MAS (školenia, konferencie, semináre, workshopy a pod., okrem školení pre predkladateľov projektov), ktorí sa podieľajú na príprave a vykonávaní stratégie CLLD;

	<p>c) náklady na publicitu a sieťovanie: účasť zamestnancov a členov MAS na stretnutiach s inými MAS, vrátane zasadnutí národných a európskych sietí, ako aj poplatky za členstvo v regionálnych, národných alebo európskych sieťach MAS;</p> <p>d) finančné náklady, napr. bankové poplatky;</p> <p>e) náklady vynaložené na monitorovanie, hodnotenie a aktualizáciu stratégií CLLD na úrovni MAS.</p> <p>2. Animačné náklady MAS v súvislosti s oživovaním stratégie CLLD (ďalej len „animačné náklady“):</p> <p>a) propagácia a informovanie širokej verejnosti o dotknutej oblasti a výsledkoch stratégie CLLD;</p> <p>b) výmena informácií medzi miestnymi aktérmi - animačné akcie pre členov MAS a ďalších aktérov s cieľom osvojovania príkladov dobrej praxe pre účely rozširovania vedomostí a zručností pri vykonávaní stratégie CLLD a s tým spojených prác;</p> <p>c) vzdelávanie potenciálnych prijímateľov zamerané na rozširovanie vedomostí a zručností pri príprave projektov.</p>					
Oprávnení prijímatelia	Miestna akčná skupina MAGURA STRÁŽOV					
Intenzita pomoci	Výška podpory z celkových oprávnených nákladov 100 %					
Oprávnené výdavky	<p><u>Financovanie prevádzkových nákladov MAS spojených s riadením uskutočňovania stratégie CLLD (ďalej len „prevádzkové náklady“):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - personálne a administratívne náklady MAS (prevádzkové náklady vrátane nákladov na prenájom kancelárskych priestorov, osobné náklady, poistenie); - vzdelávanie zamestnancov a členov MAS (školenia, konferencie, semináre, workshopy a pod., okrem školení pre predkladateľov projektov), ktorí sa podieľajú na príprave a vykonávaní stratégie CLLD; - náklady na publicitu a sieťovanie: účasť zamestnancov a členov MAS na stretnutiach s inými MAS, vrátane zasadnutí národných a európskych sietí, ako aj poplatky za členstvo v regionálnych, národných alebo európskych sieťach MAS; - finančné náklady, napr. bankové poplatky; - náklady vynaložené na monitorovanie, hodnotenie a aktualizáciu stratégií CLLD na úrovni MAS <p><u>Financovanie animačných nákladov MAS v súvislosti s oživovaním stratégie CLLD:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - propagácia a informovanie o dotknutej oblasti a výsledkoch stratégie CLLD; - výmena informácií medzi miestnymi aktérmi - semináre, konferencie, workshopy pre členov MAS, ďalších aktérov ako aj, zamerané na ich rozširovanie vedomostí a zručností pri vykonávaní stratégie CLLD a s tým spojených prác; - vzdelávanie potenciálnych prijímateľov zamerané na rozširovanie vedomostí a zručností pri príprave projektov. 					
Finančný plán		Spolu	EÚ	ŠR	VZ	iné
	menej rozvinutý región	62 896,59 EUR	47 172,44 EUR	15 724,15 EUR	-	-
	viac rozvinutý región	-	-	-	-	-
	Spolu	62 896,59 EUR	47 172,44 EUR	15 724,15 EUR	-	-
Meraťelné ukazovatele projektu	Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiat. hodnota	Celková cieľová hodnota	
	19.4-1	Celkové verejné výdavky – podpora pri prevádzkových nákladoch a oživení	EUR	0	62 896,59	
	19.4-2	Počet propagačno-informačných aktivít MAS	počet	0	3	
	19.4-3	Počet vzdelávacích aktivít pre potenciálnych prijímateľov zameraných na prípravu projektov	počet	0	2	

1/GP – Grantový program MAS MAGURA STRÁŽOV: Projekty miestnych iniciatív

Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota
GP	Počet podporených projektov miestnych iniciatív v rámci grantového programu MAS	projekt	0	5

Grantový program MAS MAGURA STRÁŽOV je novovytvorený nástroj na podporu projektov miestnych iniciatív, preto je počiatočná hodnota 0. Počas implementácie stratégie sa predpokladá podporenie a zrealizovanie minimálne 5 projektov.

5.3 Monitorovanie a hodnotenie stratégie CLLD

5.3.1 Opis monitorovania a hodnotenia stratégie CLLD

Monitorovanie stratégie CLLD pre územie MAS MAGURA STRÁŽOV je v kompetencii Monitorovacieho výboru.

Monitorovací výbor je nezávislý kontrolný orgán združenia, má 3 členov, ktorých vymenúva a odvoláva Správna rada združenia. Zabezpečuje pravidelné monitorovanie plnenia stratégie rozvoja územia v zmysle stratégie CLLD prijatej Valným zhromaždením. Monitorovací výbor MAS vykonáva najmä hodnotenie a kontrolu realizácie projektov v rámci stratégie, pripravuje a vypracováva správy o implementácií stratégie CLLD a správy o monitoringu za ročné obdobie.

Činnosť monitorovacieho výboru administratívne zabezpečuje Kancelária MAS. Rozsah činnosti Monitorovacieho výboru MAS podlieha schváleniu Správnej rady. O výsledkoch svojej činnosti informuje minimálne raz ročne na Valnom zhromaždení združenia. V súčinnosti s Kanceláriou MAS pripravuje pravidelné správy pre riadiace orgány PRV a IROP.

Správna rada združenia zodpovedá za implementáciu stratégie CLLD. V jej kompetencii je zároveň hodnotenie napĺňania stratégie CLLD. Pri hodnotení spolupracuje s Monitorovacím výborom, na základe výsledkov hodnotenia plánuje postupnosť krokov na dosiahnutie stanovených cieľov prostredníctvom cash – flow a napĺňania jednotlivých indikátorov. Prípravu podkladov pre hodnotenie stavu plnenia stratégie zabezpečuje Kancelária MAS.

Tabuľka č. V/21: Monitorovanie a hodnotenie plnenia stratégie

Orgán	Úlohy	Periodicita
Monitorovací výbor	Hodnotenie a kontrola realizácie projektov v rámci stratégie, príprava a vypracovanie správy o implementácii stratégie CLLD a správy o monitoringu.	Minimálne raz za kalendárny rok.
Správna rada	Hodnotenie stavu implementácie stratégie CLLD, plánovanie činností na dosiahnutie stanovených cieľov stratégie CLLD, spolupráca s monitorovacím výborom pri hodnotení plnenia stratégie.	priebežne

Hodnotiace aktivity stavu implementácie stratégie CLLD budú prebiehať v dvoch úrovniach:

1. hodnotenie plnenia jednotlivých opatrení stratégie CLLD
  2. hodnotenie jednotlivých orgánov MAS a činnosti kancelárie MAS
1. Na základe pravidelných monitorovacích a hodnotiacich aktivít získa MAS MAGURA STRÁŽOV úplný prehľad o aktuálnom stave implementácie stratégie CLLD. Po uplynutí troch rokov od začiatku implementácie stratégie CLLD (prvá polovica roku ~~2019~~ 2020) na území MAS MAGURA STRÁŽOV pripraví správna rada v spolupráci s monitorovacím výborom a kanceláriou MAS hodnotiaci dokument, v ktorom zhodnotí stav implementácie stratégie CLLD. Na základe výsledkov hodnotenia navrhne opatrenia na dosiahnutie stanovených cieľov a napĺňanie ukazovateľov, tak aby boli dodržané všetky princípy riadenia stratégie CLLD stanovené pre PRV a IROP 2014 – 2020. Podľa indikatívneho harmonogramu výziev, posledné výzvy plánuje MAS MAGURA STRÁŽOV vyhlásiť v roku ~~2020~~ 2022. Po ukončení a uzatvorení poslednej výzvy prebehne opäť komplexné hodnotenie stavu naplnenia stratégie CLLD v jednotlivých opatreniach a priebežne sa zhodnotia prínosy, výsledky a dopady stratégie na územie MAS MAGURA STRÁŽOV. S výsledkami budú oboznámené všetky orgány organizačnej štruktúry a budú sa môcť k nim vyjadriť. Záverečné hodnotenia prebehnú v roku 2023, kedy už bude zrejmé, do akej miery sa podarilo uskutočniť stratégiu CLLD. V tejto fáze budú zreteľné výsledky a dopad stratégie na územie. Hodnotenie bude prebiehať na všetkých úrovniach organizačnej štruktúry, pričom sa pripraví koncepcia ďalšieho smerovania a rozvoja regiónu, nadviaže sa na pozitívne výsledky zrealizovaných aktivít.

2. Jednotlivé orgány organizačnej štruktúry MAS plnia úlohy vyplývajúce zo stanov, interných predpisov združenia a stratégie CLLD. Dôležitou súčasťou monitorovacieho a hodnotiaceho procesu je sledovať ako sa tieto orgány zapájajú do činnosti združenia a tiež, či sú funkčné. Úlohou monitorovacieho výboru je aj sledovanie činnosti jednotlivých orgánov združenia. Členovia jednotlivých orgánov sú povinní podieľať sa na samohodnotení svojej činnosti a výstupy z týchto hodnotení (minimálne raz ročne) poskytnúť monitorovaciemu výboru. Rovnako je potrebné monitorovať a hodnotiť činnosť Kancelárie MAS, pričom sa sleduje riadenie kancelárie a jej činnosti, plnenie úloh zadávaných predovšetkým Správnou radou, ale aj ďalšími orgánmi v rozsahu určenom internými predpismi, stanovami a stratégiou CLLD a tiež vlastná aktivita Kancelárie MAS nad rámec povinných úloh.

Tabuľka č. V/22: Milníky implementácie stratégie

Rok 2020 – po 3 rokoch od začiatku implementácie stratégie CLLD pre územie MAS MAGURA STRÁŽOV	Zhodnotenie stavu implementácie stratégie CLLD. Na základe výsledkov hodnotenia, vykonanie opatrení, ktoré prispievajú k dosiahnutiu stanovených cieľov stratégie s dôrazom na výstupy a dopady.
Rok 2022 – po ukončení a uzatvorení poslednej výzvy	Komplexné hodnotenie stavu plnenia stratégie CLLD podľa jednotlivých opatrení, priebežné zhodnotenie prínosu stratégie, výsledkov a dopadov.
Rok 2023 – po ukončení obdobia, na ktoré bola stratégia CLLD schválená	Záverečné hodnotenie dosiahnutých výsledkov a dopadov stratégie na území MAS MAGURA STRÁŽOV.

Hodnotiace a monitorovacie aktivity sú nevyhnutnou súčasťou správnej a riadnej implementácie stratégie CLLD na území MAS MAGURA STRÁŽOV.

Možné riziká implementácie stratégie:

- Nezájem oprávnených subjektov podieľať sa na realizácii opatrení CLLD (nápravné opatrenia: vyhľadávanie a podpora oprávnených subjektov, zvýšenie počtu cielených propagačných aktivít MAS, organizovanie informačných seminárov, konzultácie s oprávnenými subjektmi).
- Nedodržiavanie plánu činností orgánmi MAS alebo kanceláriou MAS, nedostatočná aktivita orgánov MAS, nedostatočná činnosť kancelárie MAS (nápravné opatrenia: analýza dôvodov nedodržiavania plánu činností, prehodnotenie daného plánu činnosti,

zefektívnenie činnosti orgánov MAS alebo kancelárie MAS prostredníctvom eliminácie činností bez pozitívneho účinku na implementáciu stratégie).

- Nenaplnenie stanovených cieľov stratégie CLLD (nápravné opatrenia: cieľná podpora aktivít, ktoré prispievajú k naplneniu cieľov, realizovanie informačno-propagačných aktivít).
- Nenaplnenie stanovených indikátorov (nápravné opatrenia: cieľná podpora opatrení, ktoré prispievajú k naplneniu indikátorov, realizovanie informačno-propagačných aktivít).
- Nesprávne čerpanie rozpočtu MAS (nápravné opatrenia: prehodnotenie finančného plánu a navrhovanie čerpania rozpočtu MAS v súlade s požiadavkami stratégie CLLD a v nadväznosti na nadradené dokumenty v zmysle platných usmernení).

V prípade, že pri hodnotiacom a monitorovacom procese budú zistené niektoré vyššie uvedené nedostatky (prípadne aj ďalšie, ktoré majú vplyv na plnenie stratégie CLLD), bude prijatý súbor opatrení smerujúcich k náprave. Navrhovanie konkrétnych nápravných opatrení je v kompetencii všetkých orgánov združenia a kancelárie MAS, správna rada má vplyv na ich schválenie alebo odporúčenie a dohliada na ich plnenie.

Súbor merateľných ukazovateľov pre jednotlivé opatrenia

Opatrenie 2/PRV – 6.4 Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností

Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota
6.4 - 1	Počet podnikov, ktoré prijali pomoc na investície do nepoľnohospodárskych aktivít	počet	0	2
6.4 - 2	Počet vytvorených pracovných miest v podporených projektoch „pracovné miesto PRV“	počet	0	4
6.4 - 3	Celkové verejné výdavky	EUR	0	120 000 EUR
6.4 - 4	Počet podporených zariadení s novými ubytovacími kapacitami	počet	0	1
6.4 - 5	Počet podporených doplnkových služieb spojených s cestovným ruchom	počet	0	1

Povinné ukazovatele 6.4-1 a 6.4-2 boli stanovené na základe celkových verejných výdavkov určených na opatrenie a maximálnej výšky príspevku na 1 projekt. Stratégia CLLD predpokladá pri každom realizovanom projekte vytvorenie minimálne 2 pracovných miest. Vlastné ukazovatele 6.4-4 a 6.4-5 boli stanovené na základe analýzy územia a z výsledkov prieskumu medzi aktérmi územia.

Opatrenie 3/PRV – 7.2 Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie

Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota
7.2 - 1	Počet podporených projektov	počet	0	3
7.2 - 2	Celkové verejné výdavky	EUR	0	223 586,22
7.2 - 3	Počet obyvateľov územia MAS, ktorí budú mať prospech zo zrealizovaných projektov	počet	0	4 013

Cieľová hodnota ukazovateľa 7.2-1 bola stanovená na základe výšky celkových oprávnených výdavkov určených na opatrenie a maximálnej výšky príspevku na 1 projekt. Cieľová hodnota ukazovateľa 7.2-3 bola stanovená na základe vzorca: počet podporených projektov x počet obyvateľov MAS k 31.12.2020/ počet obcí MAS.

Opatrenie 5/PRV – 7.4 Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry

Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota
7.4 - 1	Počet projektov podporujúcich miestne základné služby pre vidiecke obyvateľstvo	počet	0	7
7.4 - 2	Celkové verejné výdavky	EUR	0	350 000
7.4 - 3	Počet obyvateľov územia MAS, ktorí budú mať prospech zo zrealizovaných projektov	počet	0	9 363

Cieľová hodnota ukazovateľa 7.4-1 bola stanovená na základe výšky celkových oprávnených výdavkov určených na opatrenie a maximálnej výšky príspevku na 1 projekt. Cieľová hodnota ukazovateľa 7.4-3 bola stanovená na základe vzorca: počet podporených projektov x počet obyvateľov MAS k 31.12.2020/ počet obcí MAS.

Opatrenie 6/PRV – 7.5 Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie

Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota
7.5 - 1	Počet projektov investujúcich do rekreačnej infraštruktúry a rozvoja cestovného ruchu	počet	0	6
7.5 - 2	Celkové verejné výdavky	EUR	0	148 625,72
7.5 - 3	Počet obyvateľov územia MAS, ktorí budú mať prospech zo zrealizovaných projektov	počet	0	8 026
7.5 - 4	Počet projektov realizovaných cez občianske združenia a neziskový sektor	počet	0	2

Cieľová hodnota ukazovateľa 7.5-1 bola stanovená na základe výšky celkových oprávnených výdavkov určených na opatrenie a maximálnej výšky príspevku na 1 projekt. Cieľová hodnota ukazovateľa 7.5-3 bola stanovená na základe vzorca: počet projektov investujúcich do rekreačnej infraštruktúry a rozvoja cestovného ruchu x počet obyvateľov MAS k 31.12.2020 / počet obcí MAS. Ukazovateľ 7.5-4 bol stanovený na základe skutočnosti, že zo stretnutí s aktérmi územia reprezentujúcimi občiansky a neziskový sektor vyplynul dopyt po realizácii projektov investujúcich do rekreačnej infraštruktúry a rozvoja cestovného ruchu.

Opatrenie 1/IROP: Podpora zakladania nových mikro a malých podnikov

Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celk.cieľová hodnota
5.1.1-1	Počet nových podnikov, ktorým sa poskytuje podpora	podnik	0	2
5.1.1-2	Zamestnanosť v podporených podnikoch	FTE	0	2
5.1.1-3	Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre firmu nové	podnik	0	1

5.1.1-4	Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre trh nové	podnik	0	1
5.1.1-5	Počet projektov zahŕňajúcich investície do inovatívnych zariadení a/alebo IKT	počet	0	0

Cieľová hodnota povinných ukazovateľov 5.1.1-1, 5.1.1-2, 5.1.1-3 bola stanovená na základe výšky celkových výdavkov určených na opatrenie a maximálnej výšky príspevku na 1 projekt. Stratégia CLLD predpokladá pri tomto opatrení vytvorenie minimálne 3 pracovných miest (FTE). Vlastný ukazovateľ 5.1.1-5 bol stanovený na základe potreby inovácií, pričom projekt, ktorý splní túto podmienku, bude mať v rámci bodovacích a hodnotiacich kritérií bodové zvýhodnenie.

Opatrenie 2/IROP: Podpora existujúcich mikro a malých podnikov

Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celk.cieľová hodnota
5.1.1-6	Počet existujúcich podnikov, ktorým sa poskytuje podpora	počet	0	3
5.1.1-7	Zamestnanosť v podporených podnikoch	FTE	0	3
5.1.1-8	Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre firmu nové	podnik	0	1
5.1.1-9	Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre trh nové	podnik	0	1
5.1.1-10	Počet projektov zahŕňajúcich investície do inovatívnych zariadení a/alebo IKT	počet	0	0

Cieľová hodnota povinných ukazovateľov 5.1.1-6 a 5.1.1-7 bola stanovená na základe výšky celkových výdavkov určených na opatrenie a maximálnej výšky príspevku na 1 projekt. Stratégia CLLD predpokladá pri každom realizovanom projekte vytvorenie minimálne 1 pracovného miesta (FTE). Pri povinných ukazovateľoch 5.1.1-8 a 5.1.1-9 sa predpokladá dosiahnutie minimálne stanovenej cieľovej hodnoty vzhľadom k tomu, že projekty v rámci predmetného opatrenia budú v rámci bodovacích a hodnotiacich kritérií zvýhodnené, ak splnia predmetné parametre ukazovateľa. Vlastný ukazovateľ 5.1.1-10 bol stanovený na základe potreby inovácií, pričom projekt, ktorý splní túto podmienku, bude mať v rámci bodovacích a hodnotiacich kritérií bodové zvýhodnenie.

Opatrenie 3/IROP: Dopravné prepojenie a dostupnosť sídiel

Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celk.cieľová hodnota
5.1.2-1	Počet nových služieb a prvkov verejnej infraštruktúry (vybudovaných, zrekonštruovaných a modernizovaných)	počet	0	5
5.1.2-2	Počet vybudovaných a/alebo modernizovaných autobusových zastávok	počet	0	4

Cieľová hodnota povinného ukazovateľa 5.1.2-1 bola stanovená na základe výšky celkových výdavkov určených na opatrenie a maximálnej výšky príspevku na 1 projekt. Stanovenie vlastného ukazovateľa 5.1.2-2 a jeho cieľová hodnota bola určená na základe dotazníkového prieskumu obcí.

Opatrenie 4/IROP: Sociálne a komunitné služby

Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celk.cieľová hodnota
5.1.2-3	Počet nových služieb a prvkov verejnej infraštruktúry (vybudovaných, zrekonštruovaných a modernizovaných)	počet	0	2
5.1.2-4	Počet projektov realizovaných cez občianske združenia a neziskový sektor	počet	0	2

Cieľová hodnota povinného ukazovateľa 5.1.2-3 bola stanovená na základe výšky celkových výdavkov určených na opatrenie a maximálnej výšky príspevku na 1 projekt. Ukazovateľ 5.1.2-4 bol stanovený na základe skutočnosti, že zo stretnutí s aktérmi územia reprezentujúcimi občiansky a neziskový sektor vyplynul dopyt po realizácii projektov v rámci sociálnych a komunitných služieb.

Tabuľka č.1 Animácie (základná alokácia pre MAS z menej rozvinutého regiónu)

Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiat. hodnota	Celková cieľová hodnota
19.4-1	Celkové verejné výdavky – podpora pri prevádzkových nákladoch a oživení	EUR	0	31 927,21
19.4-2	Počet propagačno-informačných aktivít MAS	počet	0	6
19.4-3	Počet vzdelávacích aktivít pre potenciálnych prijímateľov zameraných na prípravu projektov	počet	0	2

minimálne jedna vzdelávacia aktivita ročne počas celého obdobia fungovania MAS.

Tabuľka č.2 Chod MAS1 a Chod MAS2 v rámci IROP (základná alokácia z menej rozvinutého regiónu)

Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota
5.1.1-11	Počet vzdelávaní zamestnancov a členov MAS podieľajúcich sa na vykonávaní stratégie	počet	0	7
5.1.1-12	Počet komplexných hodnotiacich správ činnosti MAS a plnenia stratégie CLLD	počet	0	3
5.1.1-13	Počet podaných projektov MAS MS v národnej, nadnárodnej spolupráce, cezhraničnej spolupráce	počet	0	1

Cieľová hodnota vybraných ukazovateľov bola stanovená na základe potreby efektívneho riadenia stratégie CLLD. Nevyhnutnou súčasťou riadenia chodu MAS je aj vzdelávanie zamestnancov a členov MAS, hodnotenie a ďalší rozvoj organizácie a územia, ktoré stratégiou riadi.

Tabuľka č.3 Chod MAS a animácie (dodatočná alokácia na základe splnenia míľníka A), max. 20% z pridelenej dodatočnej alokácie na základe splnenia míľníka A

Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiat. hodnota	Celková cieľová hodnota
19.4-1	Celkové verejné výdavky – podpora pri prevádzkových nákladoch a oživení	EUR	0	0
19.4-2	Počet propagačno-informačných aktivít MAS	počet	0	0
19.4-3	Počet vzdelávacích aktivít pre potenciálnych prijímateľov zameraných na prípravu projektov	počet	0	0

Tabuľka č.4 Chod MAS a animácie (dodatočná alokácia na základe predĺženia obdobia PRV v zmysle nariadenia o prechodných pravidlách), max. 20% z pridelenej dodatočnej alokácie na základe predĺženia obdobia PRV v zmysle nariadenia o prechodných pravidlách

Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiat. hodnota	Celková cieľová hodnota
19.4-1	Celkové verejné výdavky – podpora pri prevádzkových nákladoch a oživení	EUR	0	62 896,59
19.4-2	Počet propagačno-informačných aktivít MAS	počet	0	3
19.4-3	Počet vzdelávacích aktivít pre potenciálnych prijímateľov zameraných na prípravu projektov	počet	0	2

1/GP – Grantový program MAS MAGURA STRÁŽOV: Projekty miestnych iniciatív

Kód/ID	Názov/Ukazovateľ	Merná jednotka	Počiatočná hodnota	Celková cieľová hodnota
GP	Počet podporených projektov miestnych iniciatív v rámci grantového programu MAS	projekt	0	5

Grantový program MAS MAGURA STRÁŽOV je novovytvorený nástroj na podporu projektov miestnych iniciatív, preto je počiatočná hodnota 0. Počas implementácie stratégie sa predpokladá podporenie a zrealizovanie minimálne 5 projektov.

5.3.2 Monitorovacie ukazovatele

Tabuľka č. 5: Povinné ukazovatele na úrovni programu – PRV SR

Názov cieľového ukazovateľa	Cieľová hodnota v roku 2025
Čistý počet obyvateľov, ktorý má prospech zo zlepšenia služieb	26 540
Počet obyvateľov podporenej MAS	26 750
Pracovné miesta vytvorené v podporovaných projektoch (LEADER/PRV) (oblasť zamerania 6B)	± 4 „pracovné miesta PRV“

Tabuľka č. 6: Celkové verejné výdavky – PRV SR

Názov ukazovateľa výstupu	Cieľová hodnota v roku 2025
Celkové verejné výdavky (v EUR) – podpora na vykonávanie operácií v rámci stratégie CLLD (len časť z PRV)	842 211,94
Celkové verejné výdavky (v EUR) – podpora pri prevádzkových nákladoch a oživení – (len časť z PRV)	94 823,80

Tabuľka č. 7: Povinné ukazovatele na úrovni IROP

Názov ukazovateľa výstupu	Merná jednotka	Cieľová hodnota v roku 2023
Počet podporených podnikov	podnik	14
Zamestnanosť v podporených podnikoch	FTE	5
Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre firmu nové	podnik	2
Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre trh nové	podnik	1
Počet nových služieb a prvkov verejnej infraštruktúry	počet	5

Tabuľka č. V/23: Povinné ukazovatele na úrovni fokusových oblastí PRV

Fokusová oblasť / Názov ukazovateľa a výstupu		Merná jednotka	Cieľová hodnota v roku 2025
6A) Uľahčenie diverzifikácie, zakladania a rozvoja malých podnikov ako aj vytvárania pracovných miest			
6.4-1	Počet podnikov, ktoré prijali pomoc na investície do nepoľnohospodárskych aktivít	počet	2
6.4-2	Počet vytvorených pracovných miest v podporených projektoch „pracovné miesto PRV“	počet	4
6.4-3	Celkové verejné výdavky	EUR	120 000,00 €
6B) Podpora miestneho rozvoja vo vidieckych oblastiach			
7.4-1	Počet projektov podporujúcich miestne základné služby pre vidiecke obyvateľstvo	počet	7
7.5-1	Počet projektov investujúcich do rekreačnej infraštruktúry a rozvoja cestovného ruchu	počet	6
7.2 - 1	Počet podporených projektov	počet	3
7.4-2 7.5-2 7.2-2	Celkové verejné výdavky	EUR	722 211,94
19.4-1	Celkové verejné výdavky – podpora pri prevádzkových nákladoch a oživení (základná alokácia MAS z menej rozvinutého regiónu)	EUR	31 927,21
19.4-1	Celkové verejné výdavky – podpora pri prevádzkových nákladoch a oživení (dodatková alokácia na základe predĺženia obdobia PRV v zmysle nariadenia o prechodných pravidlách)	EUR	62 896,59

Tabuľka č. V/24: Povinné ukazovatele na úrovni špecifických cieľov IROP

Špecifický cieľ / Názov ukazovateľa a výstupu		Merná jednotka	Cieľová hodnota v roku 2023
5.1.1 Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií			
5.1.1-1	Počet nových podnikov, ktorým sa poskytuje podpora	podnik	4
5.1.1-2	Zamestnanosť v podporených podnikoch	FTE	2
5.1.1-3	Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre firmu nové	podnik	1
5.1.1-4	Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre trh nové	podnik	1
5.1.1-6	Počet existujúcich podnikov, ktorým sa poskytuje podpora	počet	2
5.1.1-7	Zamestnanosť v podporených podnikoch	FTE	3
5.1.1-8	Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre firmu nové	podnik	2
5.1.1-9	Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre trh nové	podnik	1

5.1.2 Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach			
5.1.2-1 5.1.2-3 5.1.2-5	Počet nových služieb a prvkov verejnej infraštruktúry (vybudovaných, zrekonštruovaných a modernizovaných)	počet	14

Tabuľka č. V/25: Vlastné ukazovatele

Kód/ID	Názov ukazovateľa a výstupu	Merná jednotka	Cieľová hodnota v roku 2025
6.4-4	Počet podporených zariadení s novými ubytovacími kapacitami	počet	1
6.4-5	Počet podporených doplnkových služieb spojených s cestovným ruchom	počet	1
7.2-3 7.4-3 7.5-3	Počet obyvateľov územia MAS, ktorí budú mať prospech zo zrealizovaných projektov	počet	21 402
7.5-4	Počet projektov realizovaných cez občianske združenia a neziskový sektor	počet	2
5.1.2-4	Počet projektov realizovaných cez občianske združenia a neziskový sektor	počet	2
5.1.1-5 5.1.1-10	Počet projektov zahŕňajúcich investície do inovatívnych zariadení a/alebo IKT	počet	1
5.1.2-2	Počet vybudovaných a/alebo modernizovaných autobusových zastávok	počet	4
GP	Počet podporených projektov v rámci GP MAS	počet	3
19.4-2	Počet propagačno-informačných aktivít MAS (základná alokácia MAS z menej rozvinutého regiónu)	počet	6
19.4-3	Počet vzdelávacích aktivít pre potenciálnych prijímateľov zameraných na prípravu projektov (základná alokácia MAS z menej rozvinutého regiónu)	počet	2
19.4-2	Počet propagačno-informačných aktivít MAS (dodatočná alokácia na základe predĺženia obdobia PRV v zmysle nariadenia o prechodných pravidlách)	počet	3
19.4-3	Počet vzdelávacích aktivít pre potenciálnych prijímateľov zameraných na prípravu projektov (dodatočná alokácia na základe predĺženia obdobia PRV v zmysle nariadenia o prechodných pravidlách)	počet	2
5.1.1-11	Počet vzdelávaní zamestnancov a členov MAS podieľajúcich sa na vykonávaní stratégie	počet	7
5.1.1-12	Počet komplexných hodnotiacich správ činnosti MAS a plnenia stratégie CLLD	počet	3
5.1.1-13	Počet podaných projektov MAS MS v národnej, nadnárodnej spolupráce, cezhraničnej spolupráce	počet	1

6. Finančný rámec

6.1. Financovanie stratégie CLLD

Tabuľka č. 8: Celkové zdroje pre MAS z PRV a IROP

	SPOLU (EUR)	
Základná alokácia		
Celkové zdroje z PRV (EPFRV) a IROP (EFRR) (základná alokácia podľa vzorca pre MAS v súlade s kapitolou 6.4 Systému riadenia CLLD), z toho:	1 197 274,04	
Operácie v rámci implementácie stratégie CLLD	997 729,00	
Chod MAS a animácie	199 545,04	
Dodatočná alokácia na základe splnenia míľníka A		
Celkové zdroje z PRV (EPFRV), z toho:	0,00	
Operácie v rámci implementácie stratégie CLLD	0,00	
Chod MAS a animácie	0,00	
Dodatočná alokácia na základe predĺženia obdobia PRV v zmysle nariadenia o prechodných pravidlách		
Celkové zdroje z PRV (EPFRV), z toho:	377 379,53	
Operácie v rámci implementácie stratégie CLLD	314 482,94	
Chod MAS a animácie	62 896,59	
Celkom Chod MAS a animácie	Chod MAS	Animácie
suma v rámci IROP v zmysle vydaného Rozhodnutia na Chod MAS 1 a Chod MAS 2 (ak relevantné)	167 617,83	0,00
suma v rámci PRV v zmysle Rozhodnutia na podopatrenie 19.4 základná alokácia	0,00	31 927,21
suma v rámci dodatočnej alokácie splnenie míľníka A	0,00	0,00
suma v rámci v dodatočnej alokácie na základe predĺženia obdobia PRV v zmysle nariadenia o prechodných pravidlách	53 462,10	9 434,49

6.2. Finančný plán pre opatrenia

Tabuľka č. 13: Zameranie stratégie podľa sektorov

Názov opatrenia stratégie CLLD	Rozpočet na opatrenie v EUR (EÚ + ŠR)	Oprávnený prijímateľ – verejný sektor (označiť „X“)	Oprávnený prijímateľ – neverejný sektor (označiť „X“)
2/PRV – 6.4 Podpora na investície do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností	120 000		X
3/PRV – 7.2 Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie	200 000	X	
	23 586,22		X
5/PRV – 7.4 Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry	350 000	X	
6/PRV – 7.5 Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie	125 039,50	X	
	23 586,22		X
1/IROP - Podpora zakladania nových mikro a malých podnikov	100 000		X
2/IROP - Podpora existujúcich mikro a malých podnikov	150 000		X
3/IROP - Dopravné prepojenie a dostupnosť sídiel	140 000	X	
4/IROP - Sociálne a komunitné služby	40 000	X	
	40 000		X
Celkový rozpočet podľa sektorov	----- -----	855 039,50	457 172,44
Percentuálny pomer zamerania stratégie	----- -----	65,16 %	34,84 %

7. Zhodnotenie prínosov stratégie CLLD, jej synergie a doplnkovosť

7.1. Prínosy k zlepšovaniu ekonomického rozvoja územia

Jednou z kľúčových priorít stratégie CLLD je vytvorenie predpokladov pre zvýšenie ekonomického rozvoja regiónu. Opatrenia, ktoré boli v stratégii naplánované, sa primárne zameriavajú na vytvorenie nových pracovných miest, ale aj podporu udržateľnosti pracovných miest. Dôraz sa kladie na neverejný sektor, vytvorenie pracovných miest – 20 sa očakáva implementáciou opatrení špecifického cieľa 5.1.1 IROP a v rámci PRV je to podopatrenie 6.4. V rámci opatrenia LEADER budú vytvorené 4 pracovné miesta.

Stratégia sa zameriava na podporu rôznych oblastí ekonomického rozvoja, dôraz sa kladie na využívanie potenciálu územia a nadviazanie na už existujúce overené produkty a služby s využitím miestnych špecifik a konkurenčných výhod. Tieto skutočnosti boli premietnuté do strategického cieľa a tiež do jednotlivých špecifických cieľov stratégie CLLD. Stanovené ciele ako aj vybrané opatrenia a ich implementácia prispievajú k prierezovým cieľom ako je ochrana životného prostredia, inovácie a spolupráca. Zavádzanie inovatívnych prvkov je jedným z predpokladov úspešnosti implementácie stratégie CLLD MAS MAGURA STRÁŽOV.

V programovom období 2014 – 2020 je LEADER povinnou súčasťou programu rozvoja vidieka ako prierezový nástroj pre miestny rozvoj a zavádzanie inovácií vrátane zmiernenia klimatických zmien. LEADER ako nástroj integrovaného územného rozvoja na miestnej úrovni bude priamo prispievať k vyváženému územnému rozvoju vidieckych oblastí, čo je jeden zo základných cieľov politiky rozvoja vidieka. Integrovaný rozvoj vidieka má vychádzať z vnútra vidieckych oblastí za účasti zástupcov obcí, podnikateľov, farmárov a ostatných aktérov vidieka (zástupcovia 3 sektorov: občiansky, súkromný, verejný – miestna samospráva).

Opatrenia stratégie 7.2 – Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie, 7.4 – Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry a súvisiacej infraštruktúry a 7.5 – Podpora na investície do rekreačnej infraštruktúry, turistických informácií a do turistickej infraštruktúry malých rozmerov na verejné využitie prispievajú k zlepšeniu kvality života a podpore ekonomického rozvoja na vidieku. Kvalita

života úzko súvisí s miestnym ekonomickým rozvojom, ako aj so zastavením odlivu obyvateľstva z vidieka. Pre jej zvýšenie je potrebná kvalitná infraštruktúra a dostupnosť miestnych služieb pre obyvateľov vrátane využívania obnoviteľných zdrojov energie. Dôležitým motorom rozvoja vidieckych oblastí bude zlepšená infraštruktúra miestneho vidieckeho cestovného ruchu. Vzhľadom na sídelnú rozdrobenosť územia a veľký počet malých obcí budú podporované spoločné projekty viacerých obcí, ktoré budú efektívnejšie a budú mať širší dopad na väčšie územie.

7.2. Prínosy k napĺňaniu cieľov PRV

Stratégia CLLD pre územie MAS MAGURA STRÁŽOV prispieva k napĺňaniu jednotlivých strategických cieľov PRV 2014 – 2020.

Najdôležitejším strategickým cieľom programu PRV 2014 – 2020 je posilnenie konkurencieschopnosti pôdohospodárskeho sektora (poľnohospodárstvo, lesníctvo a potravinárstvo). Stratégia CLLD vytvára priestor pre uplatnenie mladých farmárov, podporuje inovatívne projekty a projekty s pridanou hodnotou, ktorých nositeľmi sú predovšetkým samozamestnávateľia, SHR, mikro a malé podniky.

V poradí druhým strategickým cieľom PRV 2014 – 2020 je udržateľný manažment prírodných zdrojov a prispôsobovanie sa klimatickým zmenám. Tu sa stratégia CLLD približuje k uvedenému cieľu pridávaním prvkov zelenej infraštruktúry v obciach.

V poradí tretím strategickým cieľom PRV 2014 – 2020 je dosiahnuť vyvážený územný rozvoj vidieckych hospodárstiev a komunít vrátane vytvárania a udržiavania pracovných miest. Uvedený cieľ sa výrazne premietol do stratégie CLLD pre územie MAS MAGURA STRÁŽOV, prostredníctvom viacerých stanovených špecifických cieľov, ktoré sa navzájom dopĺňajú.

Strategickým cieľom stratégie CLLD je vytvorenie konkurencieschopného regiónu predovšetkým v oblasti cestovného ruchu a skvalitnenie života jeho obyvateľov do roku 2025 prostredníctvom vytvárania podmienok pre uplatnenie jeho obyvateľov a rozvoj destinácie s využitím potenciálu územia, zavádzaním inovatívnych prvkov a podporou spolupráce medzi jednotlivými subjektmi v mikroregióne. Uvedený strategický cieľ napĺňa požiadavku na zvyšovanie konkurencieschopnosti a zároveň prispieva k riešeniu prierezových cieľov ako sú

inovácie, životné prostredie a nepriamo zmierňovanie klimatických zmien a klimatická adaptácia.

7.3. Prínosy k napĺňaniu cieľov IROP

Strategický cieľ IROP 2014 – 2020 „prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť regiónov, miest a obcí“, stratégia CLLD pre územie MAS MAGURA STRÁŽOV svojimi špecifickými cieľmi plne prispieva k jeho napĺňaniu. Strategický cieľ stratégie CLLD v sebe zahŕňa požiadavku na zvyšovanie kvality života obyvateľov mikroregiónu. Ďalej stratégia CLLD rieši rozvoj vybraných oblastí/komponentov podmieňujúcich kvalitu života a konkurencieschopnosť v danom území prostredníctvom zabezpečenia efektívneho a udržateľného poskytovania verejných služieb zabezpečovaných z miestnej úrovne a taktiež prispieva k rozvoju/posilneniu hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti na regionálnej a subregionálnej úrovni ako predpokladu znižovania vnútroregionálnych rozdielov prostredníctvom efektívneho využitia vnútorných zdrojov regiónov s cieľom zvyšovania konkurencieschopnosti a kvality života obyvateľov na vidieku ako podmienky udržateľného rastu a vyváženého územného rozvoja.

Špecifický cieľ prioritnej osi 5 – Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácii bude naplnený prostredníctvom podpory zakladania nových mikro a malých podnikov, kde sa plánuje vytvorenie minimálne 3 nových pracovných miest a podporou existujúcich mikro a malých podnikov, kde sa predpokladá vytvorenie minimálne 6 pracovných miest. Dôležitým aspektom pre dosiahnutie stanovených špecifických cieľov stratégie CLLD a špecifického cieľa prioritnej osi 5 je podpora inovácii s prihliadnutím na možnosť využitia potenciálu územia MAS MAGURA STRÁŽOV.

Špecifický cieľ prioritnej osi 5 – Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach bude naplnený prostredníctvom realizácie opatrení do rozvoja základnej infraštruktúry v oblastiach dopravného prepojenia a dostupnosti sídiel, taktiež prostredníctvom realizácie oprávnených aktivít v rámci komunitných a sociálnych služieb a investíciami do vzdelávacej infraštruktúry. Opatrenia priamo prispievajú k naplneniu strategického cieľa IROP 2014 – 2020, pretože prispievajú k zvýšeniu kvality života a zabezpečia udržateľné poskytovanie vybraných

verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť územia MAS MAGURA STRÁŽOV.

Napĺňanie cieľov IROP prostredníctvom špecifických cieľov Prioritnej osi 5 je vyvážené a rozdiel medzi jednotlivými špecifickými cieľmi vo finančnom vyjadrení nie je vo vzájomnom nepomere.

7.4. Prínosy k začleňovaniu zraniteľných skupín obyvateľstva

Špecifický cieľ stratégie CLLD: Zvyšovanie kvality vzdelávania a rozširovanie ponuky komunitných služieb prostredníctvom investícií do rozširovania kapacít MŠ, modernizáciou odborných učební ZŠ a vytváraním komunitných centier vytvára priestor na podporu začleňovania marginalizovaných skupín obyvateľstva.

Prínosy k začleňovaniu zraniteľných skupín obyvateľstva môžeme sledovať v stratégii CLLD v troch implementovaných opatreniach a nepriamo tiež v troch opatreniach. V rámci PRV ide o podopatrenie 6.4 - činnosť 2, ktoré podporuje činnosti spojené s poskytovaním služieb pre cieľovú skupinu: deti, seniori a občania so zníženou schopnosťou pohybu. V rámci danej oblasti je možné zamerať sa aj na rôzne druhy terapií (napr. hipoterapia, animoterapia), lesnú pedagogiku a iné, ktoré prispievajú k rekonvalescencii, lepšiemu začleneniu do spoločenského života alebo zvýšeniu motoriky cieľovej skupiny.

V rámci IROP je oprávnenou aktivitou, s prínosom k začleňovaniu zraniteľných skupín obyvateľstva, rozvoj základnej infraštruktúry v oblasti sociálnych služieb a komunitných služieb. Podporované budú aktivity súvisiace so zriaďovaním nových alebo rekonštrukciou a modernizáciou existujúcich zariadení pre poskytovanie komunitných a sociálnych služieb, zvyšovaním kvality a kapacity komunitných a sociálnych služieb a investície do komunitnej infraštruktúry.

Grantový program MAS MAGURA STRÁŽOV je zameraný na vykonávanie projektov miestnych iniciatív, ktoré majú verejnoprospešný charakter. Aj v rámci tohto opatrenia môžu byť finančné prostriedky združenia použité na aktivity s prínosom k začleňovaniu zraniteľných skupín obyvateľstva.

Nepriamo k začleňovaniu zraniteľných skupín obyvateľstva môžu prispieť aj opatrenia z IROP: Podpora zakladania nových mikro a malých podnikov a Podpora existujúcich mikro a malých podnikov, z PRV je to opatrenie 6.4 - činnosť 1. Prínos k danej oblasti vznikne

zamestnaním dlhodobo nezamestnaných alebo osôb s určitým znevýhodnením na trhu práce (napr. vek, zdravotný stav a pod.).

Marginalizované rómske komunity stratégia CLLD nerieši, pretože počet Rómov na území MAS MAGURA STRÁŽOV je zanedbateľný.

7.5. Prínosy k životnému prostrediu

Pri stanovovaní prínosov pre oblasť životného prostredia môžeme vychádzať z dvoch špecifických cieľov stratégie CLLD: „Udržiavanie a úprava verejných priestranstiev, rozvoj základnej infraštruktúry, začleňovanie prvkov zelenej infraštruktúry, voľnočasovej a doplnkovej infraštruktúry spĺňajúcej účelnosť a estetické požiadavky, prostredníctvom aktivity samosprávy, ale aj vďaka participácii obyvateľov“

Implementáciou podopatrenia 6.4 budú podporované agroturistické aktivity, ktoré sa zameriavajú na praktizovanie zodpovedného cestovného ruchu. Mikroregión sa tak vyhne degradácii citlivých prírodných oblastí, a navyše podporí sa vytváranie príjmov pre obyvateľov na vidieku.

Podopatrenie 6.4 môže riešiť aj činnosti spojené s poskytovaním služieb pre cieľovú skupinu: deti, seniori a občania so zníženou schopnosťou pohybu. V rámci danej oblasti je možné sa zamerať aj na lesnú pedagogiku. Takéto vzdelávacie aktivity pôsobia na ich prijímateľov preventívne a predpokladajú tak príspevok k ochrane životného prostredia.

Opatrenia stratégie 7.2, 7.4 a 7.5, týkajúce sa základných služieb a obnovy dedín vo vidieckych oblastiach prispievajú k zlepšeniu kvality života a podpore ekonomického rozvoja na vidieku, zároveň rešpektujú charakter krajiny a zabezpečujú vysokú úroveň ochrany životného prostredia v rámci svojich oprávnených aktivít. V podopatrení 7.2 investície do zlepšovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov budú sprevádzané aj investíciami do využívania OZE, vrátane investícií spojených s úsporou energie . Podopatrenie 7.4 investuje do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania miestnych základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo vrátane voľného času a kultúry. Podopatrenie 7.5 sa zameriava na rozvoj vidieckeho cestovného ruchu investovaním do rekreačnej a turistickej infraštruktúry a turistických informácií.

Opatrenia 7.2, 7.4 a 7.5 tiež prispievajú k uplatňovaniu horizontálnych princípov, konkrétne horizontálneho princípu trvalo udržateľný rozvoja.

Grantový program MAS MAGURA STRÁŽOV je tiež nástrojom na realizáciu malých projektov miestnej iniciatívy, kde budú podporované aktivity smerujúce k ochrane životného prostredia. Práve miestni občania majú najlepšiu vedomosť o neekologickom správaní niektorých subjektov vo svojom a uplatňovaním princípu zdola na hor budú môcť prispieť k zlepšeniu stavu životného prostredia.

7.6. Synergie a doplnkovosť stratégie CLLD

7.6.1. Popis iných stratégií, ktoré sa na danom území realizujú, resp. plánujú realizovať

Časť územia MAS MAGURA STRÁŽOV je súčasťou Oblastnej organizácie cestovného ruchu Regiónu Horná Nitra Bojnice (OOCR RHNB). Jedná sa o kúpeľné mesto Bojnice a obce Opatovce nad Nitrou, Nitrianske Rudno a Šútovce. OOCR RHNB má spolu 46 členov, pričom sú to zástupcovia verejného, súkromného, aj občianskeho sektora. Hlavným poslaním združenia je zvyšovať konkurencieschopnosť Regiónu Horná Nitra – Bojnice v oblasti cestovného ruchu. OOCR RHNB realizuje **Koncepciu rozvoja cestovného ruchu OOCR RHNB pre roky 2014 – 2020**, ktorá priamo nadväzuje na strategický cieľ cestovného ruchu na Slovensku do roku 2020: “Zvyšovanie konkurencieschopnosti cestovného ruchu pri lepšom využívaní jeho potenciálu, so zámerom vyrovnávať regionálne disparity a vytvárať nové pracovné príležitosti“, zadaného v **Stratégii rozvoja cestovného ruchu do roku 2020**.

Stratégia CLLD pre územie MAS MAGURA STRÁŽOV podľa uvedeného nie je v rozpore a zároveň nadväzuje na uvedené dokumenty, pôsobí k nim doplnkovo. Cieľom stratégie CLLD je podporovať inovácie a to prostredníctvom investícií do podopatrenia 6.4 v PRV 2014 – 2020 a tiež investíciami do podpory existujúcich mikro a malých podnikov v rámci IROP 2014 – 2020, čo nadväzuje na cieľ dokumentu sústrediť pozornosť na inovácie existujúcich produktov cestovného ruchu na základe trendov v dopyte po cestovnom ruchu. Prostredníctvom realizácie podopatrenia 6.4 a LEADER v PRV 2014 - 2020 prispeje stratégia

CLLD k lepšiemu využívaniu prírodného a kultúrohistorického potenciálu Slovenska podporou cieľových miest (destinácií), kde už existuje stabilizovaný dopyt kľúčových trhov.

Regionálna integrovaná územná stratégia Trenčianskeho kraja 2014 - 2020 (ďalej len RIÚS TK) je východiskový strategický dokument pre implementáciu finančných prostriedkov z EFRR v rámci IROP na regionálnej úrovni s dopadom na miestnu úroveň. Na základe RIÚS TK sa bude realizovať IROP v zmysle individuálnych alebo integrovaných projektov. V rámci strategickej časti pre územie Trenčianskeho kraja bol zadefinovaný nasledovný globálny cieľ: „Prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť Trenčianskeho samosprávneho kraja.“ Stratégia CLLD pri naplňaní uvedeného globálneho cieľa pôsobí doplnkovo, pretože sa prostredníctvom svojho strategického cieľa zameriava na zlepšenie kvality života vidieckeho obyvateľstva. Strategickou prioritou RIÚS je aj zabezpečenie ľahšieho prístupu k efektívnym a kvalitnejším verejným službám. Stratégia CLLD vytvára synergický efekt v tejto oblasti, a to prostredníctvom podopatrenia 7.2 PRV 2014 – 2020 investovaním do infraštruktúry malých rozmerov, 7.4 PRV 2014 – 2020 investovaním do infraštruktúry voľného času a ďalšími investíciami súvisiacimi so zvyšovaním kvality života obyvateľov.

V rámci podopatrenia 7.5 ako vybraného opatrenia pre naplňanie stratégie CLLD budú podporované investície do rekreačnej infraštruktúry. Opatrenie vytvára synergický efekt k uplatňovaniu prioritnej osi „Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry“, pretože prostredníctvom podopatrenia bude dochádzať k investíciám podporujúcim využívanie prírodných zdrojov za účelom zlepšenia a skvalitnenia rekreačných a relaxačných služieb, pričom sa bude dbať na ochranu životného prostredia.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Trenčianskeho samosprávneho kraja na roky 2013 – 2023 (PHSR TSK) nadväzuje na **Stratégiu 2020**. Stratégia CLLD pre územie MAS MAGURA STRÁŽOV je v súlade so Stratégiou 2020 a teda aj s PHSR TSK. Globálnym cieľom PHSR TSK je vytvoriť vhodné podmienky pre zvýšenie inováčnej výkonnosti regiónu v rámci európskeho priestoru. V tejto súvislosti si PHSR TSK stanovuje nasledovné strategické ciele:

- Rozvoj ľudských zdrojov a zvýšenie ich adaptability na vytváranie nových pracovných miest v odvetviach s vyššou pridanou hodnotou

- Zvýšenie efektivity poľnohospodárstva a kvality vo vidieckych oblastiach
- Rozvoj nových ekologických služieb v MSP

Uvedené strategické ciele sú v súlade so stratégiou CLLD a nadväzujú na špecifické ciele najmä v oblasti zvyšovania efektivity poľnohospodárstva a kvality vo vidieckych oblastiach. Prioritnými oblasťami pre PHSR TSK je konkurencieschopnosť, rozvoj inovácií a podnikateľské prostredie, rozvoj udržateľnej infraštruktúry, ľudské zdroje, kvalita verejných služieb, životné prostredie a obnoviteľné zdroje, rozvoj vidieka, národná a cezhraničná spolupráca. Všetky dotknuté oblasti sú premietnuté aj do stratégie CLLD, či už primárne alebo sekundárne, prostredníctvom opatrení PRV a IROP 2014 - 2020, ktoré boli vybrané pre implementáciu na území MAS MAGURA STRÁŽOV. Prioritná oblasť „Rozvoj vidieka“ je z uvedených oblastí najobsažnejšia, pretože celé územie MAS MAGURA STRÁŽOV je charakterizované ako vidiecka oblasť.

V nadväznosti na PHSR TSK boli vypracované aj **PHSR jednotlivých obcí**, ktoré dopĺňajú stratégiu rozvoja územia s primárnym cieľom dosiahnuť zlepšenie kvality života obyvateľov danej obce.

Na území MAS MAGURA STRÁŽOV sa plánujú v programovom období 2014 – 2020 realizovať viaceré projekty cezhraničnej spolupráce, ktoré prispievajú predovšetkým k propagácii územia pre podporu cestovného ruchu a zároveň budú vytvorené doplnkové produkty rekreačnej infraštruktúry zamerané na využitie prírodného, kultúrneho a historického potenciálu územia. Realizáciou projektov cezhraničnej spolupráce prispeje MAS MAGURA STRÁŽOV k napĺňaniu strategického cieľa stratégie CLLD.

7.6.2. Synergie a komplementarity

OP Ľudské zdroje

Podopatrenia 6.4 nadväzuje na podporu v oblasti zamestnanosti tým, že poskytuje podporu pre poľnohospodárske/lesné/akvakultúrne subjekty, ktoré majú oprávnenie podnikateľ, na investície do nepoľnohospodárskych /nelesných/ neakvakultúrnych činností s cieľom podporiť diverzifikáciu týchto podnikov, čím nepriamo prispieva aj k tvorbe/udržaniu pracovných miest v týchto podnikoch. Podopatrenie 6.4 tiež poskytuje podporu pre nepoľnohospodárske/nelesné/ neakvakultúrne subjekty vo vidieckych oblastiach, na investície do vidieckeho cestovného ruchu, resp. do poskytovania služieb pre deti, seniorov a občanov

so zníženou schopnosťou pohybu, čím nepriamo prispieva aj k tvorbe/udržaniu pracovných miest v týchto podnikoch.

IROP 2014 – 2020

Oprávnená aktivita Rozvoj základnej infraštruktúry v oblasti sociálnych služieb a komunitných služieb pôsobí doplnkovo k podopatreniu 7.4 z PRV v oblasti revitalizácie nevyužívaných plôch a objektov na ich nové funkčné využitie. Ak sa daný projekt bude realizovať prostredníctvom integrovanej územnej stratégie v rámci IROP, nebude oprávnený v rámci PRV.

Zoznam povinných príloh stratégie CLLD

- Príloha č. 1 Metodického pokynu – Vymedzenie územia a obyvateľstva MAS
- Príloha č. 2 Metodického pokynu – Doklad o súhlase všetkých obcí so zaradením do územia pôsobnosti MAS
- Príloha č. 3 Metodického pokynu - Zoznam členov MAS podľa sektorov (okrem obcí)
- Príloha č. 4 Mapa územia MAS
- Príloha č. 5 Proces tvorby partnerstva a stratégie CLLD – fotodokumentácia a popis
- Príloha č. 6 Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu
- Príloha č. 7 Zoznam zdrojov (analýzy) a vstupných dokumentov
- Príloha č. 8 Organizačná štruktúra MAS
- Príloha č. 9 Personálne zloženie orgánov MAS MAGURA STRÁŽOV, vrátane profesijných životopisov a úradne overených dokladov o vzdelaní 3 členov výkonného orgánu
- Príloha č. 10 Interné smernice MAS
- Príloha č. 11 Stanovy MAS
- Príloha č. 12 Grafické znázornenie strategického rámca
- Príloha č. 13 Výnos z uznesenia valného zhromaždenia o schválení stratégie CLLD